

AALBORG UNIVERSITET

Forebyggelse af radikalisering

- *Et kvalitativt projekt, som undersøger de offentligt ansattes arbejde med radikalisering*

Uddannelsesinstitution: Aalborg Universitet

Institut: Sociologi og socialt arbejde

Studieordning: Kandidat i kriminologi

Semester: 4. semester, Kandidatspeciale forår 2018

Forfattere: Eda Kekec og Sibel Küçükcaraca

Gruppe nr.: 18

Specialevejleder: Sune Qvotrup Jensen

Antal ord: 30.740

Antal sider: 106

Indhold

1.0 Indledning	7
2.0 Eksisterende forskning.....	8
2.1 Evaluering af handlingsplanen	8
2.2 Cross-over: Bevægelser på tværs af ekstreme grupper, bande- og rockermiljøet	12
3.0 Problemfelt.....	14
4.0 Handlingsplanen	17
4.1 Forebyggelsesindsatser mod terrorangreb mod Danmark.....	17
4.2 Den danske model.....	19
4.3 Oversigt over aktørerne og deres arbejdsopgaver	21
4.4 Helhedsorienteret forebyggelsesindsats	23
4.5 Kommunens arbejdsopgaver ifølge handlingsplanen	25
4.5.1 Sagsbehandling	25
4.5.2 Dagtilbud	27
5.0 Begrebsafklaring.....	29
6.0 Afgrænsning	30
7.0 Problemformuleringsafsnit.....	31
8.0 Projektdesign	32
9.0 Videnskabsteoretisk baggrund.....	33
9.1 Valg og anvendelse af videnskabsteoretiske retninger	33
9.2 Fænomenologi.....	34
Intentionalitet	34
Livsverden	35
Reduktion	35
Essens	35
9.3 Hermeneutikken	36
10.0 Metodisk tilgang	36
10.1 Adaptiv metode.....	37
10.2 Interviewstil – semistrukturerede interviews	38
10.3 Operationaliseret interviewguide	39
10.4 Rekruttering af informanter	40
10.5 Informantbeskrivelse	41
10.6 Interviewforløb.....	42

10.7 Transskribering af interviews	46
10.8 Forskereffekt.....	47
10.9 Etiske overvejelser	48
11.0 Validitet	49
11.1 Intern validitet	49
11.2 Ekstern validitet	50
11.3 Reliabilitet	50
12.0 Teoriafsnit	51
12.1 Valg og anvendelse af teori	51
12.2 Skøn	52
12.3 Michael Lipsky	53
12.4 Erving Goffman	55
12.5 Mark Sedgwick.....	56
13.0 Analysestrategi	59
13.1 Analyseintroduktion.....	60
13.2 Arbejdstilgang.....	61
13.2.1 Sagsbehandlernes arbejdstilgang.....	61
13.3 Udførelse af arbejdet	65
Andre indsatsmuligheder end mentorindsatser:	71
Kategorisering – organisation vs. borger	72
Hvad forbindes til begrebet radikaliserings?	77
Fordomme på arbejdspladsen	81
13.2.3 Handlemuligheder	82
13.2.4 Ressourcer.....	84
Opsamling.....	86
13.4 Det tværfaglige samarbejde	87
13.4.1 Formålet med det tværfaglige samarbejde.....	87
13.4.2 Sagsbehandlernes holdning til det tværfaglige samarbejde	89
13.4.3 Værestedets perspektiv	92
Opsamling.....	93
13.5 Cross-overs	93
Opsamling.....	98
14.0 Konklusion	99

15.0 Litteraturliste..... 102

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg/samtliche gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng. Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

The aim of this thesis is to investigate and discuss aspects of the government's national plan of action, implemented in 2016. This plan aimed to prevent and eradicate extremism and radicalization. The plan of action consists of 22 initiatives, which have differing levels of prevention. These levels are the intervention level, the forestalling level and the construction level. With these levels are attached several different players, that each have their role. We are interested in examining the public sector workers that are attached to a municipality that works on the forestalling level. This level aims to prevent and forestall radicalization and extremism. We wish to examine how they work and meet demands that can be inferred from the government's plan of action. We also wish to examine whether these demands are realistic vis a vis the challenges these public sector workers face in their daily work. In order to examine this phenomenon, we interviewed seven participants – two workers at a child care center, three case workers and a department head of SSP and youth workers.

This is a qualitative study, with an adaptive as well as phenomenological and hermeneutic approach to scientific theory. We utilize the semi-structured interview style in order to collect our empirical data. Furthermore, we work from several different cases, as our participants were from different municipalities across the country. We use Michael Lipsky's cross-pressure theory as well as Erwin Goffman's theory on stigma as analytical tools. Furthermore we also use Mark Sedgwick's criticism of the radicalization phenomenon in the analysis.

The results show that our participants experience challenges in their work place in relation to the resources available to them as well as the referred cases they receive, amongst these cases are cases classified as "worry cases". Regarding resources, our participants discuss various aspects. For some, time and money are a valuable and vital resource, and they feel there is a lack of both. For others, a lack of knowledge as well as legal red tape presents problems for them. Regarding the "worry cases", all participants agree that there is a stigmatization problem, that leads to unnecessary reporting of persons that others fear to be in the process of radicalization.

In this paper we conclude that the public sector workers we interviewed have problems meeting all the demands and expectations given to them by the government. This is partly due to lack of resources and partly due to a lack of judicial freedom to pass and maintain the relevant measures in order to prevent radicalization.

1.0 Indledning

I Danmark har der gennem de seneste par år været øget fokus på radikalisering og ekstremisme. Disse temaer har fyldt mere i medierne end nogensinde før, hvilket blandt kan skyldes den tragiske episode med Omar Abdel Hamid El Hussein. El Hussein blev i 2013 sigtet for grov vold og idømt 2 års fængsel efter at have begået et knivstikkeri i S-toget. Således var El Hussein allerede kendt af systemet, da han samme år som sin løsladelse begik to terrorangreb i København den 14. februar 2015 (Jyllands-posten.dk).

Først skød den 22-årige El Hussein med en fuldautomatisk M/95-militærriffel ved Krudttønden på Østerbro – til et debatmøde arrangeret af Lars Vilks Komitéen, som omhandlede ytringsfrihed. Her blev den 55-årige filminstruktør Finn Nørgaard offer for El Husseins angreb (Nyhederne.tv2.dk). Efter dette angreb udførte han sit andet angreb ude foran synagogen i Krystalgade, København K. På angrebstidspunktet var der ved at blive afholdt et privat arrangement, og en vagt uden for synagogen blev skudt og dræbt af El Hussein. Senere hen blev El Hussein sporet af politiet, og efter han åbnede ild mod dem, affyrede politiet skud og dræbte El Hussein. Flere betjente blev såret under de første to angreb, dog ikke ved det sidste (Jyllands-posten.dk). I forbindelse med disse to tragiske terrorangreb, som El Hussein udførte den 14. februar 2014, opstod der en større politisk debat. Da El Hussein afsonede sin dom mellem 2013-2015, var han blevet indberettet gentagne gange til PET, og i 2014 blev man også advaret af en fængselsansat om, at El Hussein udviste ekstremistiske holdninger, og at han havde sagt, han ville tage til Syrien, når han blev løsladt (Nyhederne.tv2.dk). Et spørgsmål, som dette rejser er, om terrorhandlingerne kunne have været undgået, hvis myndighederne havde taget indberetningerne mere alvorligt.

Medierne betegnes som den uofficielle fjerde statsmagt. Efter blandt andet problematikkerne med ISIS, tilstrømningen til Syrien fra Danmark i forbindelse hermed – samt de beskrevne terrorangreb af El Hussein – har medierne og nogle politikere malet et billede af, hvor farlige og truende disse miljøer er for vores land. Et eksempel på dette ser i følgende citat af Magnus Ranstorp, som er svensk terror forsker:

”De kan være meget farlige for samfundet at få hjem. De kan radikalisere deres medfanger i fængslet og påvirke radikale miljøer og selv begå terror” (Dr.dk).

Ranstorp referer til de syrienkrigere, som ønsker at komme tilbage til Danmark. Netop lige nu, diskuteres emnet om Syrienkrigerne rigtig meget, da mange af dem har fortrudt og derfor vil vende hjem til Danmark igen.

Som følge af at medierne, regeringen og fremtrædende politikere har talt med store stemmer om radikaliserings og ekstremisme, er fænomenerne blevet mere kendt i samfundet; det er blevet mere omdiskuteret og italesat. Vi har en antagelse om, at det hvert fald bliver betonet, at vi i vores samfund står over for en problemstilling.

Regeringen har i 2016 justeret *Den Nationale handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af radikaliserings og ekstremisme*. I forlængelse af dette er vi i nærværende speciale interesseret i at undersøge, hvordan der arbejdes med radikaliseringsområdet iht. de initiativer, handlingsplanen indeholder, samt de forventninger, den knytter til aktørerne.

2.0 Eksisterende forskning

Der findes en stor mængde eksisterende forskning omkring radikaliserings og ekstremisme. Men ser man på disse fænomener i forhold til handlingsplanen og dets aktører, finder man ikke særlig meget. Derfor ønsker vi ikke at kortlægge eksisterende forskning om radikaliserings eller ekstremisme, da dette ikke udgør vores primære fokus. Derimod er vores primære fokus, hvordan offentligt ansatte arbejder med disse fænomener på deres arbejdsplads med handlingsplanen in mente. Hertil har vi fundet to relevante projekter, som vi i det følgende vil kortlægge:

2.1 Evaluering af handlingsplanen

I 2017 udgav Udlændinge- og Integrationsministeriet en midtvejsevaluering af 13 initiativer ud af de 19 initiativer, der blev iværksat i forbindelse med handlingsplanen fra 2014. Der er ca. blevet afsat 61 millioner kr. til området i perioden 2015-2018 (Midtvejsrapport, 2017:7).

De 13 forebyggende initiativer har et forebyggende fokus og er centreret om indsatser, som henvender sig til forskellige aktører og har herunder forskellige målsætninger med det (Midtvejsrapport, 2017:5). De 13 initiativer, som bliver evalueret, er følgende:

Tabel 1: Oversigt over initiativer fordelt på type:

Navn og nummer i satspuljeaftalen	Rådgivning	Opkvalificering	Borgernære initiativer
Rådgivning og strategisk samarbejde med kommuner og kommunenetværk (1)	✓		
Opkvalificering af fagmedarbejdere (2)		✓	
Undervisningsmoduler på professionshøjskoler (3)		✓	
Nationalt mentorkorps (5)			✓
Gruppebaseret ung-til-ung dialogformidler (6)			✓
Undervisningspakke i propagandateknikker og kildekritik (9)			✓
Nationalt udrykningsteam (10)	✓		
Rådgivning til kommuner om exitindsatser (13) (udgået)	✓		
Støtte til kommuners strategiske samarbejde med lokale civilsamfundsaktører (15)	✓		
Kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger (16)	✓		
National hotline (17)			✓
Familieorienteret forældrecoach/pårørendenetværk (18)			✓
Styrkelse af PET's Outreach-indsats (19)			✓

(Midtvejsrapport, 2017:10).

Der fremgår af tabellen, at den er inddelt i tre forskellige temaer: opkvalificering, borgerkontakt og rådgivning. Hvert initiativ har forskellige aktører tilknyttet (Midtvejsrapport, 2017:10). Det ses endvidere i tabellen, at fordelingen er således, at fem af initiativerne har fokus på rådgivning, to af initiativerne har fokus på opkvalificering, mens de resterende seks har fokus på borgernære initiativer.

I selve opbygningen af rapporten ses det, at den er inddelt i to undersøgelser. Den første del af evalueringen undersøger de initiativer, Nationalt center for forebyggelse af ekstremisme (NCFE) er ansvarlig og udførende aktør for, og den anden del af undersøgelsen omhandler de opkvalificerende initiativer, som er udført af eksterne leverandører, dog med en projektleder fra NCFE.

Hvert initiativ bliver derefter inddelt i to undersøgelser. Den første del af undersøgelsen går

ind og ser på, om initiativet er blevet gennemført, mens den anden fokuserer på det kortsigtede mål af initiativet. Det kortsigtede mål skal forstås som de professionelles udbytte af initiativet.

Midtvejsevalueringen er bygget på kvantitativ og kvalitativ empiri, som er blevet indsamlet i perioden januar 2016-maj 2017. Den kvantitative empiri er indsamlet via registerdata, surveys og andre kvantitative data. Indsamlingen af andet datasæt er enten sket af evaluator eller leverandør (Midtvejsrapport, 2017:65 f.). Den kvalitative empiri er indsamlet via interviews. Her har Oxford Research gjort brug af semistrukturerede interviews med fokusgrupper. De har gjort brug af fokusgruppeinterviews med et ønske om fælles refleksion fra informanterne. Derudover har de gjort brug af casebesøg. Dvs. at evaluatorene har været med til undervisningen og observeret dette. De har gjort det ved at deltage i undervisningen med to observatører, som har siddet hver for sig – i hver sin del af lokalet. Derefter har de observeret kvaliteten af undervisningen.

I nedenstående skema kan man se resultaterne af evalueringen af hver undersøgelse:

Tabel 2: Implementerings- og resultatbarometer:

● = Forventet eller bedre ● = mindre end forventet ● = begrænset fremskridt ○ = ingen eller begrænset data

Initiativ		Imple- mentering	Resulta- ter på kort sigt
Initiativer under Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme og PET	Rådgivning og strategisk samarbejde med kommuner og kommunen- netværk (1 og 13)	●	●
	Opkvalificering af fagmedarbejdere (2)	●	●
	Nationalt udrykningsteam (10)	●	●
	Støtte til kommuners strategiske samarbejde med lokale civilsam- fundsaktører (15)	●	○
	Styrkelse af PET's Outreach-indsats (19)	●	●
Initiativer udført af ekstreme leveran- dører	Undervisningsmoduler på professionshøjskoler (3)	●	●
	Gruppebaseret ung-til-ung dialogformidler (6)	●	●
	Undervisningspakke i propagandateknikker og kildekritik (9)	●	○
	Nationalt mentorkorps (5) og national korps af forældrecoaches (18)	●	●
	Kompetence og kapacitetsopbygning af lokale foreninger (16)	●	●
	National hotline (17)	●	●

(tallet i parentes efter navnet er initiativets nummer i satspuljeaftalen)

(Midtvejsrapport, 2017:13).

Tabellen viser, at ud af de 22 målinger, der er lavet, er 16 af dem givet farven grøn, som anses for at være 'Forventet eller bedre' implementeret. Det er over halvdelen af målingerne. Der-næst er der to punkter, som har fået det gule mærke. Det gule mærke er blevet givet betegnel-sen 'Mindre end forventet', hvilket betyder, at implementeringen af initiativet ikke er som for-ventet. Begge gule mærker angår samme initiativ: Gruppebaseret ung-ung-dialogformidler. Der er givet to røde bemærkninger, som er 'Begrænset fremskridt'. Begge røde farver er ble-vet givet til 'Undervisningsmoduler på professionshøjskoler'. Afslutningsvis er der to hvide farver med titlen 'Ingen eller begrænset data'. De hvide farver er givet til to forskellige initia-

tiver under kategorien 'Resultater på kortsigtede mål'. De angår til initiativerne 'Undervisningspakke i propagandateknikker og kildekritik' og 'Støtte til kommunernes strategiske samarbejde med lokale civilsamfundsaktører'. De to hvide stemplinger begrundes med, at initiativerne ikke er blevet iværksat. Dog er der aktiviteter på initiativet, hvilket forklarer, hvorfor de har fået et grønt stempel i forhold til implementering (Midtvejsrapport, 2017:14). Hvad der er bemærkelsesværdigt ved denne oversigt, er, at de mindre gode anmeldelser – bortset fra en enkelt hvid stempling, som er blevet givet til initiativet 'Støtte til kommuners strategiske samarbejde med lokale civilsamfundsaktører' – er givet til eksterne aktører.

2.2 Cross-over: Bevægelser på tværs af ekstreme grupper, bande- og rockermiljøet

Dette projekt er et forskningsprojekt, som blev udført på baggrund af en satspuljeaftale fra 2015, som blev udbudt af Udlændinge- og Integrationsministeriet (Forskningsprojekt, 2017:7). Projektet fremgår også af handlingsplanen og er en af de mange initiativer, som der er deri. Cross-over-begrebet og fænomenet er relativt nyt, og forskningsprojektet omhandler kontakten mellem kriminelle grupperinger og ekstremistiske miljøer. Formålet med forskningsprojektet er at opnå mere viden omkring dette fænomen, således at regeringen kan optimere forebyggelsesindsatsen på området (ibid.).

Professor Line Lerche Mørck og post Doc Tina Wilchen Christensen fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU) ved Aarhus Universitet har valgt en etnografisk tilgang i deres undersøgelse af cross-overs. De har valgt den etnografiske tilgang for at undersøge, om der er nogle *"fællestræk, overlap og situerede og komplekse bevægelser i og på tværs af kriminelle netværk, bander, rockere og ekstreme grupper"* (Forskningsprojekt, 2017:9).

På baggrund af undersøgelse er Mørck og Christensen kommet frem til følgende tre primære anbefalinger, som de anser for at være vigtige, hvis forebyggelsesindsatsen på cross-over-området skal forbedres:

- "1. Mere ydmyg, praksisforankret og selvkritisk forståelse af hvad der er med til at radikalisere.*
- 2. Større tillid til systemet skabes gennem selvkritisk forholden sig til dilemmaerne.*

3. Mere praksisforankret forskning i samarbejde med forebyggelses- og exit-interventioner" (Forskningsprojekt, 2017:49).

I det nedenstående vil vi uddybe Mørch og Christensens resultater af undersøgelsen.

Mere ydmyg, praksisforankret og selvkritisk forståelse af hvad, der er med til at radikalisere:

Mørch og Christensen konkluderer, at et tæt tværfagligt samarbejde, som er internationalt inspireret, er optimalt, og at der desværre mangler konsensus i forhold til betydningen af radikaliserings. De mener, at regeringen er stigmatiserende med deres udpegning af faste islamske miljøer, og at dette kan bidrage til at optrappe noget, der ikke ønskes, dvs. at forebyggelsesindsatsen potentielt kan blive kontraproduktiv. Forfatterne anbefaler derfor, at man er mere ydmyg, når man anvender begrebet radikaliserings. Der findes forskellige motiver for at blive radikaliseret/ekstremist, og forståelsen af socialt marginaliserede må ændres. Ikke alle fra udsatte boligområder bliver radikaliserede, motiverne er mangfoldige og mere komplekse, end mange tror. Yderligere anbefaler de, at vi skal være mere bevidste om, at staten er en aktiv medspiller i at stimulere radikaliserings via bl.a. politiske beslutninger. At en person kommer med ekstreme udsagn, er ikke ensbetydende med, at vedkommende er radikaliseret. Derfor anbefaler Mørch og Christensen, at vi udvider vores forståelse af udsagn og handlingers sammenhæng. Alle syrienkrigere er ikke ligesom Omar El Hussein, altså er Omar ikke deres repræsentant, hvorfor man skal være mere forsigtig med at anvende cross-over-begrebet som en årsagsforklaring (Forskningsprojekt, 2017:49 f.).

Større tillid til systemet skabes gennem selvkritisk forholden sig til dilemmaerne:

Man bliver nødt til at udvide sin forståelse af, at forebyggelse og exit ikke kun går ud på at gøre den pågældende person jobparat. For at man kan forbedre dette, må man skabe nogle tilhørsforhold og give den pågældende person følelsen af, at vedkommende er god til noget, bl.a. ved at inddrage dem i aktivt deltagende i fællesskaber, som kan fylde det eventuelle tomrum, de render rundt med. Følelsen af at være ensom, uønsket og anderledes må erstattes og udfyldes, da disse er risikofaktorer for, at der opstår recidiv – eller endnu værre – at man ender

ud i ekstreme miljøer (Forskningsprojekt, 2017:50 f.). I exitforløbet må man danne nye forståelser af, hvad det betyder for de pågældende personer, at de har været med i et skadeligt fællesskab. Der skal nye forløb på banen, som omhandler de kropsliggjorte rutiner, man får, når man er med i disse skadelige fællesskaber. Der skal være plads til flere brobyggere og formidlere, herunder private NGO'er, frivillige og civile. Med andre ord skal der være plads til et samarbejdsnetværk inden for exit og forebyggelse. Med civile menes der også forældre og andre personer, som har betydning for den pågældende person (Forskningsprojekt, 2017:51 f.).

Mere praksisforankret forskning i samarbejde med forebyggelses- og exit-interventioner:

Mørch og Christensen mener, at man bliver nødt til at forske mere i disse glidende overgange, som de har undersøgt. De mener således, at det ikke er nok med et 1 års undersøgelse. Yderligere giver de udtryk for, at man bør lave praksisforankret forskning i, hvordan systemet kategoriserer bekymringer. Dette eftersom den eksisterende forskning indikerer, at deltagerne sættes i kasser med negative konsekvenser til følge. Endvidere bør radikaliserede eller deltagere i ekstreme miljøer behandles anderledes, forstået i den forstand, at lange behandlingstider i det offentlige system demotiverer dem og ødelægger deres lyst til exit (Forskningsprojekt, 2017:52 f.).

3.0 Problemfelt

Regeringens politiske dagsorden er præget af nationale og internationale omstændigheder. Et emne, som med tiden er kommet højere op på den politiske dagsorden og til tider har været placeret i toppen, er fænomenet *radikalisering*. Danmark var efter afslutningen af den kolde krig i 1990'erne begyndt at ændre udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Dengang kaldte man politikken for "aktiv internationalisme", og et hovedfokus var, at Danmark skulle være mere aktiv i forhold til verdensbegivenhederne og kæmpe for global sikkerhed og blandt andet sik-

re demokrati. Efter Danmark sendte soldater til Afghanistan i 2002 og senere til Irak i 2003, blev denne politik efterfølgende kaldt for "kampen mod terror". Men den 31. maj 2002 vedtog Danmark en "antiterrorpakke", som skulle forebygge terrorisme både i Danmark og internationalt. Imens Danmark var i krig, udkom der i 2005 de såkaldte Muhammed-tegninger, der var karikaturtegninger af muslimernes profet Muhammed (Danmarkshistorien.dk). Dette blev til en international begivenhed, da tegningerne blev sendt til muslimske lande, hvilket blev efterfulgt af boykot af danske varer i udlandet. Dette resulterede i fyringer på bl.a. mejerifabrikken Arla, der havde et tab på 400 millioner kr. i 2006 ([Politiken.dk](#)).

Efter Muhammed-tegningerne kom der en ny antiterrorpakke i juni 2006, der gav PET flere handlemuligheder i bekæmpelsen af terror. De havde nu fået tilladelse til at indhente offentlige dokumenter og overvåge individer uden at skulle hente retskendelser (Danmarkshistorien.dk). Dette førte bl.a. til, at PET i februar 2008 anholdt tre personer, som havde planlagt et angreb på Kurt Westergaard (Danmarkshistorien.dk). Han var én af karikaturtegnerne. Kurt Westergaard har gennem årene løbende været mål for flere angreb på baggrund af hans karikaturtegninger. Ovenstående begivenheder medførte, at regeringen udkom med deres første handlingsplan for forebyggelse af radikalisering og ekstremisme i 2009.

I 2011 udbrød den syriske borgerkrig, og i 2013 begyndte danskere at rejse til Syrien som fremmedkrigere. Som modsvar til dette og som et forsøg på at sætte en stopper for det udgav regeringen en opdateret version af den første handlingsplan for forebyggelse af radikalisering og ekstremisme (Justitsministeriet.dk).

I 2015 havde kunstneren Lars Vilks, som var kendt for at have skulptureret muslimernes profet Muhammed i form af en hund, deltaget i en begivenhed i København sammen med en række andre mennesker (Nyhederne.tv2.dk 2). Begivenheden blev dækket af flere nyhedsmedier. Til denne begivenhed deltog flere PET-folk og andre politifolk, men det stoppede ikke Omar Abdel Hamid El-Hussein i at udføre et terrorangreb på stedet. Omar fortsatte efterfølgende sit angreb ved at tage til den jødiske synagoge, hvor han skød og dræbte en anden person. Omar var ifølge TV2 blevet anmeldt for at være radikaleret flere gange. Derudover menes det, at han blev radikaleret i fængslet. Omars terrorhandling, der resulterede i to døde og flere sårede, skete som resultat af en radikalisering, der udviklede sig til ekstremisme (Nyhederne.tv2.dk). Denne begivenhed havde rystet mange og var med til, at regeringen i 2016 udgav

en ny handlingsplan. Handlingsplanen er blandt andet bygget på PETS risikovurdering, som næste afsnit vil uddybe.

3.1 PET-vurdering af terrortruslen mod Danmark

Handlingsplanen blev udarbejdet i forbindelse med PET's udtalelser omkring, hvor der var risiko for radikalisering, samt hvor der mentes at være størst risiko for terrorhandlinger. De begynder i deres rapport med at fortælle, at man Danmark har en alvorlig situation i forhold til risikoniveauet for at blive udsat for terrorangreb. Derfor mener de, at det er vigtigt at undersøge forebyggelsesindsatser. PET understreger, at risikoen for at blive terroroffer er begrænset. Muligheden er der, men sandsynligheden er ikke så høj grundet de øgede sikkerhedsmæssige tiltag, der er blevet foretaget gennem årene (PET.dk).

PET mener, at truslen i først og fremmest kommer fra militante islamister med tilknytning til ISIS. De mener, at ISIS spiller den væsentligste rolle. Men der ses også tilbagefald i Syrien og i lande omkring samt et fald i antallet af fremmedkrigere, der rejser til Syrien. Derudover fortæller de, at truslen for at blive offer er mindsket, da grænsekontrollen i Europa er steget markant, hvilket gør, at chancen for, at fremmedkrigere kan vende ufanget hjem, er mindre (ibid). Denne sikkerhedstrussel kommer typisk fra enkeltpersoner og personer fra mindre grupperinger. Derudover sætter de fokus på socialt marginaliserede og sårbare unge, som er i særligt risiko for at blive radikalerede. De mener, at man skal være opmærksom på dem, især hvis der er tale om afviste asylansøgere. PET fortæller, at der har været flere episoder i Europa, hvor afviste asylansøgere har tyet til vold efter afvisning. De fortæller, at denne afvisning kan føre til en radikaliseringsproces eller være en udløsningsfaktor i forhold til at udføre terrorangreb. Der skal man være særligt opmærksom på denne gruppe (ibid).

Derudover fortæller PET, at man skal være opmærksom på fængslerne. PET forudsiger, at der vil komme flere anholdelser, hvilket vil resultere i flere dømte radikalerede personer. PET mener, at især unge mænd er i risiko for at blive rekrutteret (ibid).

Personer, der har rejst til Syrien som fremmedkrigere, udgør ifølge PET ca. 150 mennesker. Unge piger er også inkluderet i dette antal. Men de fortæller, at tallene siden 2014 har været faldende, og i de seneste år er det få personer der har rejst. Dog pointerer de, at der i de sene-

ste år er flere kvinder, der har rejst til Syrien. Men det pointeres, at færre vil vende hjem som konsekvens af at have mistet passet og frygt for straf ved hjemvendelse. PET nævner også, at der er et besvær forbundet med at vende hjem igen, og at der er flere, der ønsker at komme hjem igen. Hvad der forårsager dette, kan diskuteres (PET.dk).

4.0 Handlingsplanen

4.1 Forebyggelsesindsatser mod terrorangreb mod Danmark

Den nyeste handlingsplan tager afsæt i de tidligere initiativer og de erfaringer, som er blevet samlet gennem årene. Handlingsplanen har ikke kun til formål at forhindre terror, men også at styrke medborgerskab og værne om velfærden. Et aspekt, Regeringen gentagende gange nævner, er, at børn og unge skal beskyttes mod radikaliserings, som de mener findes i samfundet. Derudover understreges også vigtigheden af unges udvikling og deres formindskelse af kontakt til ekstremistiske miljøer, som regeringen fortæller vil mindske de unges fremtidsmuligheder (National handlingsplan, 2016:6). Dette medborgerskab, som de fortæller, at de ønsker, at børn og unge skal udvikle, skal udvikles gennem opbyggende indsatser, der skal iværksættes helt nede på det niveau, hvor børn begynder i dagtilbud og skole. Men hvis et barn eller en ung udviser et bekymrende adfærd, skal fagfolk omkring den unge opfange og forebygge dette gennem relevante tiltag. Regeringen lægger vægt på, at denne indsats skal være målrettet, og at den skal være hårdt opbremsende og resocialiserende (National handlingsplan, 2016:3).

Et andet formål med handlingsplanen er at reducere de ekstremistiske miljøers indflydelse på lokalmiljøerne samt de sociale medier. Dette er vigtigt, så der ikke opstår utryghed (ibid.:6).

“Den indsats og de initiativer, der beskrives i denne handlingsplan, skal derfor ses i sammenhæng med en række andre indsatser, herunder indsatsen mod terror, men også kriminalitetsforebyggende og sociale indsatser, herunder integrationsindsatsen i Danmark” (ibid.).

Det er vigtigt at inddrage disse indsatser og initiativer, da regeringen anser ekstremistiske miljøer i – og uden for Danmark – som en af de største trusler mod landets sikkerhed og frihed (National handlingsplan, 2016:3). Ifølge handlingsplanen er der i den offentlige sektor sket en markant stigning i henvendelser, der omhandler radikaliserings af personer. Handlingsplanen beskriver, at det især er skoler, fængsler, asylcentre og kommuner, der kommer med disse henvendelser, hvilket bliver beskrevet som værende mere udfordrende sager end tidligere (National handlingsplan, 2016:7). Ifølge regeringen er det også vigtigt at opkvalificere uddannelsesinstitutioner og fagtilbud, da disse er med til at udvikle børn og unge i en positiv retning. Derved vil de styrke deres egenskaber inden for medborgerskab og udvikle deres kritiske, sociale og demokratiske kompetencer positivt. Formålet med udviklingen af disse kompetencer er, at de skal medvirke til, at børn og unge tager afstand fra ekstremistiske miljøer (National handlingsplan, 2016:3).

Regeringen fortæller, at de derfor har udtænkt 22 initiativer, som skal løse de problemstillinger forbundet med radikaliserings og ekstremisme, som opleves i samfundet. Disse initiativer kan deles i to kategorier: eksisterende og nye initiativer. Følgende liste viser initiativerne, og hvordan de er placeret i planen:

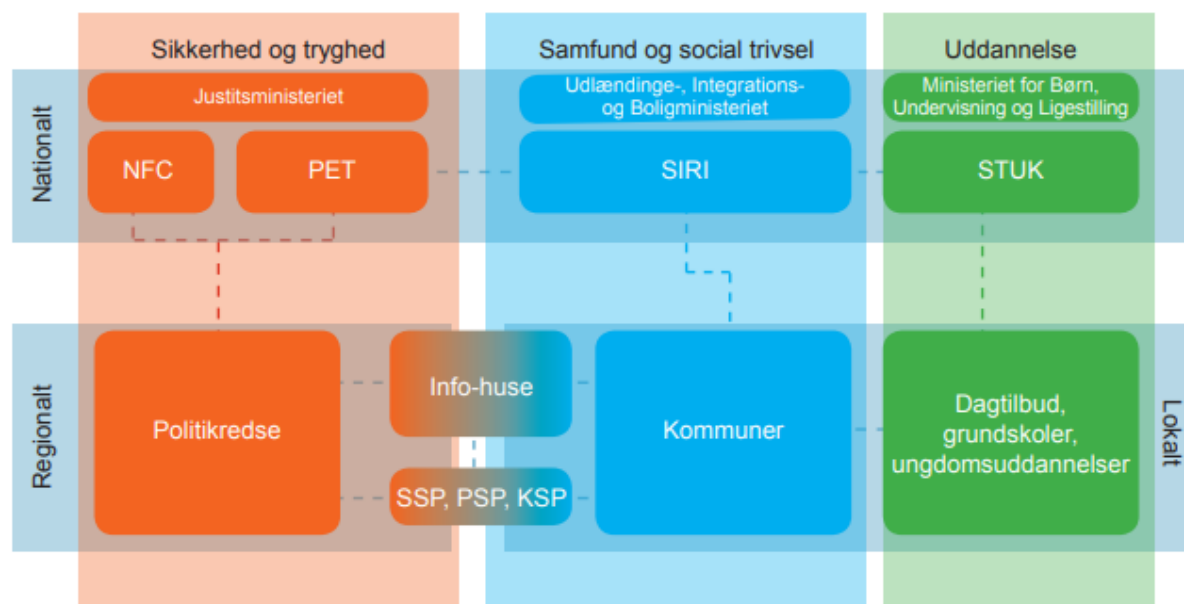
Navn:	Initiativ:	Navn:	Initiativ:
1. Rådgivning til kommuner og kriminalpræventivt samarbejde	Tidligere	2. Opkvalificering af medarbejdere	Tidligere
3. Ekstremistiske miljøer og personer i risiko for radikaliserings	Tidligere	4. Fremmedkrigere	Tidligere
5. Fængsler og kriminelle miljøer	Tidligere	6. Asylcentre	Tidligere
7. Skole og undervisning	Tidligere	8. Unge, foreningsliv og civilsamsfundsaktører	Tidligere

9. Udsatte boligområder	Tidligere	10. Internettet og de sociale medier	Tidligere
11. Forskning, evaluering og analyse	Tidligere	12. Internationale indsatser	Tidligere
13. Aftale om en styrket indsats over for religiøse forkyndere	Tidligere	14. Mere koordineret og vidensbaseret forebyggelsesindsats	Ny
15. Styrket indsats i politikredse og kommuner	Ny	16. Bekæmpelse af ekstremistisk propaganda og forebyggelse af online-radikalisering	Ny
17. Hård kurs mod fremmedkrigere	Ny	18. Målrettet indsats i kriminelle miljøer	Ny
19. Styrket indsats mod radikalisering i fængsler	Ny	20. Systematisk indsats i dagligt tilbud, grundskolen og ungdomsuddannelser	Ny
21. Aktivisering og inddragelse af lokalsamfund	Ny	22. Styrket internationalt samarbejde	Ny

4.2 Den danske model

Arbejdstilgangen af initiativerne er bygget på baggrund af den danske model. Den danske model består af tværfagligt samarbejde mellem de forskellige aktører i den offentlige sektor, hvilket skal forstås på makro-, meso- og mikroniveau (National handlingsplan, 2016:6.) (National handlingsplan, 2016:12). I nedenstående ses myndighedssamarbejdet:

Figur 1:

(National handlingsplan, 2016:13).

Som vist i ovenstående figur 1, er planen inddelt i tre aspekter: *Sikkerhed og tryghed*, *Samfund og social trivsel* og *Uddannelse*. Aspekterne har til formål, at give et billede af, hvad aktørerne arbejder med, og hvem de samarbejder med. Under Sikkerhed og tryghed findes aktørerne Justitsministeriet, NFC og PET på makroniveau, og på regionalt niveau (mesoniveau) findes politikredse, info-husene, SSP, PSP, KSP.

Under *Samfund og social trivsel* på nationalt niveau finder man hovedsageligt SIRI, som i samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet videregiver deres informationer til kommunen på regionalt niveau (mesoniveau) og SSP, PSP, KSP. Som det fremgår af figuren, arbejder info-huse, SSP, PSP, KSP med to aspekter af forebyggelsen af radikalisering og ekstremisme. Dernæst er der "*Uddannelse*", hvor der på nationalt niveau (makroniveau) er *Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling* og STUK. Disse understøtter indsatserne på lokalt niveau, dvs. *dagtilbud, grundskoler, ungdomsuddannelser*. Derudover kan det ses på figuren, at kommunen har et samarbejde med alle dem på meso- og mikroniveau.

Man skal være opmærksom på, at ikke alle aktører arbejder med alle initiativerne. Initiativerne er fordelt efter det formål, der ønskes at opnået.

Der er flere bagvedliggende tanker bag den danske indsats mod radikaliserings og ekstremisme. Udover et tværfagligt samarbejde arbejdes der også ud fra en helhedsorienteret tilgang (National handlingsplan, 2016:12).

4.3 Oversigt over aktørerne og deres arbejdsopgaver

Lokale og regionale myndigheder (kommunerne): Kommunerne står for den borgernære kontakt, som skal forebygge ekstremisme. Dette kan ske i forbindelse med iværksættelse af foranstaltninger såsom bevilling af mentorordning efter serviceloven. Derudover indebærer deres arbejdsopgave at være ansvarlig for den opbyggende indsats for dagtilbud og skoler (National handlingsplan, 2016:14).

Dagtilbud og skoler: Dagtilbud er vuggestuer, dagplejen, børnehaver og institutioner, der er aldersintegrerende (eksempelvis SFO'er). De har sammen med skoler til opgave at forberede elever/børn til at leve under et folkestyre, hvor der hersker frihed (National handlingsplan, 2016:14).

Politikredse: Politiet har til opgave at stoppe kriminelle handlinger og forhindre adfærd, der er i en kriminaliseringsproces. Derudover skal de bruge radikaliserings som et bekymringsbarometer.

De fem regioner: Regionerne er ansvarlige for sygehusvæsenet. De institutioner, der er forbundet dertil, er forpligtet til at være opmærksom på radikaliseringsstegn. Herunder er det især behandlingspsykiatrien og traumebehandling, der er i fokus (National handlingsplan, 2016:14).

Kriminalpræventivt myndighedssamarbejde: Det består af SSP, KSP og PSP, der har til opgave at arbejde kriminalpræventivt med børn og unge. De skal gøre brug af social- og sundhedsfaglige metoder. Derudover skal enkelte medarbejdere opkvalificeres med specialviden omkring radikaliserings og ekstremisme.

Regionale info-huse: Det er et samarbejde mellem det kommunale og politi. Det har til formål at være et videndelingsforum. I dette forum skal man drøfte udfordringer og metoder, som man kan gøre brug af i forbindelse med ens arbejde. Det er her, at enkeltsager udredes og arbejdes med på tværs af aktørerne tilknyttet info-huset.

SIRI: SIRI har til opgave at rådgive og støtte kommunerne i deres forebyggelsesarbejde. Det kan være i form af udarbejdelsen af strategier og handlingsplaner på lokalt niveau samt at rådgive om udfordringer i info-huset. Derudover tilbyder de hjælp til enkelte kommuner, som oplever specielle udfordringer forbundet med deres radikaliseringsarbejde. SIRI i samarbejde med PET er ansvarlig for opkvalificeringen af fagpersoner, så de er forberedt på at arbejde med de problematikker og emner, der berører forebyggelsesarbejdet med radikalisering samt borgerkontakt. De har derudover ansvar for løbende at opdatere deres undervisningsmateriale, så det er relevant for modtagerne.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet – STUK: De rådgiver og hjælper kommuner, grundskoler, dagtilbud og voksenuddannelser i, hvordan de kan implementere medborgerskab, demokrati og fællesskab i undervisningen og i det pædagogiske aspekt, de arbejder med (National handlingsplan, 2016:14).

Politiets Efterretningstjeneste PET: PET arbejder med tidligt forebyggelsesarbejde inden for radikalisering og ekstremisme. Det er et af deres fokusområder. De har siden 2007 haft et forebyggelsescenter, som har haft til opgave at implementere og iværksætte initiativer og projekter, dog i samarbejde med andre aktører. De arbejder ud fra det, de kalder for *tre hovedspor*: 'Outreach og dialog med civilsamfund', 'Opbygning af kapacitet og viden hos professionelle faggrupper' og 'Exit-programmer målrettet fagpersoner, der allerede er en del af et ekstremistisk miljø' (National handlingsplan, 2016:15)

Rigspolitiets Nationale Forebyggelsescenter – NFC: Har til opgave at understøtte og koordinere politiets forebyggende indsats. Derudover har de til opgave at fremme samarbejdet mellem eksterne aktører samt det kriminalpræventive myndighedsarbejde. Samtidig er de ansvarlige for at opdatere politiets kriminalpræventive og forebyggende praksis, bl.a. ved indsamling af

forskningsbaseret viden, samt borgernært politiarbejde. Herunder er EXIT-arbejdet inkluderet (National handlingsplan, 2016:15).

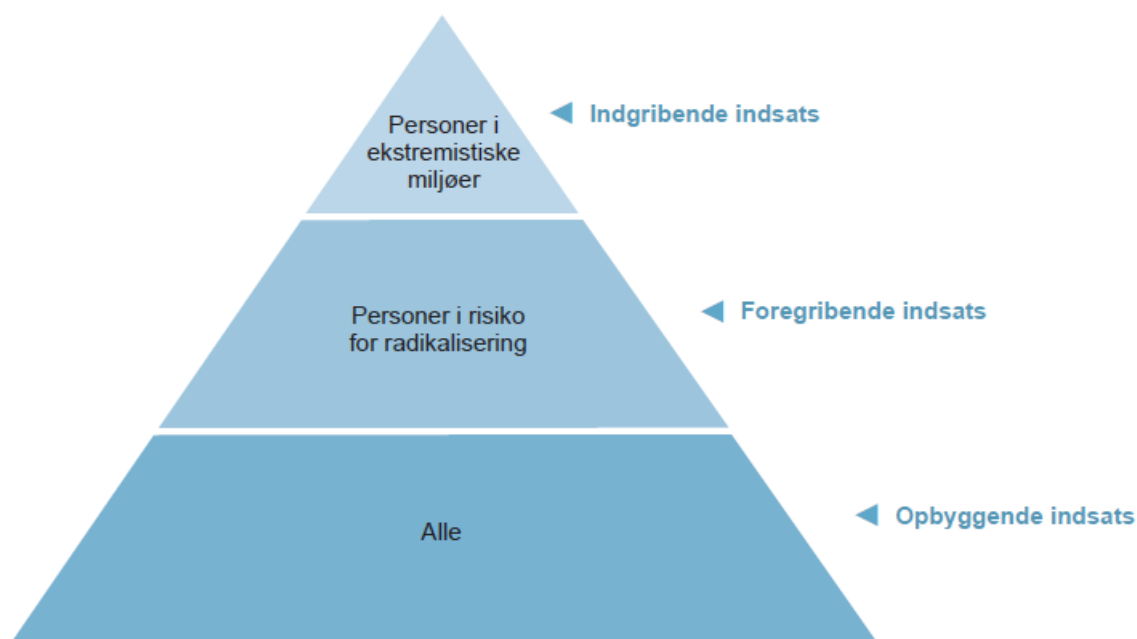
Kriminalforsorgen – KF: De har til opgave at arbejde radikaliseringsforebyggende i fængsler og de institutioner, der er tilknyttet KF. En af deres forebyggende indsatser er deres mentorprogrammer. Det fremgår, at der derigennem skal opdages tegn på ekstremisme og radikalisering. Derudover skal medarbejderne være forberedt og have den relevante opkvalificering og viden i forhold til deres arbejde (National handlingsplan, 2016:15).

Den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og i specialundervisningen – VISO: De udgiver vejledninger og foretager udredning omkring enkelt- og gruppesager, hvori person(er) mistænkes for at være radikaliserede eller udviser bekymringstegn (ibid.).

4.4 Helhedsorienteret forebyggelsesindsats

Regeringen har i handlingsplanen et fokus på det helhedsorienterede forebyggelsesarbejde. Denne tilgang kan bestå af de redskaber og metoder, som bliver brugt ved andre kriminalpræventive indsatser, da de mener, at radikaliserings risikoadfærd, der kan føre til kriminalitet, kan betragtes på samme niveau som anden risikoadfærd (National handlingsplan, 2016:16). Derudover bliver det fortalt, at der er andre metoder og tiltag, som er udviklet specifikt til dette emne, men hvilke det er, kommer handlingsplanen ikke ind på. Deres helhedsorienterede tilgang kan illustreres ved hjælp af forebyggelsestrekanter, som kan ses herunder:

Figur 2:

(National handlingsplan, 2016:16).

Øverst illustreret befinder det indgribende niveau sig – her ses der på personer i ekstremistiske miljøer. Det skal forstås som personer, som er aktive inden for det ekstremistiske miljø. De kan derudover have begået en kriminell handling eller er i stor risiko for at begå en kriminell handling. Formålet i denne del af trekanten er at forebygge og støtte personen med at komme ud af ekstremistiske miljøer og forebygge, at de begår ekstremistiske handlinger (National handlingsplan, 2016:16). Aktørerne her er: PET, politiet, KF, kommunen.

I midten af forebyggelsestrekanten er det foregribende niveau. Her finder man personer, der er i risiko for radikaliserings. Dvs. at man fokuserer på personer, som udviser signaler på risikoadfærd og tegn på radikaliserings. Formålet med dette niveau er at stoppe denne radikaliseringsproces (hvis den er gældende), inden personerne opnår en negativ udvikling og kommer højere op i trekanten. Det er meningen, at man skal fremme en positiv udvikling her. Indsatserne, som bliver igangsat, kommer sammen med andre kriminalpræventive og sociale indsatser (National handlingsplan, 2016:16).

Aktørerne på dette niveau er: Kommunen, de relevante aktører under kommunale indsatser, eksempelvis mentorer, institutioner, SSP, KSP, PSP og gadeplansmedarbejdere.

I bunden af trekanten finder man den opbyggende indsats, som omfatter alle borgere. Dog er der et specifikt fokus på børn og unge. Indsatserne på dette område har til formål at fremme medborgerskab, trivsel, udvikling og at forebygge risikoadfærd. På dette område arbejder aktørerne ikke med ekstremisme og radikalisering, men de har til formål at styrke modstandskraften, så risikoen for en radikaliseringsproces mindskes. Indsatserne på dette niveau varierer, alt efter hvilken målgruppe der fokuseres på.

Aktørerne her: dagtilbud, skoler, ungdomsuddannelser, familien, civilsamfundsaktører (foreninger eksempelvis) (National handlingsplan, 2016:17).

4.5 Kommunens arbejdsopgaver ifølge handlingsplanen

Tidligere redegjorde vi for aktørernes arbejdsopgaver, herunder kommunens. Vi vil i dette afsnit gå i dybden med kommunens medarbejders arbejdsopgaver inden for området dagtilbud og skoler og sagsbehandling. Vi har valgt at indsnævre det til disse to områder, da det er vores interesseområde (jf. 6.0 *Afgrænsning*). Vi deler denne del af afsnittet op i to. Først vil vi komme ind på sagsbehandlerne arbejdsområder og derefter dagtilbuddenes arbejdsområder. Under hvert underafsnit vil vi nævne de initiativer, de arbejder med, og graden af deres rolle.

4.5.1 Sagsbehandling

Vi har fundet frem til, at under følgende initiativer har sagsbehandlerne arbejdsopgaver: fængsler og kriminelle miljøer, ekstremistiske miljøer og personer i risiko for radikalisering, unge, foreningsliv og civilsamfundsaktører, udsatte boligområder, styrket indsats i politikredse og kommuner, hård kurs mod fremmedkrigere og endelig aktivering og inddragelse af lokalsamfund. Men det er ikke alene de arbejdsopgaver, sagsbehandlerne har. Som tidligere nævnt (jf. 4.3 *Oversigt over aktørerne og deres arbejdsopgaver*) står der, at de kommunale medarbejdere har ansvaret for det forebyggende arbejde med radikalisering og ekstremisme

og den opbyggende indsats i relation til dagtilbud og skoler. Der er en forventning om, at de skal arbejde ud fra serviceloven (National handlingsplan, 2016:14), og at de løser deres arbejdsopgaver ud fra den danske model. Men det afgørende for sagsbehandlernes arbejdsramme er deres arbejdsområde, og ud fra det kan man se på, hvilke initiativer de arbejder med. I første omgang starter vi dog med at belyse, hvilke initiativer sagsbehandlerne er tilknyttet og deres arbejdsopgaver. Det er så følgende:

1. *Ekstremistiske miljøer og personer i risiko for radikalisering*: Der er en forventning om, at sagsbehandlere iværksætter indsatser over for personer, som er i risiko for radikalisering eller hvis der er mistanke om, at personen vil rejse til en krigszone, og at de vil gøre brug af professionelle mentorer og forældrecoaches i forhold til mentoropgaver (National handlingsplan, 2016:19).
2. *Fængsler og kriminelle miljøer*: KSP har til opgave at udveksle informationer med hinanden for opnåelse af et helhedssyn af personen, der er en sag på (National handlingsplan, 2016:20).
3. *Unge, foreningsliv og civilsamfundsaktører*: Der er en forventning om, at sagsbehandlerne efter SIRI's støtte i deres arbejde inddrager civilsamfundsaktører og gør lokale ressourcer mere tilgængelige. Dette samarbejde har til formål at fremme fællesskaber og forebygge rekruttering af unge til ekstremistiske miljøer (National handlingsplan, 2016:22).
4. *Udsatte boligområder*: Sagsbehandler skal i samarbejde med boligorganisationer og politi støtte den handleplan, der findes i de udsatte områder og derved prøve at etablere kontakt til de udsatte unge (ibid.).
5. *Styrket indsats i politikredse og kommuner*: kommunerne har til opgave at have deres lokale beredskaber klar til brug. Sagsbehandlerne skal sikre en god opfølgning på sager (National handlingsplan, 2016:28).
6. *Hård kurs mod fremmedkrigere*: Stoppe ydelser til fremmedkrigere og forholde sig til den nye børneattestordning, som forpligter myndighederne til at skærme børn og unge op til alderen af 15 år i at komme i kontakt med personer som er dømt efter straffelovens terrorbestemmelser (National handlingsplan, 2016:30).

7. *Aktivering og inddragelse af lokalsamfund*: Sagsbehandler skal i samarbejde med de andre samarbejdspartnere hjælpe med at udvikle indsatser i boligområder.
8. *Info-huset*: Sagsbehandlere, som er tilknyttet info-huset, repræsenterer det kommunale i info-huset. Den kommunale repræsentative person i info-huset vil typisk være en sagsbehandler. Sagsbehandleren tilknyttet info-huset sidder med de sager, hvor der er personer, der enten er radikaliserede, mistænkt for at være radikaliserede eller radikaliseringsstruede (National handlingsplan, 2016:14). Det er deres opgave at have et tværfagligt samarbejde med de andre aktører og drøfte sagen og dermed få afklaret, hvor personen står i forhold til en socialfaglig vurdering, og politiet vil komme med deres risikovurdering. Efter afklaringen er der tale om iværksættelse af foranstaltninger, og disse står sagsbehandleren for. Derudover indgår opfølgningen på disse foranstaltninger under sagsbehandlerens arbejdsopgaver. Et af de områder, de især skal være opmærksomme på, er personer, der er overgået fra fængsler, sikre institutioner eller asylcentre til kommunalt regi (National handlingsplan, 2016:27).

4.5.2 Dagtilbud

De arbejdsopgaver, der er på dette område, finder vi under følgende initiativer: *Udsatte boligområder, Bekæmpelse af ekstremistisk propaganda og forebyggelse af online-radikalisering, Systematisk indsats i dagtilbud, grundskolen og ungdomsuddannelser og Aktivering og inddragelse af lokalsamfund*. I det følgende vil vi lave en kortlægning af arbejdsopgaverne, der er under disse initiativer.

Boligsociale indsatser:

- Der skal tilbydes sociale aktiviteter og indsatser til børn og unge i det pågældende udsatte boligområde, for at børn og unge vælger at afholde sig afvigende adfærd og en livsstil, som muligvis kan øge risikoen for, at de bl.a. bliver radikaliserede. I dette initiativ arbejder man forebyggende og med målrettede indsatser. Der er en forventning om, at dagtilbuddet i samarbejde med kommunen og politiet tager kontakt til unge, som udviser afvigende adfærd (National handlingsplan, 2016:22).

Online radikaliserings:

- På baggrund af undervisnings- og informationsmateriale, som Medierådet for Børn og Unge er med til at udarbejde, skal daginstitutionerne være med til at udvikle børn og unges kompetencer til at modstå ekstremistisk propaganda samt opfange manipulation fra disse medier (National handlingsplan, 2016:29).

Øget fokus på tidlig forebyggelse:

- Dagtilbud skal styrke børn og unges demokratiske erfaringer og kompetencer, så de kan modstå ekstremistiske holdninger og grupper (National handlingsplan, 2016:32).

Optimering af deltagelse i sociale fællesskaber og kritiske evner:

- Flere fagprofessionelle i daginstitutioner skal opkvalificeres med pædagogiske metoder og værktøjer til at inddrage forældrene. Med de lærte metoder skal de optimere børn og unges deltagelse i sociale arenaer og kritiske evner (ibid.).

Forebyggelse af rekruttering af søskende i udsatte områder:

- Der skal udvikles indsatser i udsatte boligområder i samarbejde med NCFE, Rigspolitiets Nationale Forebyggelsescenter og kommunerne – med fokus på forebyggelse af, at yngre søskende rekrutteres til ekstremistiske miljøer. Indsatserne udarbejdes med inddragelse af politiets allerede eksisterende indsatser i pågældende område (ibid.).

Andet fund:

Udover disse arbejdsopgaver findes der andre initiativer i handlingsplanen, som har til formål at opkvalificere, vejlede og støtte dagtilbudsområdet og de kommunale medarbejdere. Disse har vi ikke kortlagt, da det ikke er arbejdsopgaver, men blot opkvalificering, støtte og rådgivning til fagpersonerne i de nævnte områder.

5.0 Begrebsafklaring

Radikalisering og ekstremisme:

- Radikalisering og ekstremisme er to begreber, som defineres på mange forskellige måder. I dette speciale tager vi udgangspunkt i den definition, som også anvendes i den danske indsats til forebyggelse af radikalisering og ekstremisme. Dermed skal begreberne forstås således:

“Ekstremisme betegner personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med. Betegnelsen omfatter bl.a. venstreekstremisme, højreekstremisme og militant islamisme. Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi” (National handlingsplan, 2016:7).

Bekymringssager:

- Bekymringssager betegner alle de sager, som vores informanter modtager, vedrørende personer, som mistænkes for at være i en radikaliseringsproces, eller i en risiko for at blive det.

PSP:

- PSP står for *Politiet, sociale myndigheder og psykiatrien*. Det refererer til deres samarbejder, hvor de arbejder med psykisk syge kriminelle (Politi, PSP).

KSP:

- KSP er et systematisk myndighedssamarbejde mellem Kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet, hvori forkortelsen kommer fra. I dette myndighedssamarbejde er det et: *”helt centralt element, at der – uden samtykke fra den oplysningerne angår –*

regelmæssigt kan ske en hurtig og smidig udveksling af oplysninger mellem Kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet” (Kriminalforsorgen, KSP).

SSP:

- SSP står for skole, socialforvaltning og politi og er et lokalt samarbejde mellem disse i de enkelte kommuner i landet. Formålet med SSP-samarbejdet er at forebygge og reducere kriminalitet blandt børn og unge (Politi, SSP).

SIRI:

- *”Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) er en styrelse under Udlændinge- og Integrationsministeriet” (Udlændinge- og Integrationsministeriet).*

Projekt God løsladelse:

- “Projekt God Løsladelse er et metodeudviklingsprojekt, og resultatmålet var at skabe et fundament af erfaring og viden om samarbejdet mellem kriminalforsorg og kommuner. Den viden og erfaring skal, som formuleret i projektbeskrivelsen, kunne fungere som afsæt for at etablere samarbejdsaftaler, der kan bidrage til at gøre den svære overgang fra fængsel til frihed, så lempelig som mulig for borgeren” (Socialstyrelsen.dk).

Offentligt ansatte:

- Når vi i specialet refererer til de offentligt ansatte, skriver vi om de offentligt ansatte på kommunen, eller dem som er knyttet dertil, altså vores informanternes målgruppe.

6.0 Afgrænsning

Eftersom vores fokus er på de offentligt ansattes arbejde i forhold til regeringens nationale handlingsplan for forebyggelse af radikaliserings, har vores første kriterium for vores informanter været, at de havde en stilling inden for en af de myndigheder, som indgår i det myn-

dighedssamarbejde, handlingsplanen dækker. Som beskrevet i figur 1 (jf. 4.2 *Den danske model*) er det et bredt myndighedssamarbejde inden for dette område, både på nationalt, regionalt og lokalt plan. Da vi ikke har haft tiden eller ressourcerne til at inddrage alle de forskellige faglige aktører i specialet, valgte vi at have fokus på de offentligt ansatte. Da denne medarbejdergruppe også rummer en bred gruppe af forskellige aktører, har vi yderligere valgt at begrænse vores målgruppe til hovedsageligt medarbejdere, der arbejder i kommunen på det foregribende niveau (jf. 4.4 Helhedsorienteret forebyggelsesindsats) *eller* er tilknyttet dertil. Vi har en enkelt politibetjent med som informant, hvilket vi vil uddybe i afsnittet *Interviewforløb*.

7.0 Problemformuleringsafsnit

Problemformulering:

Vi har på baggrund af ovenstående udarbejdet følgende problemformulering:

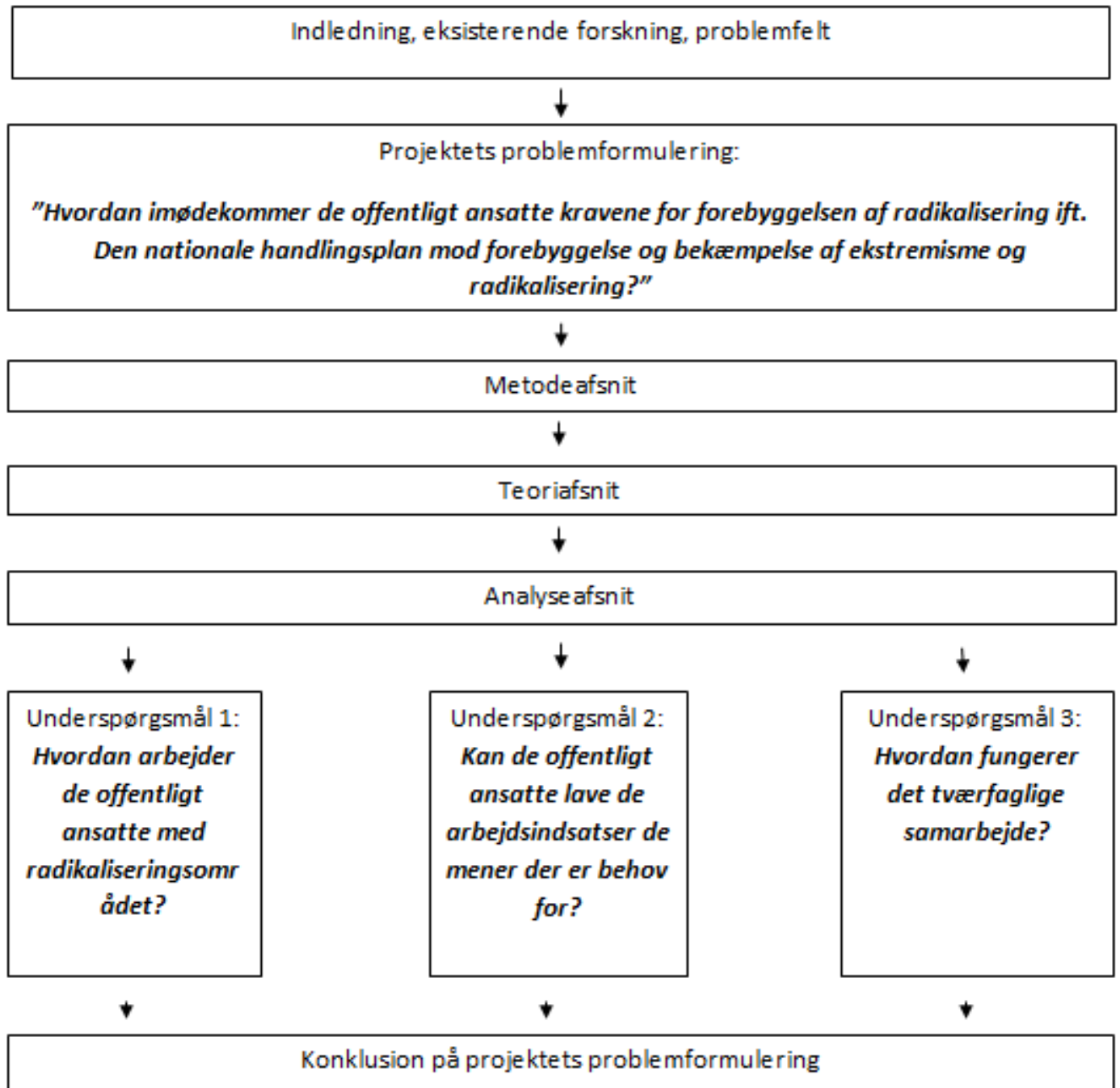
- *Hvordan imødekommer de offentligt ansatte kravene for forebyggelsen af radikaliserings- og ekstremisme og bekæmpelse af ekstremisme og radikaliserings- og ekstremisme?*

Underspørgsmål:

For at besvare vores problemformulering har vi udarbejdet følgende underspørgsmål:

- *Hvordan arbejder de offentligt ansatte med radikaliseringsområdet?*
- *Kan de offentligt ansatte lave de arbejdsindsatser, de mener, der er behov for?*
- *Hvordan fungerer det tværfaglige samarbejde?*

8.0 Projektdesign

9.0 Videnskabsteoretisk baggrund

9.1 Valg og anvendelse af videnskabsteoretiske retninger

Vi har valgt at gøre brug af to videnskabsteorier, nemlig *fænomenologien* og *hermeneutikken*. Dette har vi valgt, da begge metoder giver os mulighed for at gøre brug af andre metoder, dog ikke hvis de er tilknyttet til positivismen eller naturvidenskaben. Vi har valgt at gøre brug af fænomenologien for at beskrive og forstå vores informanternes meninger og få indblik i deres livsverden i forhold til deres arbejde med at forebygge radikaliserings og ekstremisme ud fra deres egne beskrivelser (Kvale, 1996:52 f.). Vi finder denne videnskabsteoretiske retning nyttigt, eftersom:

"... fænomenologiens mål er at forstå hvilke meningsstrukturer og betydningsformer, der danner den fælles sociale verden, der er intersubjektivt konstitueret og kommunikeret" (Fuglsang & Olsen, 2003: 160).

Anvendelsen af denne videnskabsteori vil være i forbindelse med at beskrive vores informanternes livsverden, da det er et førstepersonsperspektiv (Jacobsen, Rasmussen, Nedergaard, 2015:242). Dernæst vil vi gøre brug af *hermeneutikken*. I modsætning til fænomenologien tager *hermeneutikken* udgangspunkt *"i et kommunikativt jeg-du-perspektiv, som peger imod et vi-perspektiv"* (ibid.). Denne finder vi relevant for vores undersøgelse, da den viden, man opnår, anses som værende fortolket viden, da den består af ens egen forståelse og viden (Bech, Hofma, Abu Setta & Fischer, 2005:11). Den viden, vi opnår, er kontekstspecifikt. Det skal forstås på den måde, at vores forståelse af vores informanternes livsverden er en viderefortolkning af vores tidligere forståelse af deres livsverden (Bech, Hofma, Abu Setta & Fischer, 2005:11). Ligeledes er det samme gældende for dem i forhold til deres livsverdensfortællinger til os.

Vi gør brug af *hermeneutikken* i vores analyse, når vi fortolker de foretagne interviews. Dette gør vi, da vi alene ikke kan gøre brug af interviewene, da vi er i besiddelse af forforståelser af

deres livsverdener. Ved hjælp af den hermeneutiske metode kan vi opnå det, vi tidligere beskrev som et vi-perspektiv. Dette betyder, at vi opnår et samspil mellem vores forforståelser og informanternes egne livsfortællinger. Dette gør vi blandt andet ved at gøre brug *den hermeneutiske cirkel* (Jacobsen, Rasmussen, Nedergaard, 2015:242).

9.2 Fænomenologi

Ordet fænomenologi stammer fra ordet *phainomenon*: "det, som viser sig" og det andet ord, som det også stammer fra, *logos*: "lære". Fænomenologi skal derfor forstås som læren om det, der viser sig (Brinkmann & Tanggaard, 2010:185). Det centrale ved fænomenologien er at belyse fænomenet i sig selv og ikke så meget de fordomme, man bærer med sig i mødet med fænomenet. Dette er et vigtigt aspekt i fænomenologien, nemlig undersøgelsen af fænomenet og de erfaringer, der er tilknyttet fænomenet. Fænomenologiens fader betragtes at være Edmund Husserl (1859-1938) (Brinkmann & Tanggaard, 2010:186) og løbende i sin karriere udviklede han med nogle begreber, som i dag er nogle af grundbegreberne i fænomenologien: *intentionalitet*, *livsverden*, *reduktion* og *essens*.

Intentionalitet

Begrebet intentionalitet i fænomenologien skal forstås som det, at et individs bevidsthed altid er rettet mod noget. Eksempelvis: genstand, formål etc. Samtidig er bevidstheden rettet imod noget specifikt. Med intentionaliteten fjerner man også den typiske opdeling mellem verden og mennesket. Det skal forstås således, at siden mennesket altid retter bevidstheden imod noget specifikt i verden og omvendt, fjerner intentionaliteten opdelingen mellem de to – altså mennesket og verden (Brinkmann & Tanggaard, 2010:187). På den måde kan vi sige, at intentionaliteten gør det muligt for os at undersøge de forskellige fænomener ud fra den bevidsthed, som den bliver præsenteret af.

Livsverden

Husserl skrev senere om begrebet livsverden. Han mener, at vores livsverden er den konkrete virkelighed, vi lever i. Det skal forstås som en erfaringsverden. Ifølge Husserl bliver denne livsverden taget for givet i løbet af hverdagen, men man benytter den, når man kommunikerer og handler. Han mener også, at man benytter sig af livsverdenen, inden man træffer beslutninger. Husserl mener, at det er vigtigt at gøre brug af livsverdenen for at beskrive fænomenerne, som de er – og ikke fremdrive dem gennem eksperimenter (Brinkmann & Tanggaard, 2010:187). Husserl mener, at når vi fortæller om vores livsverdens strukturer, så udvikler eller skaber vi ikke ny viden, men vores meninger og betydninger bliver synliggjort. Ifølge Husserl er det med afsæt i vores livsverden, at vi kan beskrive fænomener (Brinkmann & Tanggaard, 2010:188).

Reduktion

Husserls brug af ordet reduktion betyder "at lede tilbage". Det skal ses som en bevægelse, hvor man sætter sin commonsense og videnskabelige forforståelser i en såkaldt parentes for at være åben for præsentationen af fænomenet til bevidstheden med henblik på at opnå en så præcis beskrivelse af fænomenet som muligt. Husserl beskriver *Epoche* under dette begreb som en tilstand, hvor man ser bort fra andre videnskabelige meninger om verden for at sanse så rent som overhovedet muligt (Brinkmann & Tanggaard:188).

Essens

Husserl fortæller, at essens er fænomenets væsen, og man med den fænomenologiske analyse forsøger at komme frem til fænomenets almene væsen. Husserl skriver derudover, at når et fænomen igennem intentionaliteten præsenterer sig, så præsenterer det sin essens. Men man skal være opmærksom på, at man som forsker ikke tilføjer noget til essens – det er noget, som allerede eksisterer mellem subjektet og fænomenet. Det handler om, at forskeren belyser noget, der allerede er der (Brinkmann & Tanggaard, 2010:189).

9.3 Hermeneutikken

Hermeneutik betyder "fortolkning" og en af dens grundprincipper er den hermeneutiske cirkel. Mellem en helhed og en del af helheden foregår der en vekselvirkning, og denne vekselvirkning betegnes den hermeneutiske cirkel. Man er ikke i stand til at forstå en enkelt del uden at kigge på helheden og omvendt. Det er relationen mellem ovenstående, der meningsskabende og giver os muligheden for at forstå og fortolke (Højberg, 2014:292).

Hans-Georg Gadamer

Ifølge Hans-Georg Gadamer's filosofiske hermeneutik består forståelse i hermeneutikken af fordomme og forforståelser. Forforståelse skal forstås, som om der forinden ens nuværende forståelse har været en anden. Ifølge Gadamer skal fordomme ikke forstås som noget negativt og dømmende, men det skal ses som noget, der ligger til grund for forståelsen og udlægningen af dette (Højberg, 2014:301). Gadamer mener, at der altid er en grund til, hvorfor vi udlægger vores verden på den måde, som vi gør – og dette skyldes vores fordomme. Han mener, at vores fordomme stammer fra den kulturelle arv, historie og tradition (ibid.). Derudover mener Gadamer, at forforståelse og fordomme tilsammen udgør en forståelseshorisont. Han beskriver det som et synsfelt, hvor synsvinklen er bestemmende for, hvad vi kan se på feltet. Det skal ifølge Gadamer ses som en personlig tilgang til verdenen, som er dannet med rod i de private erfaringer, man har gjort sig, samt den kulturelle arv, tradition og historie (Højberg, 2014:302). Forståelseshorisonten er den, vi ser verden med, og som sætter ramme for synets blik samt udfordrer det (Højberg, 2014:303).

10.0 Metodisk tilgang

I nærværende speciale har vi valgt at tage afsæt i den kvalitative metode. Dette har vi besluttet, da den giver os mulighed for at arbejde på mikroniveau, hvilket den kvantitative fremgangsmåde ikke muliggør i samme grad. Det, at vi kan arbejde på et mikroniveau, giver os mu-

lighed for at forstå og bearbejde/fortolke vores indsamlede empiri mere dybdegående. Vi fandt den kvalitative metode for mest relevant, da vi har valgt at arbejde med casestudies, og da vi ønsker at belyse aktørernes synsvinkel på kravene i regeringens handlingsplan. Vi har valgt at benytte os af forskningsdesignet med casestudies, da vi mener, at dette vil kunne udfolde vores undersøgelse bedst muligt. Et casestudie er en kvalitativ undersøgelse, som giver mulighed for at undersøge et enkelt eller flere fænomener specifikt og detaljeret (Antoft & Houlberg Salomonsen, 2007:29). Dette forskningsdesign er en empirisk analyse, som giver os mulighed for at undersøge fænomenet i en social kontekst (Antoft & Houlberg Salomonsen, 2007:32).

I relation til vores problemstilling betyder det, at vi kan undersøge regeringens kravsætninger til kommunernes offentligt ansatte og undersøge, hvad det ifølge de ansatte reelt betyder for deres arbejdstilgang. Vores primære datasæt vil blive indsamlet igennem semistrukturerede interviews – som vi vil komme nærmere ind på i det senere kapitel (jf. 10.2 *Interviewstil*). Dvs. at vi vil finde og udvælge relevante informanter, som befinder sig i vores genstandsfelt, og derefter interviewe dem. Ved hjælp af disse interviews håber vi at opnå empirisk viden, som kan udfolde vores fænomen og hjælpe os med at besvare vores problemformulering. Endvidere gør den kvalitative metode det muligt at opdage nogle detaljer og facetter via vores interviews, hvilket vi ikke ville kunne på samme måde med et kvantitativt spørgeskema, da denne undersøgelsesmetode ikke i samme grad giver adgang til detaljerede besvarelser (Jacobsen, 2007:11).

10.1 Adaptiv metode

Vi har valgt at anvende den adaptive metode, som er udarbejdet af Derek Layder (1998). Ideen med den adaptive metode er, at det skal være et brobygningsforsøg mellem metodologisk individualisme, kollektivism og dualisme. Metoden er hverken deduktiv eller induktiv, men snarere en blanding af begge (Jacobsen 2007:252 ff.). Med den adaptive metode tilpasses de udvalgte teorier til empirien, samtidig med at empirien bearbejdes via de anvendte teorier i form teoretiske begreber, typologier og modeller. På denne måde tilpasses virkeligheden til

de anvendte teorier (Jacobsen, 2007:261). Den adaptive metode er en uafbrudt vekselvirkning mellem ens teori og empiri, og ifølge Layder er:

"(..) den adaptive teori, der opstår af en sådan dialog og udveksling, repræsenterer et forsøg på at afbilde sammenkoblingen mellem livsverden og system elementer i samfundet" (Jacobsen, 2007:261 f.).

Layder har ikke dikteret, hvordan man skal indsamle data eller givet en foretrukken metode til dette, hvilket gør det svært at besvare, hvordan man egentlig arbejder adaptivt, samt hvordan et adaptivt projekt skal startes og afsluttes (Jacobsen, 2007:265f). Layder lægger dog op til, at man har nogle vejledende begreber, som dækker over de kategorier, som man ønsker at arbejde med. Disse vejledende begreber benyttes som en guide til dataindsamlingen. På denne måde bruger man som forsker begreberne til at få inspiration til bearbejdningen af ens empiri (Jacobsen, 2007:266). I dette speciale vil det være i udarbejdelsen af interviewguiden.

10.2 Interviewstil – semistrukturerede interviews

I nærværende projekt har vi valgt at foretage semistrukturerede interviews, da vi mener, at denne undersøgelsesmetode bedst muligt fremmer vores adaptive arbejdsmetode. Dette skyldes, at vi med en semistruktureret interviewstil kan blive inspireret af vores teoretiske baggrund, samtidig med at vi ikke udelukker nye informationer. Desuden har vi valgt at udelukke fokusgruppeinterviews og dermed valgt enkeltmandsinterviews, blandt da vores informanter er geografisk spredt over hele landet (på nær én respondent). Det er en fordel som forsker, at man starter med nogle *hvad*-spørgsmål til sig selv, inden man konkret beslutter sig for, hvordan man vil udarbejde sit projekt. Man bør således afklare, hvad det egentlig er man har til formål at undersøge, inden man går i gang med at overveje, hvordan denne viden mere konkret skal blive opnået. Som med alt andet forskning er det genstanden, som bør afgøre ens metode (Brinkmann & Tanggaard, 2010:37). Når man har en god forståelse af genstanden, vil man ofte blive ført til et kendskab af de pågældende relevante teorier. Brugen af interview

som metode går dermed hånd i hånd med det teoretiske kendskab og forståelsen af det aktuelle genstandsfelt.

Man kan tematisere disse hvad-spørgsmål på forskellige måder. Ofte vil der også være en sammenhæng. Eftersom vi i vores speciale ønsker at undersøge radikaliserings som hovedemne, startede vi med at undersøge eksisterende studier herom. Dette gjorde vi ved hjælp af biblioteket, medierne og andre relevante sider for at danne os et bredt overblik.

Nogle mener, at det kan være dårligt for forskerens udsyn at læse meget på forhånd om emnet. Dette skyldes, at der er en risiko for at mindske sin neutralitet og objektivitet som forsker, når man har læst for meget om emnet (Brinkmann & Tanggaard, 2010:37). Vi er dog ikke enige med alt dette, da redaktørerne af bogen *Kvalitative metoder – en grundbog (2010)*, Svend Brinkmann og Lene Tanggaard, mener, at:

"(..) ingen forskningsinterview er neutrale, men i modsætning til dagligdags samtaler altid er bestemt af den ene parts dagsorden (forskerens), der er – eller bør være – teoretisk begrundet" (ibid.).

10.3 Operationaliseret interviewguide

Når man arbejder med semistrukturerede interviews, udarbejder man typisk en interviewguide, som man udfører selve interviewet ud fra. Interviewguiden vil være mere eller mindre detaljeret og styret af ens teori – alt efter ens forståelse og de metodologiske rammer, man har sat sig (Brinkmann & Tanggaard, 2010:38).

For dette speciale har vi udarbejdet nogle forskellige interviewguides, som har været delvist styrende. Samtidig gav vi dog vores informanter plads til, at de kunne lede os til nye spørgsmål, som ikke udgjorde en del af selve interviewguiden (jf. sidste del af 10.8 *Forskereffekt*). I udarbejdelsen af vores interviewguides havde vi såvel vores teoretiske valg i bagtankerne som de forskellige initiativer i selve handlingsplanen. Dette gjorde vi for at gøre vores analyse af empirien nemmere, både i forhold til vores teoretiske baggrund, og hvad regeringen udtaler

i handlingsplanen vs. hvordan informanterne reelt arbejder, og hvad de oplever, herunder hvilken betydning handlingsplanen har for informanterne.

Tematisk set skal man som interviewer stille spørgsmål til informanten, som man fandt relevante at få svar på *inden* selve interviewsituationen. Formålet med dette er at komme ind omkring de temaer, man som forsker ønsker at få undersøgt i sin endelige opgave (Brinkmann & Tanggaard, 2010:40 f.).

Dynamisk set skal spørgsmålene, man stiller under interviewet, holde selve interviewet i gang, herunder motivere informanten til at snakke om sine følelser og oplevelser samt skabe en positiv interaktion mellem forskeren og informanten (ibid.).

Vi mener at vores interviews var både tematisk og dynamisk velfunderede, da vi kom omkring de forskellige temaer, som vi ønskede at få afdækket i vores endelige rapport. Derudover mener vi, at vi holdt interviewene i gang ved at stille forskellige opfølgende spørgsmål til informanternes svar, hvis vi fandt dette relevant i forhold til svaret. Vi havde også en meget positiv interaktion med vores informanter under interviewsituationen, hvor de var motiverede til at komme med mange lange og uddybende beskrivelser i deres svar. Et interview fremstår efter vores mening dog som en undtagelse, hvilket vi uddyber under *Interviewforløb* (jf. 10.6 *Interviewforløb*).

10.4 Rekruttering af informanter

Vi har ved hjælp af vores praktikophold i Brøndby Kommune (SSP) fået en gatekeeper. Vores gatekeeper har været Jens Ansbjerg, som er SSP- og koordinationsleder for radikaliseringsgruppen i Brøndby Kommune. Han fortalte, at han var interesseret i at hjælpe os med at komme i kontakt med relevante informanter. Det er også ved hjælp af Ansbjerg, at vi fik mulighed for at deltage i en to-dags-konference i Kolding, som var tilrettelagt af *Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme*. Dette kursus havde til formål at give redskaber til offentligt ansatte, der arbejder med unge. Redskaberne skal bruges i forbindelse med arbejdet inden for radikalisering og forebyggelsen af heraf; dog kan de forskellige værktøjer benyttes af andre målgrupper. Til kurset fik vi udleveret en deltagerliste med kontaktoplysninger, der gav mu-

ligheder for at socialisere og netværke med deltagerne. Vi har af den grund fået indsamlet nogle informanter. Geografisk er informanterne som nævnt placeret forskellige steder i landet. Vi mener dog ikke, dette er et problem, da vores forskningsdesign ikke udelukker muligheden for at have informanter fra forskellige dele af landet. Vi kontaktede forskellige deltagere fra konferencen via mail, hvor vi inviterede dem til et interview. Invitationen lød som følgende:

"Kære vedrørende (skrevet med navn og efternavn i den oprindelige mail),

I forbindelse med vores speciale som omhandler forebyggelse af radikalisering ift. regeringens seneste nationale handlingsplan, ønsker vi at invitere Dem til et interview. Formålet med interviewet er, at få indsigt i jeres arbejde på radikaliseringsområdet herunder de rammer i arbejder under. De vil fremstå som anonym, hvis De ønsker dette.

Interviewet kan fleksibelt aftales efter Deres skema, men vi ønsker, at dette kan foretages så hurtigt som muligt og gerne senest d. 9. april 2018.

Interviewet vil tage ca. 1 time og vi byder på kage og store smil.

Med venlig hilsen

Eda Kekec & Sibel Kücükkaraca"

En anden gatekeeper, som vi anvendte, var politibetjenten James, som også var deltager i konferencen. Derudover viderehenviste en af deltagerne fra konferencen os til sin kollega, selv om det var hende selv, vi havde inviteret til interviewet. Årsagen til dette var, at hun mente, at hendes kollega ville passe bedre ind i projektets rammer.

10.5 Informantbeskrivelse

I det følgende afsnit vil vi give en kort beskrivelse af vores informanter for at danne et overblik over deres baggrund og arbejdsopgaver.

Informant 1: James er uddannet politibetjent fra Stor kommune 1. Han er tilknyttet infohuset og arbejder hovedsageligt med bande-/rocker- og radikaliseringsområdet.

Informant 2: Yvonne er koordinator i Stor kommune 1 og arbejder med bande-/rocker- og radikaliseringsområdet på kommunalt plan. Herunder arbejder hun med projekt *God løsladelse* og *Exit*, PSP/KSP/SSP (jf. 5.0 *Begrebsafklaring*).

Informant 3: Camilla er sagsbehandler og socialrådgiver i jobcenteret i Stor kommune 2. Derudover er hun både exit- og radikaliseringskoordinator for dem over 18, projektleder på et SIRI-projekt, som omhandler forebyggelse af ekstremisme i udsatte boligområder, og udslusningskoordinator ved projekt *God løsladelse* (jf. 5.0 *Begrebsafklaring*).

Informant 4: Peter er fagchef for SSP- og ungeindsatsen på kommunalt plan i Stor kommune 2. Derudover er Peter koordinationsleder på radikaliseringsområdet i Stor kommune 2.

Informant 5: Ulla er socialrådgiver i Stor kommune 3 og arbejder hovedsageligt med sundhedslovens kapitel 11 og typisk med dem under 18, som er udskrevet af folkeskolen, enten fordi de har færdiggjort den, *eller* fordi de af andre årsag ikke går der længere. Ulla sidder også med efterværnsområdet og arbejder derfor også med de unge op til 23 år.

Informant 6: Mike er pædagog og er ansat på et værested i Mellemstor kommune. Værestedet har to afdelinger, hvor den anden afdeling ikke ligger i Mellemstor kommune. Reelt er Mike ansat i begge afdelinger, men han er stort set kun i afdelingen i Mellemstor kommune. Han arbejder med børn og unge mellem 10-25.

Informant 7: Lisa er socialrådgiver, kultursociolog og kriminolog. Endvidere arbejder Lisa på værestedet i Mellemstor kommune og typisk med relationsarbejde samt kriminalitetsforebyggelse. Lisa har været med til at skrive regeringens seneste udgave af Den nationale handlingsplan mod forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikalisering.

10.6 Interviewforløb

For at man som forsker kan producere nogle *korrekte* svar fra informanten, er en uformel atmosfære et af de afgørende kriterier. Denne uformelle atmosfære kan man skabe gode betin-

gelser for ved at benytte sig af et letforståeligt sprog under interviewet, pauser, tøven mv., da det medvirker til at give informanten følelsen af, at vedkommende er i et afslappet forum. Således er det også vigtigt, at man som forsker gør spillereglerne og adfærden klart, samtidig med at man tydeliggør over for sin informant *og* sig selv, at der ingen rigtige eller forkerte svar er (Bloksgaard & Andersen, 2012:38).

I nærværende speciale forløb vores interviews således, at vi indledende først og fremmest takkede informanten for at ville deltage. Herefter forsikrede vi informanten om, at muligheden for at være anonym var der, hvis vedkommende ønskede dette. Dette havde vi allerede skrevet i brev-invitationen, men vi ville gøre vedkommende opmærksom på det igen. Afslutningsvis, inden selve interviewet startede, fortalte vi kort om os selv, og hvad interviewet overordnet ville handle om, samt at det var okay, hvis der kom spørgsmål, som informanten ikke ville besvare. Under selve interviewet fulgte vi ikke vores interviewguides kronologisk. Dette skyldtes blandt andet, at informanterne selv besvarede nogle af de spørgsmål, som vi havde, hvorfor vi valgte at undlade at stille spørgsmålet. Derudover spurgte vi i en anderledes rækkefølge, hvis vi følte, at et senere spørgsmål virkede mere relevant at stille et andet sted, alt efter deres svar. Hvis informanten eksempelvis begyndte at snakke om cross-overs, stillede vi spørgsmålet om cross-overs der. Dette gjorde det mere naturligt og flydende i overgangen mellem spørgsmålene.

Vi mener, at vores interviewforløb var meget gode. Vores informanter gav udtryk for, at de følte sig afslappede. Der har desværre været en enkelt undtagelse. Vi føler ikke, at interviewet forløb særlig behageligt med Camilla. Hun besvarede vores spørgsmål, men vi føler, at hun var lidt nedladende i nogle af sine svar. Et eksempel på dette er, da vi spurgte ind til hendes arbejdstilgang, hvor hun startede med at forklare og derefter fandt nogle papirer frem til os, hvor hun sagde, at vi bare kunne læse deres arbejdstilgang på disse papirer. Formålet med at spørge ind til hendes arbejdstilgang var, at vi ville se, om hun rent faktisk arbejdede, som de havde skrevet, man arbejdede med radikaliserings i hendes kommune. Dette forstod hun ikke, og hun gav udtryk for, at vi var *dumme* og måske dovne, fordi vi ikke bare læste, hvordan de arbejdede, men derimod valgte at spørge hende. Dette var virkelig ubehageligt. Vi føler også, at hun ikke rigtigt repræsenterede sig selv, men sin kommune – forstået i den forstand, at hun gentagne gange sagde "*vi i Stor kommune 2 gør sådan*" osv. frem for at sige "*jeg gør sådan*". Her adskiller hun sig ekstremt meget fra de andre informanter. Derudover prøvede hun ofte at

kontrollere selve interviewet. Dette gjorde hun allerede fra begyndelsen af interviewet, inden vi nåede at give vores introduktion, hvor hun spurgte os, hvad det handlede om (Bilag 3, s. 58). Derudover undlod hun til tider at svare på vores spørgsmål, men svarede uden om, og hendes opførsel og talemåde forhindrede os til tider i at spørge ind til hendes besvarelser.

Under interviewet spurgte vi Camilla, om hun oplevede nogle problematikker med at udøve skøn. I stedet for at svare valgte hun at fortælle, at det ikke var noget problem for hende. Hun sagde, at de udfordringer, der var forbundet med det, var en del af det sociale arbejde, samt at det ikke havde noget at gøre med radikaliserings. Hun nævnte to gange under besvarelsen, at udøvelse af skøn ikke havde nogen relevans i forhold til radikaliserings. Vi prøvede derefter at forklare hende, at vi ikke tænkte på radikaliserings, men selve udøvelsen af skønnet. For at sætte det i perspektiv nævnte vi, at vi havde et interview med en informant fra Stor kommune 3, som mente, at der til tider kunne være nogle udfordringer forbundet med at træffe den rigtige beslutning i forhold til arbejdet. I stedet for at reflektere over, hvad vi sagde, valgte Camilla at prøve at finde ud af, hvem vores informant var (Bilag 3, 73). På den måde kan vi sige, at vores interview med hende var problematisk, men det betyder ikke nødvendigvis, at hendes svar ikke kan bruges. Vi er opmærksomme på, at nogle af hendes svar ikke nødvendigvis repræsenterer hende, men derimod kommunen, hun arbejder for.

Derudover havde vi en enkelt politibetjent med som informant. Som tidligere nævnt var det ikke meningen, at vi skulle have denne betjent med som informant. James skulle egentlig udelukkende være gatekeeper for os. Han arrangerede et interview mellem Yvonne og os, som skulle foregå på politistationen i deres kommune. En halv time inden selve interviewet skrev James, at han også ville deltage, hvorfor vi følte os tvunget til at acceptere dette, da vi allerede var på vej derud. Vi gjorde det dog klart for ham, at vores interviewspørgsmål var udarbejdet til sagsbehandleren og ikke ham, hvorfor han ikke ville kunne besvare alle spørgsmål. Vi er klar over, at James ikke passer ind i vores sampling-kriterier, og at det kan have en betydning for os, at han også deltog i interviewet med Yvonne i forhold til vores analyse af transskriberingen.

Under selve interviewet virkede James også autoritær. Når dette så er sagt, mener vi dog også, at James og Yvonne supplerede hinanden virkelig godt. De arbejder nemlig sammen i infohuset i deres kommune, og i flere tilfælde færdiggjorde de hinandens sætninger. Endvidere vil

vi også understrege, at de ikke arbejder for den samme myndighed, og at de ved to lejligheder roste hinandens arbejde, hvilket indikerede, at de havde et godt samarbejde. Vi er dog opmærksomme på, at den fælles tilstedeværelse kan have afholdt dem fra at komme med kritik rettet mod deres individuelle områder, hvilket potentielt kan have forstyrret besvarelsene omkring det tværfaglige samarbejde. Overordnet mener vi dog ikke, at James' tilstedeværelse forstyrrede Yvones svar i forhold til hendes arbejdsplads. Det skal også siges, at James – trods sin autoritære fremtræden – til tider også svarede passioneret på sine spørgsmål. Det kan have influeret på Yvones besvarelser, hvis hun ikke ønskede konflikt. Da selve interviewet var færdigt, valgte Yvonne endda at blive sammen med os og James for at drikke kaffe og spise kage, selv om hun havde et andet møde. Dette møde valgte hun at aflyse, og hun sagde, hun hellere ville sidde med os. Dette viser, at stemningen var rigtig god, siden hun prioriterede at sidde sammen med os frem for at tage til sit møde. Derudover tænker vi at Lisa har haft en autoritær rolle, eftersom hun er leder for værestedet og ønsker, at give et godt billede af hende selv. Vi tænker, at hendes tilstedeværelse kan have haft betydning for Mikes besvarelser i interviewet og at Mike muligvis kan have holdt nogle kritiske bemærkninger tilbage for at undgå ubehag mellem Lisa og sig selv. På trods af dette har vi fået fornemmelsen af, at der er et rigtigt godt forhold mellem Lisa og Mike, eftersom at Mike kunne udtrykke sine udfordringer på arbejdspladsen (Bilag 5, s. 106). Derudover noterer vi os, at Lisa har haft en autoritær rolle, eftersom hun er leder af værestedet og ønsker at give et godt billede af sig selv. Vi mener, at hendes tilstedeværelse kan have haft betydning for Mikes besvarelser i interviewet, og at Mike muligvis kan have holdt nogle kritiske bemærkninger tilbage for at undgå ubehag mellem Lisa og sig selv. På trods af dette har vi fået fornemmelsen af, at der er et konstruktivt forhold mellem Lisa og Mike, eftersom Mike kunne udtrykke sine udfordringer på arbejdspladsen (Bilag 5, s. 106). Samtidig bemærkede vi, at efter Mike havde berettet om sine udfordringer på arbejdet, prøvede Lisa at fremstille sig selv som en hjælpende leder og dermed ikke en udfordring (Bilag 5, s. 106). Lisa besvarede hovedsageligt spørgsmålene, hvorefter Mike supplerede Lisas besvarelser en gang imellem, hvis ikke vi spurgte Mike direkte. Lisa blev nødt til at forlade interviewet, da hun skulle nå et andet møde. Herefter besvarede Mike mere fyldestgørende sine spørgsmål. Mike har ikke på noget tidspunkt under interviewet svaret modsat Lisa, og vi ved ikke, om det kan skyldes en frygt for, hvilken påvirkning en eventuel uenighed kunne have for deres forhold. Det skal siges, at efter interviewet blev

færdigt, fortalte Mike os, at Lisa var et virkelig godt menneske, som tænkte på sine medarbejdere og på boligområdet, hvilket han var ret glad for.

Noget andet vi noterede os er, at Ulla under interviewet spurgte os, om hun havde tilladelse til at sige, hvilken nationalitet en af hendes borgere havde. Dette blev vi overraskede over, eftersom vi var interesseret i at få indsigt i hendes livsverden, men hun søgte efter vores accept til at besvare vores spørgsmål. Samtidig mener vi, at Ulla selv burde kende grænserne for fortrolighed på sit arbejde. Overordnet forløb interviewet dog godt.

10.7 Transskribering af interviews

Et interview er hovedsagelige noget, som foregår ansigt til ansigt mellem selve interviewer og informanten/informanterne. Når man transskriberer det pågældende interview, transformerer man derfor reelt det talte sprog under interviewet til en skriftlig form (Brinkmann & Kvale, 2015:235). Dette sker ved, at man optager lyden under interviewet. Når man har udarbejdet sine endelige transskriptioner, betragtes disse som ens primære empiriske data. Dette gælder også vores speciale, hvor vores interviews har været vores primære empiri (ibid.).

Transformationen fra talesprog til skriftsprog er en proces, hvor det er nødvendigt med nogle forskellige overvejelser og beslutninger (Brinkmann & Kvale, 2015:236). Dette er der ingen standardregler for transskription, men alligevel må man fastlægge nogle generelle valg (Brinkmann & Kvale, 2015:239). Tydeliggørelsen af dette vil også hjælpe på projektets validitet, så andre forskere kan se, hvad man metodisk har gjort og tænkt. Der præsenteres to metoder, hvormed man kan lave sine transskriptioner i Brinkmann og Kvales bog fra 1997 *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*.

Den ene metode indebærer, at man er lidt *grov* i sin måde at transskribere på. Med dette menes der, at alt det mundtligt udtalte under interviewet transformeres til et *skriftsprog*, som er mere læsevenligt, eftersom den komplette udtalelse opnår mere sammenhæng (Audio-print.dk).

Den anden metode, som Brinkmann og Kvale præsenterer, indebærer, at man transskriberer alt det, som ens optagelse indeholder. Dette kan være ufuldkommene sætninger, overlappen-

de tale, gentagelser, pauser, "øhmm'er" mv. (ibid.). I nærværende speciale har vi valgt at anvende den sidstnævnte metode, da vi mener, at der er mange informationer, som kan gå tabt med den førstnævnte metode. Endvidere mener vi, at en komplet transskription med pauser, grin, ufuldkommene sætninger mv. giver os et bedre indtryk af, hvordan selve stemningen har været i interviewsituationen.

10.8 Forskereffekt

Som forsker spiller man en vigtig rolle, i forhold til at der dannes et interview i god kvalitet, hvor informanterne kan udvikle deres historier. Med andre ord så har ens karakter som forsker og interviewer indflydelse på informanterne, da man er den, som danner tillid og åbenhed i en interviewsituation. For at man kan få nogle uddybende og korrekte svar fra informanten, er åbenhed og tillid mellem interviewer og informanter afgørende. Som forsker og interviewer skal man være opmærksom på, at der er en professionel afstand, og at denne opretholdes både under selve interviewet, og når man analyserer empirien. På denne måde bevarer man også sin objektivitet mere optimalt (Brinkmann & Kvale, 2009:93). Dette vil sige, at vores objektivitet som forskere ikke må påvirkes af vores informanter.

Når det kommer til vores effekt på informanterne som forskere mener vi, at det er næsten umuligt ikke at have en effekt på dem. Hermed antager vi, at vi på den ene eller anden måde har haft en effekt på informanterne. Vi stillede også spørgsmål til informanterne, som ikke var en del af vores interviewguide. Nogle af disse på forhånd ikke-formulerede spørgsmål har til dels været mere ledende og dermed potentielt haft indflydelse på informanternes svar. Derudover er vi opmærksomme på, at vi som to kvindelige studerende med muslimsk baggrund kan have en påvirkning på deres besvarelser. Vi er opmærksomme på, at informanterne grundet vores klare fremtræden (en af os går tildækket og med tørklæde) kan have været tilbageholdende med eventuel kritik af frygt for at fornærme os. Vores informanternes potentielle tilbageholdenhed kan betyde, at vi ikke har fået alle aspekter med i deres besvarelser. Det kunne eksempelvis gælde udfordringer forbundet med arbejdet med de radikaliserede, hvis nogle informanter har ment, at kulturen eller religionen omkring dette udgjorde et problem, men ikke har udtrykt det i besvarelserne.

10.9 Etiske overvejelser

Når man vælger at benytte sig af interviews som metode til at indsamle ens empiri på, er der mange etiske problemstillinger forbundet hermed. Således er det vigtigt, at man som forsker tager etikken i betragtning fra start til slut i hele projektet (Brinkmann & Kvale, 2009:81). Eftersom vi skriver speciale om et kontroversielt emne som radikaliserings og ekstremisme – samt de offentligt ansattes arbejde i forhold til dette – har vi helt fra starten af vores problemformulering været opmærksomme på potentielle etiske problemstillinger. Vi oplever, at radikaliserings og især ekstremisme kan fornærme rigtig mange, og at forståelsen af disse begreber kan være meget forskellig i vores samfund. Derfor har vi valgt at tage afstand fra de temaer, som diskuterer dette, helt fra starten af vores problemformulering, hvilket har været vigtigt for os i vores etiske overvejelser. Et eksempel på dette kan være spørgsmål, som omhandler, hvad vores informanter mener om radikaliserede eller ekstremistiske personer. Vores fokus var heller ikke på de radikaliserede eller ekstremistiske personer i sig selv, men derimod de offentligt ansattes måde at arbejde på i forhold til *Den nationale handlingsplan mod forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme*.

Når man designer et projekt, er det vigtigt at tage hensyn til sine informanter. Man må således som forsker sikre, at informanterne ikke oplever ubehagelige konsekvenser grundet deres deltagelse i projektet, samt at der er en fortrolighed (Brinkmann & Kvale, 2009:81). Muligheden for fortrolighed og anonymitet har været vores prioritering fra starten, og derfor har vi som noget af det første fortalt vores informanter, at de kunne være anonyme, hvis de ønskede dette. Dette var ikke et stort problem for vores informanter, og flere af dem sagde, at vi selv måtte bestemme, om de skulle anonymiseres. Grundet deres svar valgte vi at anonymisere dem, og i specialet oplyser vi heller ikke, hvilken kommune de er fra. Vi har valgt at navngive kommunerne efter deres størrelse samt et nummer, da alle kommunerne på nær én er store. Informanternes rigtige navne fremgår heller ikke af vores lydoptagelser.

11.0 Validitet

Når man taler om validitet, kan man tale om *intern* og *ekstern validitet*. I bogen "*Interview – Introduktion til et håndværk*" definerer Kvale og Brinkmann dog disse to begreber som *validitet* og *generaliserbarhed*. I dette speciale har vi valgt at benytte os af de to førstnævnte begreber, hvor Kvale og Brinkmanns definition af validitet kaldes for *den interne validitet* og deres definition af generaliserbarhed kaldes for *den eksterne validitet*.

11.1 Intern validitet

Når man ser på et projekts interne validitet, er fokus på, om man i sin undersøgelse måler det, som man egentlig tror man måler. På denne måde skal man i vurderingen af den interne validitet klargøre, om man som forsker får undersøgt det, som man havde sat sig som mål at undersøge, *eller* om man er kommet til at fejle i sine metodevalg, som har medført, at man desværre har fået undersøgt noget helt andet end tiltænkt (Brinkmann, & Kvale, 2009:272).

I nærværende speciale må vi således se på vores metodevalg i forhold til at indsamle empiri, dvs. vores valg af interviewstil. Med andre ord er det vores valg af den semistrukturerede metode, som vi skal vurdere. Når man skal vurdere dette, er der nogle forskellige forhold, man skal tage i betragtning, eftersom der kan være forskellige faktorer ved denne metode, der kan medføre en lav intern validitet. Et eksempel på dette er vores måde, hvorpå vi har stillet spørgsmål til vores informanter. Hvis man stiller alt for ledende spørgsmål, kan man komme til at lede sin informant i en specifik retning, som kan medføre, at man som forsker påvirker informanternes svar. Eftersom vi har udarbejdet forskellige interviewguides til vores informanter, mener vi ikke, at vores spørgsmål har været ledende, da disse har været formuleret af os på forhånd. Når dette er sagt, må vi også påpege, at vi arbejder adaptiv. Vores interviewstil har været semistruktureret, hvorfor vi under interviewet har stillet nogle ikke-planlagte spørgsmål. Disse spørgsmål kunne have været mindre ledende, hvis de var formuleret inden interviewet. Vi mener dog stadig, at det er vigtigt med uformulerede spørgsmål under et interview, da de kan være relevante at stille i den givne kontekst. Vi mener, at dette bidrager til at gøre interviewsituationen mere naturlig.

Hvis man laver en god operationalisering, vil det være med til, at man får en højere ekstern validitet. Vi har udarbejdet vores interviewguides på baggrund af vores valgte teorier, og på denne måde har teorierne haft indflydelse, hvilket de også bør have grundet vores adaptive tilgang.

11.2 Ekstern validitet

Den eksterne validitet handler om, hvorvidt ens resultater kan gøre sig gældende i andre relevante situationer eller i forhold til andre informanter (Brinkmann & Kvale, 2009:287). Med andre ord angår det generaliserbarhed, som Kvale og Brinkmann kalder det i deres tidligere nævnte bog *"Interview – Introduktion til et håndværk"*. Eftersom vi i dette speciale arbejder kvalitativt, er det sværere for os at komme frem til resultater, som er generaliserende. Dette skyldes, at vores empiri er funderet på subjektive svar, og fordi man med kvalitative undersøgelser fokuserer på det særegne. Dermed er vores resultater ikke repræsentativ, hvilket de kunne have været, hvis vi havde arbejdet kvantitativt, da den kvantitative tilgang indebærer mere data. Når man arbejder med større mængder af data, er det mere legitimt at opnå universelle resultater (Kvale & Brinkmann, 2009:289). Endvidere har vi ingen informanter fra byer i Jylland, hvilket er med til at gøre vores eksterne validitet lav. Dog udelukker vi ikke, at vores informanternes svar sagtens kan have haft nogle fællestræk, da den nationale handlingsplan mod forebyggelse af radikalisering og ekstremisme gør sig gældende for hele landet. Vi oplever også ligheder imellem vores informanternes svar. Vi kan dog ikke med garanti sige, at vores resultater vil gøre sig gældende i fremtiden, da der hele tiden sker en udvikling i måden, hvorpå man tilgår arbejdet med radikalisering samt de offentligt ansattes arbejdsvilkår.

11.3 Reliabilitet

Et projekts reliabilitet handler om, hvorvidt ens resultater er pålidelige samt dets karakter. Man taler om, hvorvidt andre forskere kan reproducere resultaterne på et andet givent tidspunkt (Brinkmann & Kvale, 2009:271). Reliabilitet angår endvidere, hvorvidt man som forsker påvirker ens informanter, dvs. hvordan informanterne ville have svaret på spørgsmålene,

hvis det havde været en anden forsker. Med andre ord handler reliabilitet om, hvorvidt projektets resultater kan reproduceres af andre forskere – ikke kun i forhold til projektets interne og eksterne validitet – men også dets reliabilitet (ibid.).

En tommelfingerregel er, at hvis man har en høj gennemsigthed, vil det bidrage til en højere grad af reliabilitet. Med høj gennemsigthed menes, at andre forskere skal have mulighed for at se interviewguide(s) og de overvejelser, man har gjort sig med denne/disse. Det samme gør sig gældende med ens valg af teori, transskriberinger og metode. I specialet mener vi, at vi har tydeliggjort ovenstående ting, hvilket er med til at skabe en høj gennemsigthed og dermed reliabilitet. Dette har vi gjort i vores teori- og metodeafsnit, hvor vi begrunder vores valg.

Samtidig er det dog vigtigt at have in mente, at der er mange andre faktorer på spil. Der er mange forhold, som man ikke kan styre i interviewsituationen, som dermed kan være mindre nemt at genskabe. Et eksempel på dette er måden, hvorpå man agerer som forsker, herunder også måden, hvorpå man stiller spørgsmålene. Derudover kan informanternes svar skifte fra dag til dag, afhængigt af om der opstår nogle situationer i informanternes hverdag. Så selvom man bruger de samme informanter lige efter hinanden, kan deres svar sagtens variere, hvis de påvirkes af ydre forhold imellem interviewtidspunkterne.

12.0 Teoriafsnit

12.1 Valg og anvendelse af teori

For at besvare specialets problemformulering på bedste vis har vi valgt en række teoretikere, som vi vil argumentere for. Eftersom vi ønsker at belyse de offentligt ansattes arbejde i praksis, fandt vi det relevant at udvælge teorier, som beskæftiger sig med denne målgruppe. Michael Lipsky var et oplagt valg, da det er frontpersonalet og deres arbejde, som vi beskæftiger os med. Lipsky har været en af de mest anvendte forskere på feltet, efter han udgav sin bog *Street-Level Bureaucrazy* i 1980. Endvidere har vi valgt at bruge Erving Goffmans teori om stigma. Vi mener, at denne teori er oplagt at bruge i forbindelse med analyse af, hvad hand-

lingsplanen og aktørerne kan gøre, hvis de diskriminerer nogen – og eventuelt undersøge, om dette sker. Derudover har vi valgt at hive et mere kritisk perspektiv indover ved at gøre brug af Mark Sedgwick og hans kritik af radikaliserings.

I det følgende afsnit vil vi redegøre for specialets teoretiske grundlag. Til at starte med vil vi gennemgå og afklare, hvad *skøn* er. Vores definition af begrebet vil ikke blive anvendt selvstændigt i vores analyseafsnit. Vi har valgt at inddrage en definition af skønnet, da vi finder det vigtigt, at læseren forstår, hvad vi præcis mener, når vi anvender begrebet, eftersom der findes forskellige former for skøn.

Derefter vil vi redegøre for nogle af de mest centrale afværgemekanismer, som Michael Lipsky har beskrevet dem. Ifølge Lipsky opstår disse afværgemekanismer i situationer, hvor frontarbejderne har en mulighed for at udøve et skøn. Efter at have præsenteret Lipskys teoriramme vil vi redegøre for Erving Goffmans teori om, *stigma*. Afslutningsvis vil vi uddybe nogle af de vigtigste punkter i Sedgwicks kritik af radikaliserings.

12.2 Skøn

Skøn er et begreb, som kan defineres på mange forskellige måder, men hvad er et skøn egentlig? Indledende kan nævnes, at der er forskel på det vilkårlige skøn og det faglige skøn. Derudover er der forskel på regelorienteret og skønsbestemt sagsbehandling, hvor der dog ofte kan være overlap, hvilket vi illustrerer i nedenstående figur:

Skønsbestemt sagsbehandling		Regelorienteret sagsbehandling
<i>Vilkårligt skøn</i> (usaglighed mv.)	<i>Fagligt skøn</i> (Faglige, herunder politiske kriterier) Åbent skøn i forhold til klienten	<i>Det helt regelbundne + skøn ved »objektive« kriterier</i> (Faglige, herunder politiske kriterier) Lukket skøn i forhold til klienten

(Caswell, 2005: 226)

Som vist i figuren er der en forskel alt efter ens udgangspunkt for skønudøvelsen. Både for det regelbundne og vilkårlige skøn gælder, at borgerens rolle er ligegyldig – forstået på den måde, at borgeren ikke har indflydelse på skønudøvelsen (lukket skøn). I modsætning hertil er der

det faglige skøn, som er åbent, hvor borgeren er inddraget og dermed spiller en aktiv rolle i forhold til skønnet. Således er der stor forskel på de forskellige typer af skøn vist i figuren. Der er et betinget råderum i frontlinjen, hvilket Caswell argumenterer for. Hun argumenterer også for, at man ikke udelukker skønnet i forbindelse med eksempelvis kategoriseringsværktøjer og andre metoder, som implementeres, såsom ressourceprofiler. Dette medfører blot, at valget af, hvilket skøn der skal udøves – samt hvordan det skal udøves – indeholder kontekstuelle kriterier. Dette stemmer overens med vores antagelse om, at selvom sagsbehandlerne har forskellige regler, som de skal overholde, har de stadig mulighed for at udøve et fagligt skøn (Caswell, 2005:235).

12.3 Michael Lipsky

Lipsky er en af de centrale teoretikere i nærværende speciale. I 1980 udkom hans banebrydende bog *Street-Level Bureaucrazy*, hvor han blandt andet har beskrevet, hvorfor implementeringsprocesser ofte ikke går ventet. Lipsky mener, at dette skyldes, at frontarbejderne (offentligt ansatte) har fået mere end tidligere. Han beskriver, hvilke mekanismer og metoder der opstår, når frontarbejderne føler sig pressede imellem bunden (klienter) og toppen (management). Samtidig oplever de pres grundet deres professionelle standarder på den ene side og kravet om bureaukrati på den anden side. Lipsky argumenterer for, at alt dette pres (krydspres) medfører, at frontarbejderne udvikler nogle praksisser, så de kan håndtere krydspreset og følelsen af utilstrækkelighed i handlerummet, hvor de skal udøve et fagligt skøn.

Blot til orientering skal det nævnes, at mange ofte tolker Lipsky, som om han er imod frontarbejderne; at han mener, at deres muligheder for at udøve et skøn bør indskrænkes mest muligt. Vi mener, at dette til en vis grad er korrekt, eftersom han nogle steder i sin bog skriver, at man skal prøve på at begrænse situationer, hvor frontarbejderne har mulighed for at udøve skøn. Dog erkender Lipsky også, at dette ikke er en mulighed i rigtig mange situationer (Lipsky, 1980:196-201). Dog mener vi, at han i høj grad også retter kritikken imod selve det system, som frontarbejderne arbejder for. Lipsky påpeger således, at det er vigtigt, at man bibeholder en professionel og høj faglig standard samtidig med organisatoriske rammer, som kan

understøtte, at dette fremmes. Han mener, at dette er vigtigt, da det kan være med til at undgå yderligere standardisering (Lipsky, 1980:201 ff.). På baggrund af dette mener vi, at han ikke er så kritisk over for frontarbejderne som en faglig gruppe, som han ofte bliver beskyldt for.

Ifølge Lipsky er der en efterspørgsel på frontarbejdernes ydelser, som altid vil gå hen og overstige selve udbuddet. Den store efterspørgsel og mangel på udbud medfører en mangel på ressourcer, hvorfor frontarbejderne føler et krydspres og dermed udvikler nogle afværgemekanismer som et redskab til at kunne håndtere presset. Frontarbejderne ser ofte sig selv som havende en vigtig rolle i samfundet, hvorfor de føler, at man ikke kan undvære deres arbejde. De føler dog også, at deres uundværlige arbejde ikke værdsættes af ledelsen. Denne følelse fører også til, at de ofte er i klemme mellem deres ønske om at bevare deres professionelle standarder og ledelsen. At frontarbejdernes arbejde ofte involverer, at de skal udøve en form for fagligt skøn, går også hen og forstærker presset (Lipsky, 1980: 82).

Afværgemekanismerne, som frontarbejderne udvikler, opstår i den evige kamp mellem deres ønske om en faglig og optimal arbejdsindsats på den ene side og de manglende ressourcer på den anden side. En af måderne at reducere presset i hverdagen på er at påvirke efterspørgslen på ydelser, ved at man begrænser udbuddet. Igennem forskellige foranstaltninger forsøger frontarbejderne at demotivere deres klienter i forhold til at efterspørge ydelser. Dette kan fysisk gøres via eksempelvis længere køer, ufleksible mødetider, ventelister mv. Det kan også gøres ved, at man får klienterne til at besvare intime ting, som kan gå hen og gøre situationen psykisk ubehagelig for klienten (Lipsky, 1980: 93 ff.). Dét fænomen, at der opstår et krydspres, når ledelsen f.eks. stiller øgede krav effektivisering, hvortil arbejderne benytter sig af afværgemekanismer, kalder Lipsky for *coping strategies*, når frontarbejderen er i klemme mellem kravene og de begrænsede ressourcer, som vedkommende har fået stillet til rådighed (Lipsky, 1980:82).

Endvidere vil frontarbejderne ofte indføre rutiner og dermed forsøge standardisere deres sager. Dog vil han eller hun gøre dette ud fra sin personlige bedømmelse, hvilket kan føre til, at vedkommende systematisk forvrider lovene – og dermed diskriminerer – så de ikke bliver implementeret efter den faktiske intention (Lipsky, 1980: 84f.).

Lipsky mener også, at frontarbejderne inddeler klienterne i kategorier og grupper i visse tilfælde, hvor de favoriserer nogle af disse grupper. Kategoriseringen sker også ud fra frontar-

bejderens personlige fordomme og kriterier. Dette kalder Lipsky for *creaming*, hvilket dækker over, at frontarbejderen kun arbejder med de favoriserede grupper. – Grupper, som vedkommende antager vil have den mest optimale chance for at opnå succes i overensstemmelse med de mål, som organisationen har sat. Dette betyder i praksis, at det oftest er de ressourcetsvage klienter, som kommer til at ligge allernederst i bunken. De får dermed ikke den behandling, som de rent faktisk har krav på som klienter, mens de ressourcestærke klienter behandles bedst og først (Lipsky, 1980:107). I forlængelse af dette kommer Lipsky ind på det, han kalder for *worker bias*. Worker bias betyder, at frontarbejderen får en form for sympati med en eller flere af de grupper, som vedkommende selv har inddelt. Disse grupper får tildelt en stor andel af arbejderens ressourcer. Forskellen mellem worker bias og creaming er, at creaming sker ud fra ønsket om at opnå organisationens mål, mens worker bias udelukkende sker ud fra frontarbejderens personlige holdninger omkring, hvilke grupper der fortjener arbejderens hjælp mest, eller hvem der vil profitere mest af den givne hjælp (Lipsky, 1980:111).

Hovedkernen i Lipskys banebrydende bog er, at der altid vil opstå problemer, når frontarbejderen skal udøve et fagligt skøn, da det ikke er muligt at styre dem 100 %. Dog er Lipsky som tidligere nævnt bevidst omkring, at det er umuligt at afskaffe udøvelse af skønnet, og at sager ikke altid er ens. Der vil dog stadig være måder, hvorpå man kan begrænse frontarbejderne i at udvikle alt for mange af disse afværgemekanismer.

12.4 Erving Goffman

Erving Goffman er en kendt sociolog, hvis værker er anerkendt inden for det sociologiske felt, og som senere blev overført til det kriminologiske felt. Et af hans værker er eksempelvis 'Stigma'. Ifølge Goffman er et stigma en diskrepans mellem en persons identitet og dét, som bliver tilegnet individet. Det skal forstås som en egenskab, som er miskrediterende.

Ifølge Goffman sætter vi de mennesker, vi møder på vores vej, ind i en kategori. Men inden dette menneske bliver mødt, har vi nogle forestillinger om, hvordan individet burde være. Alt efter vores observationer og bedømmelser kommer denne person ind i en kategori, som efterfølgende giver en såkaldt social status. Denne status, som bliver tilegnet individet, kalder Goffman for '*tilsyneladende social identitet*'. Den faktiske kategori, som individet kan sættes

ind i på baggrund af de egenskaber, personen har, er den '*faktiske social identitet*' (Goffman, 2014:44).

Hvis individet bliver reduceret til en lavere og mere nedværdigende social status, vil der være uoverensstemmelser mellem den faktiske og den tilsyneladende sociale status. Dette vil indebære et stigma i forhold til denne tilegnelse. Dette stigma kan være miskrediterende for nogle individer, mens det kan være positivt for andre (Goffman, 2014:45). Eksempelvis kan en terrorhandling udført af et individ opfattes negativt af samfundet generelt, men være positivt i den subkultur, som personen kan være tilknyttet. Der findes tre forskellige former for stigma: det kropslige (et handicap), de karaktermæssige fejl (viljesvag, selvmordstruet, arbejdsløs, kriminel) og slægtsbetingede stigma (race, religion osv.).

Alt efter individets oplevelse med det stigma, som er blevet givet, kan det reagere afvigende. Det betyder, at individet afviger fra normen og kan vælge at holde sig til sine 'egne', da dette er en lettere tilgang (Goffman, 2014:174). Dette kan være en af de konsekvenser, der er forbundet med det stigma, som er blevet givet til individet.

En af de andre konsekvenser for mennesker med stigma er, at dem, som Goffman kalder for 'normale', dvs. dem, som ikke afviger fra normen, ikke anser mennesker med stigma for at være ordentlige mennesker. De normale mennesker udøver forskellige former for diskrimination, hvorved de med deres handlingerne begrænser de stigmatiseredes udfoldelsesmuligheder. Derudover tilknytter 'de normale' et såkaldt stigmabegreb, eksempelvis *radikaliseret*. Den stigmatiserede kan reagere defensivt på denne titel, hvilket medfører, at den 'normale' føler, at titlen og den diskriminerende behandling derved er retfærdiggjort (Goffman, 2014:46 f.).

12.5 Mark Sedgwick

Mark Sedgwick er en historiker, som har specialiseret sig i islam og terrorismens historie. Han har tidligere undervist 20 år på *the American University* i Cairo, og på nuværende tidspunkt underviser han på Aarhus Universitet (Sedgwick, 2010:479). Sedgwick udgav i 2010 artiklen *The Concept of Radicalization as a Source of Confusion*. Hans artikel anlægger et kritisk per-

spektiv på begrebet 'radikalisering, herunder i hvilken sammenhæng begrebet bliver brugt, samt hvad det medfører.

Sedgwick fortæller, at man tidligere ikke brugte begrebet i sammenhæng med terror, men at dette fokus har rykket sig siden 9/11. Men det har også påvirket, hvordan man undersøger fænomenet radikalisering. Han fortæller, at det siden 9/11 er blevet svært at undersøge "root causes", som han kalder det. Det medfører, at en islamistisk radikal person vil blive set som en person uden årsag (Sedgwick, 2010:481). Dernæst fortæller Sedgwick, at brugen af begrebet radikalisering i dag er problematisk, da det skaber en masse forvirring og har flere betydninger alt efter kontekst og ens fokus (ibid.). Sedgwick mener, at begrebet bliver brugt i tre forskellige kontekster, som han senere i artiklen kalder for dagsordner (Sedgwick, 2010:479). Derudover fortæller han, at radikalisering kan have to betydninger – *relativ* og *absolut* (Sedgwick, 2010:481). Han mener, at den relative betydning af begrebet ikke skaber så meget forvirring, så længe man husker at fortælle, i hvilken sammenhæng begrebet bliver brugt, samt er opmærksom på, at der for individet kan være andre sammenhænge, som er vigtigere end lige præcis radikalisering (Sedgwick, 2010:482). Derudover skal den relative betydning af ordet anses som ukontroversiel; den er således ikke provokerende, men alment accepteret (Sedgwick, 2010:481). Tager man ikke hensyn til andre sammenhænge, gør man dog begrebet kontroversielt og gør det til en absolut term (Sedgwick, 2010:482). Men det er også ved den absolutte term, at forvirringen opstår. Han fortæller om tre specifikke kontekster på et officielt niveau, hvor især radikaliseringsbegrebet er problematisk og kan skabe en stor forvirring om betydningen (Sedgwick, 2010:484). De tre kontekster kalder han for dagsordener:

- Den sikkerhedsmæssige beskrives som den letteste at etablere, hvor der fokuseres på at stoppe direkte og indirekte trusler mod sikkerheden af samfundsborgerne og staten. Det er også den dagsorden, der er mest lige til. På politisk plan er der ikke en stor difference, ud over at der på det officielle niveau ses en manglende interesse i at være synlige (Sedgwick, 2010:485).
- Integrationsdagsordenen: Dette er et mere komplekst fænomen. På officielt plan handler det om at integrere de grupperinger og personer, som tidligere har oplevet diskrimination grundet deres etniske eller kulturelle baggrund. Derimod er det på politisk plan styret af de forskellige magthavere og de herskende ideologiske overbevisninger. Mark nævner, at det er efter samfundets kulturelle værdier, at begrebet radikalise-

ring ændrer sig (Sedgwick, 2010:486f). Sedgwick kritiserer også dette område. Han skriver, at han har læst i danske medier, at færre praktiserende muslimer anses for at være en succes i forhold til integrationen. Sedgwick kritiserer, at normal praksis af islam kan på baggrund af ovenstående blive anset som værende radikalt, hvorimod det samme ikke nødvendigvis er gældende for de andre dagsordener (Sedgwick, 2010:490f). På den måde bliver der skabt forvirring om, hvornår man reelt er radikaliseret.

- Udenrigspolitik fokuserer på indirekte og direkte på radikalisering. Den direkte kan ses at følge samme retning som den sikkerhedsmæssige dagsorden, hvor den indirekte ser på, hvordan dagsordenerne ser ud for andre allierede stater. Det anser Sedgwick som problematisk, da hvert land har egne agendaer. Han nævner eksempelvis Egypten og deres brug af begrebet radikalisering imod deres modstandere, her The muslim Brothers (Sedgwick, 2010:487).

Mark Sedgwick skriver, at der opstår enighed og uenighed mellem de forskellige dagsordener, og at dette kun gør forvirringen større om begrebets absolutte betydning. Han nævner et eksempel, hvor der er uenighed mellem den indirekte udenrigspolitik og den sikkerhedsmæssige dagsorden. Han belyser et konkret eksempel, hvor der blevet foretaget et interview med muslimer i Aarhus. Næsten alle som blev interviewet udtrykte en form for støtte til en udenlandsk organisation, som efter PET's overbevisning er en terrororganisation grundet den indirekte udenrigspolitiske dagsorden. Alle de muslimer, der blev interviewet, ville derfor blive kategoriseret som værende radikaliserede, hvor den sikkerhedsmæssige dagsorden ikke ville gøre det (Sedgwick, 2010:489).

Sedgwick konkluderer i sin artikel, at – udover forvirringen grundet de forskellige dagsordener – er der en potentielt farlig konsekvens, idet grupper bliver stemplet som værende radikaliserede. Dette kan føre til større sandsynlighed for, at de bliver registreret som værende en trussel for sikkerhedsdagsordenen, da de søger alternative processer, som de er ekskluderet fra, hvad han kalder for normale *politiske og offentlige processer*. Han mener derfor, at man skal passe på med brugen af begrebet radikalisering, og tydeliggøre, i hvilken sammenhæng begrebet bliver brugt. Man skal prøve at undgå den absolutte definition af begrebet radikalisering (Sedgwick, 2010:491).

13.0 Analysestrategi

Når man skal analysere meningen med en interviewtekst, er der nogle forskellige tekniske procedurer, som man anvender som en standardtilgang til at udarbejde analysen (Brinkmann & Kvale, 2009:217). Således anvender man disse analysestrategier som redskaber. I nedenstående har vi valgt at redegøre for meningsfortolkning, da vi fandt denne analysestrategi mest relevant for vores speciale (Brinkmann & Kvale, 2009:219). Eftersom vores forforståelse har en indflydelse fortolkningen af vores empiri, styrer vi også analysen. Tanken bag brugen af den hermeneutiske meningsfortolkning er nemlig, at vi opnår en mere dybdegående og bredere forståelse af vores informanternes fortællinger (Kvale & Brinkmann, 2009:230f). Inden for den hermeneutiske meningsfortolkning er der tre forskellige måder, hvorpå man kan analysere og fortolke. Brinkmann og Kvale kalder disse tre fortolkningskontekster for selvforståelse, kritisk commonsense-forståelse og den teoretiske forståelse (Brinkmann & Kvale, 2009:238).

Med selvforståelses-konteksten tager man udgangspunkt i forskerens egen tolkning af informantens fortællinger på baggrund af en meningskondensering, som er omformuleret. Som forsker manifesterer man meninger, og man kommer med bud på, hvad der egentlig blev givet udtryk for af informanten i interviewsituationen.

Kritisk commonsense-forståelse dækker ikke udelukkende informantens selvforståelse. Den forsøger samtidig at give en bredere forståelsesramme. Her kan man som forsker forholde sig mere kritisk, hvorfor det også er muligt at inddrage ens forforståelse, når man som forsker skal fortolke meningen (ibid.).

Sidst, men ikke mindst, er der den teoretiske forståelsesramme. Denne skiller sig ud ift. de to andre, da man her som forsker bruger sin teoretiske reference. Dette gør man for at underbygge forforståelsen. Med den teoretiske forståelsesramme anskues informanternes fortællinger fra en ny vinkel, hvilket bidrager til, at man opnår en ny forståelse (Brinkmann & Kvale, 2009:239). Brinkmann og Kvale mener, at meningsfortolkningen ligger i kritisk og detaljeret fortolkning af empirien. Således forsøger man med denne metode at finde meningsstrukturer

og betydningsrelationer, som ikke har været direkte tydelige under selve interviewet (Brinkmann & Kvale, 2009:239 f.).

Opsummerende benytter vi os således af den hermeneutiske meningsfortolkning som analysestrategi – sideløbende med vores valgte teoriramme. Dette gør vi for at opnå en endnu dybere meningsfortolkning af vores indsamlede empiri (Brinkmann & Kvale, 2009:233).

13.1 Analyseintroduktion

Vi er hermed kommet til analysedelen af dette speciale. Vi vil nu komme med en kort introduktion af, hvad der kan forventes i analysen. For at besvare vores hovedspørgsmål har vi, som tidligere nævnt, beskrevet vores informanternes arbejdsopgaver, og på baggrund af vores interviews har vi udarbejdet nogle temaer, som vi nu ønsker at analysere. Vi finder, at disse temaer kan hjælpe os med at besvare vores problemformulering. Det skal understreges, at vi i vores analysedel ikke vil undersøge hvert initiativ, de offentligt ansatte arbejder under, da det ikke er alle initiativer, der er på det foregribende niveau, som er vores hovedfokus. Mange af initiativerne krydser endvidere forskellige arbejds- og ansvarsområder. Derfor har vi valgt at undersøge hovedelementer af forventninger og krav, der stilles i handlingsplanen på det foregribende niveau, og bruge vores informanternes interviews til at belyse, hvordan deres arbejdstilgang er, samt de udfordringer, der kan være forbundet med arbejdet. På den måde kan vi se, hvordan de opfylder de krav, der bliver stillet til dem.

For at opfriske hukommelsen har vi gengivet problemformuleringen nedenunder:

Hvordan imødekommer de offentligt ansatte kravene for forebyggelse af radikaliserings- og ekstremisme ift. Den nationale handlingsplan mod forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikaliserings- og ekstremisme?

13.2 Arbejdstilgang

Vi er nu kommet til det første tema i vores analyse *arbejdstilgang*. Her vil vi belyse, hvad regeringens handlingsplan siger om de offentligt ansattes arbejdstilgang – og sætte det op imod, hvordan den reelt ser ud for de offentligt ansatte. Hovedsageligt kommer vi til at kigge på, hvordan sagsbehandlerne arbejder, da det er dem, der iværksætter de relevante foranstaltninger. Daginstitutioners rolle her er ikke lige så stor, hvilket vi vil komme ind på.

13.2.1 Sagsbehandlerne arbejdstilgang

Ifølge myndighedssamarbejdet, der fremgår af figur 1 (jf. 4.2 *Den danske model*), er info-huset et af bindeleddene mellem den pågældende kommune og politikreds. Som tidligere nævnt er det info-husene, der får sagerne på det foregribende niveau. Hovedsageligt består det af sagsbehandlere og politibetjente, men i forbindelse med at give deres sikkerhedsrisiko-vurdering og socialfaglige vurdering kan de inddrage andre aktører for at give en helhedsorienteret vurdering (National handlingsplan, 2016:28).

Denne arbejdstilgang udgør en strategi for, hvordan der skal handles på det foregribende niveau og giver et indblik i, hvor *den danske model* er blevet implementeret. Men man ville også kunne sige, at idet disse info-huse er blevet implementeret landet rundt, har regeringen signaleret en forventning om, at radikaliseringssagerne her bliver behandlet under de rammer og ressourcer, som er politisk tildelt. Men hvordan de offentligt ansatte arbejder mere konkret med bekymringssagerne, og hvordan de finder strategien, vil vi nu belyse.

Ifølge vores informanter arbejder de i realiteten i info-husene, når de får en henvendelse, dog med undtagelse af Ulla (Bilag 4, s. 82). Hun har et samarbejde med dem, når hun finder det relevant at henvende sig til dem. Her drøfter de sagen i fællesskab, hvor de i første omgang ved hjælp af politiet får afklaret den sikkerhedsfaglige vurdering, i forhold til hvilken risiko personen udgør for samfundet. Dvs. at politiet fortæller om, hvorvidt de vurderer, at personen er radikaliseret, mistænkt eller i en radikaliseringsproces. Derefter kommer den pågældende kommune i spil ved at komme med en socialfaglig vurdering, og derefter skal de fælles beslutte en indsats.

En kommune, som skiller sig ud i forhold til arbejdet i info-huset, er Stor kommune 1, med James og Yvonne. Mens de andre kommuner har ét info-hus til én kommune, deler flere kommuner info-huset i Stor kommune 1. Dette skyldes, at politikredsen dækker flere kommuner i modsætning til eksempelvis Københavns Politi, som kun dækker Københavns Kommune. Det, at info-huset i Stor kommune 1, benyttes af flere kommuner, medfører, at de ikke kan drøfte enkelte sager i info-huset. Årsagen til dette er, at der er rigtig mange til det månedlige møde, og de derfor ikke har tiden eller kapaciteten til at drøfte enkeltsager (jf. Bilag 1, s. 4f). Det kan måske også tænkes, at de ikke kan drøfte enkelte sager grundet videregivning af oplysninger mellem kommunerne. Retsplejelovens paragraf 115 giver adgang til, at politiet kan videregive *nødvendige* oplysninger (Danskelove.dk). Det kan dog sagtens tænkes, at der er et definitionsproblem mellem samarbejdspartnerne, i forhold til hvad der anses som vigtig og nødvendig information omkring den enkelte borger for andre samarbejdspartnere. Dette er et punkt, vi vil uddybe senere. Yvonne og James har som mulig følge heraf etableret deres eget lille "info-hus" i Stor kommune 1, hvor de kan drøfte enkeltsager, eftersom det ikke altid er muligt i det faktiske info-hus. James beskriver dette således:

"James: (..)Når vi så har en, en, en aktuel sag, så tager vi kontakt til kommunen. Også laver vi et lille lokalt info-hus, som vi kan kalde det for, hvor at vi sidder med kommune og dem som kan være samarbejdspartnere." (Bilag 1, s. 5).

Ifølge Lipsky står frontmedarbejdere, som i dette tilfælde er James og Yvonne, i et krydspres mellem regeringen og deres arbejdsopgave i forhold til borgeren. James og Yvannes etablering af et lokalt info-hus anser vi som udtryk for en afværgemekanisme. Informanterne har været i en tydelig klemme mellem ressourcerne og deres ønske om at efterkomme efterspørgslen på deres arbejdskraft. Dette kan være med til at forklare, hvorfor de har lavet et lokalt info-hus, hvor de løser deres arbejdsopgaver. Lipsky ville kalde denne handling for en *coping strategy* (Lipsky, 1980:82). Idet Yvonne og James vælger at prioritere deres borgere frem for effektivisering, kan man sige, at der opstår et worker bias. Hvis man sætter dette i perspektiv med handlingsplanen, synes der at være tydelige problemstillinger forbundet med konceptet info-huset i Stor kommune 1.

Således har vi en diskrepans her, da det ikke er muligt for Stor kommune 1 at arbejde som beskrevet i handlingsplanen grundet størrelsen af info-huset og dets aktører. (Jf. Bilag 1, s. 5). Lipsky synes regeringen at ville effektivisere info-huset og derved spare ressourcer (Ibid). Ressourcer her er færre info-huse og dermed færre møder for de forskellige politikredse.

Dette var ikke det eneste sted, vi fandt en diskrepans mellem praksis og handlingsplanens beskrevne arbejdsprocedurer vedrørende modtagelse og udførelse af arbejdsopgaver om radikaliseringsopgaver. Ulla er ikke tilknyttet info-huset i sin kommune. Dog har hun et samarbejde, som vi nævnte tidligere, og henvender sig til info-huset, hvis hun selv finder det relevant. Ulla fortæller, at når hun får mistanke om, at en borger er radikaliseret – eller andre gør hende opmærksom på en borger i den henseende – nævner hun det altid for sin leder. Sammen tager de så stilling til, om der er behov for at kontakte info-huset. Således kan man se, at hendes arbejdsopgaver i forhold til radikaliseringsopgaver ikke tildeles igennem info-huset, som i princippet er proceduren ifølge handlingsplanen (Bilag 4, s. 82). Ulla overrækker ikke sine sager til info-huset, men fortæller, at hun ikke har noget imod at møde op og have en samtale med aktørerne. Hun fortæller, at hun på nuværende tidspunkt og tidligere har haft sager, der omhandler radikaliseringsopgaver af borgere. Diskrepansen her er således, at hendes procedure ikke følger handlingsplanen i relation til skulle fremlægge og bearbejde sagerne info-huset. Dog er det vigtigt at pointere, at Yvonne og James ikke anser deres oprettelse af et lokalt info-hus for at være en ulempe, da der er enkelte sager, de ikke kan drøfte i info-huset. Dette udtrykkes således:

“Jeg ser tværtimod, det at, det at vi har flere samarbejdspartnere, som vi kan sparre med (...). Man kan jo godt tage et overordnet problem op, hvis, (...) Stor kommune 1 har et “Hvad kan vi gøre? Vi har den og den problematik...”. Så er der en anden kommune, der kan sige: “Jamen hos os, kan vi gøre sådan og sådan (...).” (ibid.).

Derudover kan man se i dette citat, at udvidelsen af deres netværk anses som positivt. De betragter sparringspersonerne som noget positivt, som de derfor ønsker at beholde. På den måde kan vi sige, at en afværgemekanisme ikke nødvendigvis betyder noget entydigt negativt. Vores informanter Yvonne og James anser stadig det større info-hus som et ofte konstruktivt

forum, hvor de kan erfaringsudveksle med relevante aktører om forskellige løsningsmodeller på udfordringer.

Værestedets arbejdstilgang

Nu vil vi belyse værestedet tilgang til arbejdet med radikaliserede personer. Dog skal det nævnes, at de fleste initiativer, stedets aktører er forpligtet til at arbejde under i handlingsplanen, (jf. 4.5.2 *Dagtilbud*), er på det foregribende niveau. Vi kommer derfor ikke ind på dem, da det ikke udgør vores undersøgelsesfelt. Ifølge handlingsplanen er det ikke værestedet, der direkte modtager henvendelserne, når det kommer til bekymringssager. Værestedet bekræfter også selv, at det ikke er deres indfaldsvinkel i forebyggelsesarbejdet på det foregribende niveau (Bilag 5, s. 109). Som vi har nævnt på side 27 er der en forventning om, at de samarbejder med kommunen og politiet om unge, der udviser afvigende adfærd. På baggrund af det mener vi, at det derfor er relevant at kigge på, hvordan de arbejder med personer, som viser bekymrende tegn på afvigende adfærd. Det skyldes især, at værestedet er placeret i et boligområde, som anses for at være en ghetto ifølge den såkaldte ghetto-liste (Tv.2 Ghettolisten).

Vi har spurgt vores informanter på værestedet om to ting. Det første var, hvordan de arbejder med dem, der er en bekymringssag på, og hvad de gør, når de selv fatter mistanke om noget. I relation til det første beretter Lisa om en episode i nedenstående citat:

"(...) der for eksempel var jeg til møder på skolen, hvor de var meget bekymret for en ung, som kommer her. Som sad og sagde nogle vilde ting og så nogle rigtig vilde ting på nettet og de var indkaldt (...) han sagde nogle fuldstændige nogle vanvittige ting. Det er bare slet ikke noget der fylder herovre." (Bilag 5, s. 108).

Ud fra dette citat kan man se, at Lisa bliver indkaldt til møder, hvor hun via sin vinkel er med til at give et helhedssyn på den unge, som myndighederne er bekymret for. Citatet tegner et godt billede af hendes rolle i arbejdet med bekymringssager, nemlig at berette om, hvordan hun oplever den unge på værestedet. Dette fortæller hun også senere i interviewet. Hun uddyber, at drengen, som de var bekymrede for, er en dreng, der har hjulpet hende med at smide skrald ud, når han var på værestedet, og som var aktiv med de andre, spillede fodbold mv. Hun mente derfor ikke, at det billede, der blev givet af drengen, stemte overens med hendes

erfaringer (Bilag 5, s. 108). Således indikerer citatet, hun bidragede til at udvide opfattelsen af drengen i forhold til radikaliserings. Hun anerkender nogle af hans egenskaber og giver derfor et mere realistisk billede af hans *faktiske sociale identitet* (Goffman, 2009:44). Det kom i øvrigt senere frem, at drengen ikke var radikaliseret, men at han brugte udtryk som ”Kalifat for evigt” som en metode til at fjerne fokus fra sine terminsprøver (jf. Bilag 5, s. 108).

Hernæst kommer vi ind på værestedets arbejdstilgang, når de fatter mistanke til noget. Vi har spurgt vores informanter om, hvorvidt de har haft bekymringssager, som senere viste sig at være reelle, hvilket de fortalte, at de ikke havde. Vi spurgte derfor ind til, om de nogensinde har haft mistanke om eller været bekymret over noget i relation til radikaliserings, hvilket blev interessant. Lisa svarede, at de i øjeblikket havde en sag, hvor nogle unge drenge forekom fascinerede af ISIS og af idéen om at rejse til Syrien for at skyde nogle. Lisa fortæller ikke noget om, at hun kontaktede nogle fra kommunen omkring dette. Derimod valgte hun at snakke med de unge om, hvad der gjorde, at de var fascineret af at rejse til Syrien. Her mente hun, at det ikke handlede om en radikaliserings sag – det handlede om, at drengene var interesseret i våben. Derudover fortæller hun også, at dette ikke fylder noget hos drengene længere (Bilag 5, s.110).

13.3 Udførelse af arbejdet

I forrige afsnit udfoldede vi, hvordan de offentligt ansatte bliver introduceret til arbejdsopgaver, og hvordan de i første omgang griber dem an. I dette afsnit vil vi gå i dybden med, hvordan de mere konkret arbejder med sagerne, for at få et indblik i, om de udfører de arbejdsopgaver, som regeringen stiller dem i handlingsplanen.

I forhold til handlingsplanens foregribende initiativer er det relevant at undersøge, hvordan regeringen beskriver, hvordan arbejdsopgaverne kan løses. Vi vælger nu at belyse to initiativer og tilhørende indsatser under ét, da de sammen kan bidrage til at svare på problemformulering. Herunder vil vi dog først redegøre for, hvorfor vi har udvalgt netop disse initiativer.

Det første initiativ er *Ekstremistiske miljøer og personer i risiko for radikaliserings*, som også er tidligere beskrevet (jf. 4.5.1 *Sagsbehandling*). Der er tale om et eksisterende initiativ, hvorimod det andet initiativ er dette nye: *Styrket indsats i politikredse og kommuner*. Herunder er der lovet vejledning om foranstaltninger i konkrete sager. Dette initiativ arbejder sagsbehandlerne ikke under, da opgaven er blevet tildelt Det nationale videns- og rådgivningscenter om forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings. Vi har valgt at tage det med, da det stadig er et initiativ, der giver et indtryk af, hvilke indsatser sagsbehandlerne gerne skulle arbejde ud fra i forhold til at tackle arbejdet med radikaliseringsager. Vi ønsker gennem vores interviews at belyse de indsatser, som de to initiativer berører. Nedenstående ses de to initiativer:

Initiativ nr. 1: *Ekstremistiske miljøer og personer i risiko for radikaliserings*:

“Der er etableret et landsdækkende korps af professionelle mentorer og forældrecoaches, der skal arbejde med personer, der er i risiko for radikaliserings eller har tilknytning til et ekstremistisk miljø samt deres pårørende. (...) Kommuner, der ikke selv råder over mentorer og forældrecoaches, har via mellemkommunale aftaler mulighed for at låne disse, hvis behovet opstår.” (National handlingsplan, 2016:19).

Initiativ nr. 2: *Styrket indsats i politikredse og kommuner*:

“Som støtte til kommunernes sagshåndtering udarbejdes på tværs af relevante ministerier en generel vejledning til kommunerne om foranstaltningsmuligheder i konkrete sager om radikaliserings, herunder mentorindsatser, sociale indsatser (...). Vejledningen skal ligeledes understøtte sagsbehandlingen gennem oplysning om regler for registrering af personoplysninger, underretning og tavshedspligt samt udveksling af oplysninger.” (National handlingsplan, 2016:28).

Selvom det ene initiativ fortæller om de vejledninger, der skal gives til sagsbehandlerne, giver det dog også et billede af, hvilke indsatser der vægtes, eftersom det akkurat er disse, der udarbejdes vejledninger om. Begge initiativer nævner mentorordningen som indsats, hvilket vi mener giver et billede af, hvilke indsatser sagsbehandleren bør overveje, det skal understreges at vejledningerne modsat love ikke er juridisk bindende og sagsbehandlerne derfor ikke

forpligtet til at arbejde ud fra vejledningerne. Men det fortæller også hvad regeringen vægter af indsatser på det foregribende niveau. Det kan man se, idet der er afsat ressourcer til at ud-danne et korps af mentorer. Det fremgår dog også, at kommunerne vil modtage vejledninger om, hvordan de skal bruge mentorindsatser i forebyggelsesarbejdet. Derfor mener vi, at de to initiativer har fællestræk på dette område.

Udover at begge initiativer vægter mentorindsatsen som en forebyggelsesindsats, berører de hver især også andre områder – såsom lån af mentorer fra andre kommune, hvis kommunen ikke har en, registrering af personoplysninger og tavshedspligt samt udveksling af informationer.

I forlængelse af initiativerne fremhæves servicelovens paragraf 12b, som også bliver nævnt i handlingsplanen:

“§ 12 b. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer over 18 år får mulighed for at få gratis, målrettet rådgivning i henhold til § 10, hvis de henvender sig, fordi de er i risiko for at blive radikaliserede, eller de ønsker hjælp til at forlade et ekstremistisk miljø. Tilbuddet om rådgivning kan omfatte opsøgende arbejde” (Retsinformation.dk).

(Paragraf 12b har udover stk. 2 også stk. 3 og 4, jf. Retsinformation.dk)

Ovenstående paragraf understreger blot, at regeringen betoner mentorordningen som vigtig. Samtidig understreger selve inddragelsen af lovteksten, at kommunen ikke bare har et ansvar, men i nogle situationer er klart forpligtet efter loven til at tilbyde målrette rådgivning, dvs. regler, der ikke kan gradbøjes. Regeringen har dog iværksat initiativer og samarbejder, der generelt burde give sagsbehandlerne flere ressourcer at trække på – konkret f.eks., når de skal bevilge mentorer til de personer, der er bekymringssager på. Men for at se, om sagsbehandlerne gør brug af denne paragrafs stk. 2 – og belyse, om de anser tilgangen for at være en ideel løsning – har vi spurgt vores informanter herom. Derudover har vi spurgt vores informanter om de udfordringer, der kan være forbundet med de arbejdstilgange, regeringen ønsker de arbejder ud fra. Dog vil vi betone, at vi er opmærksomme på, at der også er andre indsatser, som informanterne gør brug af, hvilket vi berører senere.

Hvis vi vender tilbage til, hvordan der arbejdes i info-huset, fortæller informanterne som tid-

ligere nævnt, at der laves en socialfaglig og politifaglig vurdering, hvorefter de vurderer sagen og diskuterer relevante indsatser. Hvis tilfældet er, at personen er i en radikaliseringsproces eller mistænkt herfor, diskuterer aktørerne, hvad der skal ske fremadrettet i forhold til den pågældende person. Vi valgte derfor at spørge ind til, hvordan vores informanter handlede, efter at de har fået foretaget deres vurdering. Hertil svarer Yvonne:

“ Man kan sige, at det vi ligesom også gør på det første møde, når vi mødes samme dag, det er netop og beslutte: Er der behov for et besøg og hvem gør det? Øøøh og det, og det kan være Jer (politiet), men nogen gange kan det være mindre optrappende hvis det er os der gør det, hvis vi har en relation i forvejen” (Bilag 1, s.6).

Vi kan se i det kommende, at Yvonne ikke *altid* gør brug af denne paragraf/mulighed for mentor, når hun arbejder med sine borgere. Dette gør sig gældende, hvis Yvonne og James, samt de andre fra info-huset beslutter, at det er bedre i forhold til sagen, at hun selv gør arbejdet frem for en ny mentor, hvis hun på forhånd har en relation til borgeren. På denne måde slipper borgeren for at skulle danne en relation til en ny person i form af en mentor, som initiativerne og paragraf 12b giver mulighed for. Noget vi har reflekteret over i forhold til, at Yvonne til tider selv varetager mentoropgaver er, at Yvonne ikke nødvendigvis har de samme kompetencer som den pågældende mentor. Det er ikke garanteret at hun som socialrådgiver kan ‘rådgive målrettet’ som § 12 siger, i forhold til en uddannet mentor, eller andre med pædagogiske værktøjer. Tanken om, at der på forhånd er en relationen er god, men det kan også tænkes, at den enkelte sagsbehandler overvurderer egne evner. Det er vigtigt at påpege, at Ulla har taget sig en mentor uddannelse, men det har Yvonne ikke. Yvonne uddyber også et andet sted, hvordan hun ellers arbejder med sine borgere:

“(..) så bliver det os der gør det i stedet for og er det en mentor ind over eller kan vi spørger pågældende om de er interesseret, så gør vi det. Så vi prøver også på, at imødekomme dem på en eller anden måde, sådan så de ikke føler at de bliver stemplet. Altså, det skal være lidt, sådan at vi får godt samarbejde med dem. Det er rigtig vigtigt, fordi ellers så smækker de døren i hoved på os og det er vi jo ikke interesseret i.” (Bilag 1, s. 6).

I ovenstående er det interessant, at Yvonne beretter om, at hun spørger pågældende om, om de er *interesserede*, og at de også prøver at imødekomme borgernes ønsker. Idet hun tager

stilling til borgeren, kan det måske være, hun prøver at undgå at være i et krydspres mellem borgeren (bunden) og arbejdskravene (toppen/management). Yvonne nævner også i citatet, at borgeren helst ikke skal føle sig stemplet, da konsekvensen af dette kan blive, at borgeren ikke ønsker at samarbejde, hvilket ifølge Goffman kan føre til, at borgeren afviger fra samfundets normale normer mv., hvis vedkommende bliver pålagt et stigma. Peter nævner også, at det er et fænomen, de frygter på hans arbejdsplads, og det er akkurat derfor, de diskuterer deres tiltag i relation til at tage kontakt, hvilket fremstår som vigtigt for dem (Bilag 2, s. 44)..

Vi vil dog bemærke, at Yvonne kunne undvære at benytte sig af disse mentorer, hvis sagsbehandleren selv har en relation til borgeren. Ulla benytter sig heller ikke altid af mentorerne, der stilles til rådighed, da hun selv har taget kurset, som SIRI tilbyder til dette, hvorfor hun selv kan påtage sig arbejdsopgaven som mentor (Bilag 4, s. 84). Vi ser også, at nogle af vores andre informanter gør brug af disse mentorer, som de har til rådighed (jf. Bilag 2, s. 45, Bilag 3, s. 66). Vi spurgte ind til de udfordringer, der kunne være forbundet med arbejdet, hvor Ulla fortalte, at i forbindelse med mentorarbejdet med en pige karambolerede det for hende grundet hendes to roller. På den ene side havde hun mentorrolle, på den anden side havde hun myndighedsrollen (Bilag 4, s. 97). Dette viser, at der tydeligvis kan opstå et dilemma ved denne arbejdstilgang for Ulla og andre sagsbehandlere, siden det gik galt. Ulla erkender, at der opstod et problem med at varetage sig to roller, hvilket Yvonne ikke gør. Det kan tænkes, at en mentor med relevant viden og baggrund kan have en lettere tilgang til at få borgerne til at åbne sig op, frem for Yvonne som repræsentere systemet og en autoritet, hvilket nogle af vores informanter fortæller, at de unge ser som modstandere.

Det er tydeligt, at Ulla oplevede et krydspres i forbindelse med denne tilgang. Det kan diskuteres, om det er et eksempel på worker bias eller creaming, siden hun ikke fortæller, hvad årsagen var til at hun fortsatte med at arbejde under de rammer, hvis hun kunne mærke, at det gik galt.

I forlængelse af de udfordringer, Ulla møder på arbejdet, og som hun ønskede at belyse, er tidspres. Dette ses i følgende citat:

*“Tid... Tid .. Tidspres ville jeg sige. Og så oplever jeg også manglende viden, synes jeg. Øhhh For-
domme...” (Bilag 4, s. 93).*

Ovenstående citat kan relateres til nedenstående citat, hvor Ulla fortæller, at de har en høj efterspørgsel på deres ydelser, og at de har fået lov til at få ansat en ny fuldtidsmedarbejder, dog kun for resten af året:

“Hmmm om vi har en efterspørgslen... altså det er jo unge der er i mistrivsel.. Ja, men det har vi faktisk, vi sidder med rigtig mange sager som vi har fået og vi har lige fået lov til at få ansat en fuldtids, her resten af året. Til at hjælpe os.. og så har vi faktisk besluttet at vi skal afprøve det.

Kender I det som hedder Sværhedsmodellen?” (Bilag 4, s. 92).

Sværhedsmodellen, som Ulla refererer til, går overordnet ud på, at de sidder med færre sager pr. socialrådgiver/sagsbehandler. Hun giver derfor udtryk, at de i hendes kommune dermed bruger meget mere tid på de enkelte borgere end før (jf. Bilag 4, s. 93). Således har de fået indført en ny arbejdstilgang, hvor der er bedre muligheder for relationsarbejde med den enkelte borger, hvor Ulla også har en potentiel mentorfunktion for hendes borgere, samtidig med at arbejdspresset fra de mange forskellige sager, som de hidtil har arbejdet med, minimeres. At tidspreset begrænses, kan muligvis være med til, at Ulla undgår at udvikle afværgemekanismer, som Lipsky mener frontmedarbejdere er i risiko for at udvikle for at lette presset fra den store efterspørgsel. Således kan man også sige, at det ikke kun er Yvonne, som benytter sig af at virke som en mentor selv for borgeren, hun arbejder med, men også Ulla. Begge påpeger relationsdannelsens vigtighed her. Dermed anses relationsdannelse til borgeren som essentiel, når man arbejder med forebyggelse, hvilket også er et aspekt, Peter fortæller, de vægter på hans arbejdsplads (Bilag 2, s. 57). Så selvom servicelovens paragraf 12b giver mulighed for, at man kan benytte sig af mentorer, vælger to af vores informanter at træde ind i rollen som mentor selv, hvis de skønner, at dette giver bedre mening for den enkelte borger.

Selv værestedet fortæller om, hvor vigtigt relationsarbejdet er for de unge, der kommer til deres værested – og vigtigheden af, at det er personer med en positiv relation til dem, der skal arbejde med dem. Mike fortæller, at de unge kan mærke, om deres mentor ønsker at hjælpe dem (Bilag 5, s. 116), og hvordan de unge i værestedet har en negativ opfattelse af systemet og dem, der tilhører det – bortset fra værestedet (Bilag 5, s.115). Lisa nævner, at den eneste årsag til, at de løser deres arbejdsopgaver på stedet trods få ressourcer, er deres relationer til

de unge (Bilag 5, s. 104). Lisa bruger coping strategies i forbindelse med at prøve at sælge medarbejdernes tid og gøre dem til kontaktpersoner, da de allerede har en god relation til de unge, som kommunen kan være bekymret for. På den måde vil hun se, om hun ikke kan få tilført flere ressourcer til værestedet. Peter peger også på, at man kunne effektivisere relationsarbejdet mellem kontaktpersoner, som allerede har en relation til de unge, der er bekymringer om. Han mener, at det ikke altid er en god ide at skifte til en ny kontaktperson grundet deres opkvalificering. Han fortæller, at han ville ønske, at der var et lynkursus som kunne opkvalificere borgernes mentorer så borgerne ikke behøver at få en ny kontaktperson (Bilag 2, s. 57).

Andre indsatsmuligheder end mentorindsatser:

Tidligere nævnte vi, at vi var opmærksomme på, at vores informanter ikke alene gjorde brug af mentorindsatsen, hvilket blandt skyldes, at deres indsatser bliver foretaget efter deres vurdering af sagen. Vores informanter fortæller, at det er efter deres vurdering, at de sætter tiltag i værk. Camilla nævner eksempelvis, at hvis der er bekymring om et individ, så undersøger de sagen, og de kan komme frem til, at personens forældre eksempelvis er gået bort, eller at vedkommende lige er blevet smidt ud af sin uddannelse. Hun fortæller, at så vil målet være at skabe noget netværk omkring personen. Alle informanter fortæller, at deres indsatser varierer alt efter de forskellige behov, og at indsatserne er skræddersyet. Yvonne fortæller i relation hertil, at radikaliserede har flere lignende problemstillinger som med andre socialt udsatte grupper såsom psykisk syge og kriminelle (Bilag 1, s. 1 f.). Hun fortæller, at de allesammen skal have mulighed for den samme indsats, så de først og fremmest kan blive *afradikaliserede* og dernæst trives. Trivslen mener hun har en stor betydning i forhold til forebyggelsesarbejdet (Bilag 1, s. 8). Yvonne har et worker bias her, da hun tænker mere på bunden (borgeren) end toppen (regeringen) af hierarkiet. Vi ville gerne gå mere i dybden med dette fænomen eller alternative indsatser, men det ville være alt for omfattende.

Kategorisering – organisation vs. borger

I dette underafsnit vil vi analysere, hvordan vores informanter arbejder med deres borgere, da det indgår i deres arbejdstilgang. Ifølge Lipsky kategoriserer frontmedarbejderne deres borgere i grupper og kategorier, hvor nogle af disse kategorier eller grupper prioriteres højere end andre. Dette kaldte Lipsky for *creaming*, når frontmedarbejderen prioriterer de borgere, som han eller hun mener har den største chance for at opnå organisationens mål. Vi kan spore en afværgemekanisme hos Ulla, når hun beretter, at de som organisation vægter uddannelsesniveau rigtig højt, og at de fokuserer på de borgere, som f.eks. ikke fastholder uddannelsesforløb. Dette ses i nedenstående udtalelse:

"Ulla: hvis det unge nu for eksempel er ved at ryge ud af uddannelse eller. . Det har vi rigtig rigtig rigtig fokus på her. Uddannelse og beskæftigelse. (..) eller hvis personen selv henvender sig.."
(Bilag 5, s. 85).

Eftersom Ulla påpeger, at de fokuserer meget på uddannelsen "her", antager vi, at hun med *her* refererer til sin egen arbejdsplads, og at hendes prioritering af disse borgere tager afsæt i arbejdspladsens prioriteringer, nemlig kommunens, og ikke en subjektiv bedømmelse. Vi antager, at Ulla vælger at fokusere på området, som hendes arbejdsplads vægter højt, for muligvis at ikke rage uklar med ledelsen med mulige karrieremæssige følger. Med andre ord er det afværgemekanismen *creaming*, som opstår, og ikke *worker bias*, da *worker bias* som tidligere nævnt bunder i, at frontmedarbejderen får sympati med en eller flere af disse kategorier og dermed bruger flere ressourcer på disse. Selvom vi ser, at *creaming* opstår hos Ulla, ser vi også, at der opstår *worker bias* hos hende, idet hun også bruger ressourcer på borgere ud fra egne valg, herunder tid uden for de officielle arbejdstider. Dette ser vi i nedenstående citat:

"Ulla: Ja nogen gange.. Hvis det nu er, jeg har jo lige haft den sag før,(..). Der havde jeg min telefon med hjemme i weekenden, fordi hvis der skete noget.. Så sagde jeg til dem: " Så må I lige skrive og må jeg så lige ringe tilbage. Det er hvis der skete noget. Det ikke så tit jeg gør det.

Os: Så det er mere hvis det er en akut sag?

Ulla: Ja.. så kan jeg godt gøre det” (Bilag 5, s. 85).

Først og fremmest siger Ulla, at det er noget, hun ikke så ofte gør, hvilket vi anser som noget unikt for hende. Derudover påpeger hun, at det er en rigtig voldsom sag, som indikerer en følelsesmæssig påvirkning, hvormed vi antager, Ulla har sympati for denne pige, som hun nævner som eksempel.

Vi ser også, at Camilla bruger ekstra tid på borgere, som ikke er radikaliserede. Dette er borgere, hvor der har været en henvendelse om bekymring for radikalisering, men hvor det har vist sig at være en falsk alarm udløst af andre sociale problematikker. Dette kan vi se i nedenstående citat:

“Camilla: (...) vi kan godt få en bekymringshenvendelse, hvor vi ik vurdere hvor der ikke er grund til bekymring for radikalisering men hvor at jeg alligevel bruger rigtig meget tid på at få dem henvist til et andet sted hen, fordi jeg mener, at der er alvorlige grund til bekymring for alle mulige til det har bare ikke med radikalisering at gøre. Så bruger jeg tid på at løfte sagen derhen, hvor jeg mener den hører hjemme” (Bilag 3, s. 64).

Ovenstående citat viser, at Camilla vælger at bruge rigtig meget tid på disse borgere, selv om sagen ikke har noget med radikalisering at gøre. At hun siger, der kan være andre bekymrende ting på spil, viser dog, at hun stadig går op i sine borgeres ve og vel, da hun ikke lukker sagen med det samme efter at have konkluderet, der ikke er årsag til bekymring for radikalisering. . Vi ved dog ikke om hun gør dette frivilligt. Det er muligt, at hun gør det af egen fri vilje, men der kan måske også være tale om en regelbundet, pligtmæssig handling, hvor Camilla snarere *skal* reagere. Hertil er det også vigtigt at forholde sig til, at worker bias er en slags forforståelse/sympati/generel favorisering af enkelte, som gør en inhabil i sine prioriteringer eller beslutninger, men vel skal påvises som et mønster, ikke ud fra enkelttilfælde, der her er sund fornuft, og hvor det modsatte kunne være en pligtforsømmelse ud fra andre regler om at skulle indberette nogle forhold, fx mistanke om vold eller incest i hjemmet. Så at Camilla bruger rigtig meget tid på sager, som ikke omhandler radikalisering, er ikke nødvendigvis frivilligt, men måske noget hun *skal* indberette og dermed bruge tid på ifølge loven. Hvis det viser sig, at Camilla rent faktisk frivilligt vælger at bruge tid på sager som disse og *ikke* er forpligtet

til at gøre mere ved sagen, kan det også tænkes at det netop er udtryk for ansvarlighed og humanitet, hvis hun opdager, at en person har andre alvorlige personlige problemer, fx er akut selvmordstruet, blevet voldtaget etc. og derfor handler frem for blot at vende det blinde øje til uden at henvise, som hun måske er den mest rette til, og måske sparer kommunen resourcer, fordi hun har mest viden om sagen, når der skal skrives henvisningen. Noget andet, citatet viser, er, at Camilla sidder med andre arbejdsopgaver uden for radikaliseringsområdet, hvilket også stemmer overens med de forskellige titler, hun har (jf. 10.5 Informantbeskrivelse - Camilla).

En informant, som hverken synes at bruge afværgemekanismerne creaming og worker bias er Yvonne. Først og fremmest kategoriserer hun ikke sine borgere, idet hun påpeger, at hendes primære mål er at afradikalisere sine klienter og arbejde for, at de trives godt, uafhængigt af hvem det er. Dette ser vi i nedenstående citat:

"Yvonne: ..det primære mål er jo en afradikalisering, kan man sige. Det er i hvert fald, at sikrer, at personen trives. Det er jo egentlig det, vi går op i, at de trives, at de har det godt, fordi hvis de ikke har det godt, så behøver vi ikke, at være bekymret altså. Det er jo det, det handler om. Og det er uanset hvem af dem, det er" (Bilag 1, s. 8f).

Det er interessant, at Yvonne fortæller, at hun ser trivslen som løsningen på forebyggelsen af radikalisering, da det ikke er et aspekt, som handlingsplanen lægger vægt på. Begrebet trivsel er svært at definere og måle (som lykke), for hvem ønsker ikke det? Det kan diskuteres om hun træffer skøn ud fra sin ide herom, der kan vise sig kritisabelt ud fra et løst kriterie, og bl.a. da det er fremhævet af en informant med den problematiske dobbeltrolle (være myndighed og træffe afgørelser/trods autoritet og symbol på kommunen (Bilag 5, s. 115f), men også er mentor for borgere med råd om fremtidige valg, der måske ikke åbner op så nemt en kendt sagsbehandlerprofil som en nyuddannet mentor fra ghettoen). Sedgwick kritisere, at man på statsniveau og i samfundet ikke går i dybden med kerneårsagen til, hvorfor mennesker bliver radikaliseret og begår terror (Sedgwick, 2010:481). Det kan derfor diskuteres om man kan komme frem til den rigtige forebyggelse til borgeren.

På trods af at der opstår afværgemekanismen *creaming* hos nogle af vores informanter, mener vi ikke ressourcetsvage borgere kommer til at ligge i bunden som Lipsky. At Ulla vælger at have fokus på borgere, som f.eks. forlader uddannelsesforløb, skyldes nødvendigvis ikke borgerne ressourcer, men at organisationen vægter dette. Disse borgere, som afviger fra 'normalen' – og dermed modtager mere tid fra informanten – kan sagtens have andre ressourcer end boglig styrke. Ulla indikerer på ingen måde, at hun har fokus på, om de er ressourcestærke eller ej.

Omfanget af sagsbehandlingernes problemfelt

Et aspekt af handlingsplanen, som vi fandt iøjnefaldende, er den stigning i bekymringssager, regeringen bliver ved med at referere til (National handlingsplan, 2016:27 f.). Vi har derfor valgt at undersøge omfanget af reelle bekymringssager, vores informanter har, for afdække størrelsen af problemet.

Regeringen fortæller, at der er sket en markant stigning i antallet af bekymringssager om radikaliserede personer, og dette er i forbindelse med særligt belastede boligområder, skoler, fængsler og asylcentre. For at få en forståelse af antallet af radikaliserede personer, de arbejdede med, spurgte vi vores informanter om, hvor mange sager de har i løbet af ét år. Yvonne og James måtte ikke besvare, hvor mange sager de præcis havde, eller hvor mange af borgerne, der reelt var i en radikaliseringsproces, da de sagde, det var fortrolige oplysninger. Camilla gav et samme svar. Derudover sagde hun, at de ikke havde antallet i det info-hus, hun arbejdede i, samt heller ikke var i stand til at oplyse det, da hun også fik sager, hvor bekymringen viste sig at være falsk alarm (Bilag 3, s. 59). Ulla beskriver også, at hun løbende har haft sager, men hun har kun haft én sag, hvor hun tænkte, at der var en reel risiko for radikalisering. Ulla beskriver i samme udtalelse, at hun sporer en tendens til, at folk er blevet bange for radikalisering af unge. Hun fortæller, at fænomenet får meget mere opmærksomhed, end det behøver ifølge hende, da hun ofte opfatter det som teenageproblematikker (Bilag 4, s. 81).

Eftersom vi ikke rigtig kunne få besvarelser om antallet, valgte vi derfor at spørge indtil, om

informanterne oplevede en stigning i antallet af bekymringssager. Hertil svarede James og Yvonne:

“James: Man kan jo sige, at vi får jo anmeldelser. Der kommer jo anmeldelser ind hver uge nærmest. Men mange af dem, kan vi jo hurtige, de er jo ikke radikaliseret. Når vi får anmeldelser, så så når det er sagt, så handler Vi på dem hurtigt for, at få afdækket om hvad er det her? Er det noget ekstremistisk og radikalt. Og langt i de fleste tilfælde, så er det ik. Så så bliver det ligesom.

Yvonne: Så bliver det afklaret.” (Bilag 1, s. 3-4).

Her får man et indtryk af, at antallet af reelle bekymringssager ikke er steget så markant, som regeringen giver udtryk for. Det er meget muligt, at der er en stigning i antallet af sager på nationalt plan, men som vores informanter fortæller, ser det ud til, at mange af de henvendelser, de får, viser sig at være falsk alarm. Som næsten alle informanterne nævner, så er de typiske radikaliseringsager rent faktisk ikke relateret til radikalisering, men omhandler andre sociale problematikker, som bliver misforstået grundet forskellige årsager, såsom forståelsen af begrebet *radikaliseret*. Dette kan blandt andet have rod i en pointe, som Ulla udfolder:

“(..)det ligesom er det nye sort. Nu er det det vi bange for. Folk de bliver radikaliserede” (Bilag 4, s. 81).

Det er meget muligt, at man i samfundet er mere opmærksom på fænomenet (jf. Sedgwick). Medierne spiller en stigende rolle, hvor vi påvirkes globalt og ser begivenheder udfolde sig live – ikke mindst efter 2001-angrebet (Sedgwick, 2010:480). I det hele taget er der ikke mere terror i dag end for 30 år siden, hvor der sprængtes fly i luften af Rote Arme, IRA sprængte bomber i London og masser af andre konflikter med hyppige flykapringer, hvilket mange glemmer. Men 9/11 ændrede meget. I dansk kontekst kan man forestille sig, at fænomenet bliver hyppigere italesat efter episoden med Omar El Hussein. Således kommer vi frem til, at der ikke er så mange radikaliserede, som der gives til udtryk for, men at det blot er fænomenet, som er har fået mere fokus blandt samfundets borger. James fortalte blandt andet om flere begivenheder, som han mente var årsagen til stigningen i henvendelser. Især efter den syriske borgerkrig og derefter Omar-episoden havde han oplevet en stigning i anmeldel-

ser, og at det toppede sidste år, men er faldet igen. Men som han nævner i et tidligere citat, viste det sig ikke at være reelle bekymringer (Bilag 1, s. 3).

Hvad forbindes til begrebet radikalisering?

På baggrund af ovenstående blev vi inspireret til at kigge på, hvad der forbindes til begrebet radikalisering, idet vi er interesseret i at undersøge, hvad der kan medvirke til, at vores informanter modtager en masse bekymringshenvendelser (udover at begrebet er blevet mere populært), som siden viser sig at være falsk alarm.

Sedgwick har en kritisk tilgang til begrebet 'radikalisering'. Han mener, at ordet skifter betydning, alt efter hvilken dagsorden det bliver brugt i. Han nævner tre forskellige dagsordner, hvor begrebet bliver brugt: sikkerheds-, integrations- og udenrigspolitisk dagsorden. Hertil forbinder han forskellige forvirringer og konsekvenser, der kan være forbundet til dette. I handlingsplanen bliver begrebet radikalisering defineret som:

“Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi” (National handlingsplan, s. 7).

Alt efter hvilken dagsorden der bliver kigget på, er der forskellige forståelser, og derfor uklarhed omkring begrebet. I handlingsplanen ser man alle tre dagsordener. Vi har valgt at fokusere på de områder i vores undersøgelse, da det er de områder, vores informanter opererer indenfor. Herunder den sikkerheds- og integrationsmæssige dagsordenen. Da der på politisk plan er så mange forskellige definitioner af begrebet, medfører det forvirring og uklarhed, som Sedgwick omtaler, hvilket kan forklare, hvorfor samfundet har forskellige opfattelser af, hvornår der er en bekymringssag.

Lisa nævner, at der er nogle unge, som sagtens kan komme med voldsomme udtalelser såsom *kalifatet for evigt*, hvilket kan vække bekymring for lærerne, men at disse unge rent faktisk ikke lever op til disse udtalelser, og på denne måde bekræfter den mulige forvirring, der er i

landet om, hvornår en person reelt er en trussel for samfundet. Man kan sige, at på integrationsdagsordenen er der tale om radikaliserings, siden der er udtrykt holdninger som ikke stemmer overens med normen. Derudover nævner Lisa, at de unge kan have nogle holdninger til deres religion og kriminalitet, men at dette ikke er bekymrende:

“(..) det var noget, kan man sige. kalifatet. for evigt. altså sådan noget hvor man tænker. det altså . også bliver alle, så bliver alle søde middelklasse lærer bliver helt bange. uuuh hvad sker der her? det er meget forfærdeligt, han bliver næste Omar eller Hussein. (..) og så kigger man herved (..) overhovedet ikke radikaliseret på den måde. (..) nogle af dem har da nogen. holdninger både til (..) til kriminalitet til samfundet også nogen af dem. omkring deres religion, som de godt nok ikke lever så meget op til” (Bilag 5, s. 108).

Lisas fortælling stemmer overens med det, som Sedgwick udtaler i følgende citat:

“ Comparison of some of these definitions reveals disagreement about the relationship between radicalism and violence, and relationship between thought and action.” (Sedgwick, 2010:490).

Sedgwick siger i ovenstående citat, at der er en uoverensstemmelse mellem radikaliserings og vold samt forholdet mellem tanker og handlinger. Med andre ord mener Sedgwick ligesom Lisa, Mørch og Christensen (jf. 2.2 *Cross-over: Bevægelser på tværs af ekstreme grupper, bande- og rockermiljøet*), at bare fordi man har nogle ekstremistiske tanker eller udtalelser, er det ikke ensbetydende med, at man viderefører det i en handling, eller at man med andre ord er radikaliseret *eller* ekstremist.

Derudover fortæller James og Yvonne, at de har oplevet, at nogle er blevet mere religiøse, men at de ikke var blevet radikaliserede. Hertil tilføjer Yvonne, at det har været en positiv ting, at de pågældende er gået hen og blevet mere religiøse, idet det har fået dem til at tage afstand fra bandemiljøet (jf. Bilag 1, s. 25). Yvonne og James er ikke de eneste, som oplever, at det at blive mere religiøs bliver tolket som risikoadfærd – og dermed vækker bekymring hos folk. Vores informant Mike fortæller, at han har oplevet, at nogle unge var gået hen og blevet mere religiøse, men at der ikke var årsag til bekymring:

“Jo et par stykker har jeg faktisk, hvor de er blevet en meget mere religiøse end hvad de har været tidligere. da de var .. ind og omkring bandemiljøet (..)” (Bilag 5, s. 127).

Dette stemmer meget i overensstemmelse med det som Sedgwick han siger i det følgende:

“On this basis, even the normal practices of Islam may be classed as “radical.” (Sedgwick, 2010:490f).

Sammenfattende kan vi konkludere, at der er et definitionsproblem, i forhold til hvornår man udviser tegn på risikoadfærd. Helt almindelig praktisering af islam, på et ikke-ekstremistisk niveau, bliver desværre anset som et faresignal, hvor folk retter bekymringshenvendelser. Dette peger igen hen tilbage mod Goffmans stigma og konsekvenserne af dette. Hvis folk bliver mistænkt for at være radikaliserede eller i en radikaliseringsproces blot ved at udøve deres religion på en fredelig vis, kan det gå hen og have en negativ indvirkning på disse borgere. En mulig konsekvens kan være, at borgeren afviger fra normen og begynder at holde sig til *sine egne*. I vores interview med Mike fortæller han også, at han har mange unge, som går hen og bliver negativt påvirket af at blive stemplet. Mike beskriver det således:

“(..)så er der også mange af de unge, som som bliver rigtig rigtig rigtig meget irriteret faktisk og bliver sur på medierne eller samfundet ditten og datten, de bliver nærmest sat i bås. med ISIS. eller andre radikale typer” (Bilag 5, s. 112).

Således kan man opsummere, at nogle årsager til, at der er en stigning i antallet af bekymringssager, er, at begrebet er kommet på fleres læber efter nogle historiske begivenheder, og at almen praktisering af islam derfor af flere anses for at være bekymrende. Lisa nævner også, at nogle bliver bekymrede, hvis en person pludselig har groet et langt skæg (Bilag 5, s.109). Det lange skæg forbindes med islam. Endvidere viser det, at nogle ekstreme holdninger og udtalelser vækker bekymring, selvom personer med disse holdninger og udtalelser ikke er radikaliserede. Som Sedgwick skriver, er der en uoverensstemmelse mellem tanker og handlinger. Dette skal forstås således, at selvom en ung eksempelvis ser ISIS-videoer, betyder det ikke nødvendighed, at den unge er interesseret i ISIS, men måske våben. Dette fortæller Lisa også (Bilag 5, s. 110). Dette kan være med til at forklare, hvorfor personer med langt skæg bliver med forbundet med islam og dermed radikalisering.

Et andet vigtigt fund i vores empiri i forhold til cross-overs er, at vores informant Camilla ser retorikken og italesættelsen som en stor udfordring. Vi spurgte også om, hvorvidt retorikken kan konstruere nogle problemstillinger i hendes arbejde, hvortil hun svarede:

"Camilla: ja jeg tænker.. det er ikke kun retorikken. Altså en ting er politikerne og jeg tænker også at det kan være retorikken hos frivillige organisationer og hos alle mulige steder. Vi går ud og snakker antiradikalisering (..) Der også nogle ude nu og udbyde alt mulig undervisning i folkeskolerne, hvor man skal oplyse om radikaliserings (..) Man skal passe på retorikken i det, altså også som underviser og sådan. Altså der tror jeg man skal gøre sig nogle faglige overvejelser. Det er det samme vi gør i forhold til at vi holder vores info-huse meget lukket for eksempel. Jeg tror retorikken skal man generelt passe meget på for ikke at stemple på nogen" (Bilag 3, s. 78).

"Jeg tror der er rigtig mange fordomme om hvad det er der foregår, hvad det er der.. Altså.. politikere der går og tror der vrirler med burkaklædte kvinder på alle uddannelsesinstitutioner og jobcentre og folk der ikke vil i noget aktivering, fordi hvis der er kvinder eller svineköd. Og det jo ikke det vi oplever, så der bliver der italesat nogle ting som der ikke er vores virkelighed." (bilag 3, s.77f).

Camilla udsagn stemmer overens med, hvad der står i det forskningsprojekt, som Mørck og Christensen har udarbejdet, som det fremgår af handlingsplanen, at der var i gang (jf. National handlingsplan, 2016:20). Camilla udtaler, at vi skal passe på med at stemple folk og være opmærksomme på, hvordan/hvornår vi italesætter radikaliserings, da dette kan virke kontraproduktivt og bidrage til at starte en radikaliseringsproces, som ikke er var der til at starte med. Dette er også en pointe i forskningsprojektet:

"En erkendelse af at der er en mangel på konsensus om betydningen af radikaliserings, samt at en vedvarende udpegning af 'islamiske miljøer' virker stigmatiserende, og at forebyggelsesindsatsen dermed utilsigtet kan blive kontraproduktiv - vi skaber det, vi bekæmper. Derfor anbefales en mere ydmyg, selvkritisk og åbent undersøgende brug af begrebet radikaliserings." (Forskningsprojekt, 2017:49).

Camilla og Ulla nævner begge, at der er vitalt at søge viden omkring dette fænomen, så man får en bedre forståelse af fænomenet. Sedgwick fremhæver også, at hvis man ikke undersøger årsagen til radikaliserings, så vil tendensen – og dermed stigmatiseringen – fortsætte.

Fordomme på arbejdspladsen

Fordomme er et element, frontmedarbejderne møder i deres arbejde, hvilket alle vores informanter kommer ind på. Derfor ønsker undersøge dette element nærmere og belyse, hvad det kan betyde for vores informanter.

Tidligere nævnte vi nogle af de udfordringer, Ulla møder på arbejdet, hvor hun blandt andet nævnte fordomme som en udfordring. I en uddybelse af dette fortalte Ulla om en specifik episode med en ung pige, hun havde en sag på. Denne unge pige havde ifølge Ulla rodet sig ud i nogle forfærdelige ting, hvorfor hun gentagne gange stak af hjemmefra. Ulla mener, at pigen har en god og positiv familiebaggrund. Familien er ikke etnisk dansk, men faren til datteren har boet i Danmark i 38 år, men på daværende tidspunkt havde han stadig lidt accent. Ulla beskriver i følgende citat, hvad hun mener med fordomme, når hun beskriver farens oplevelse med politiet, da han valgte at tage på politistationen for at efterlyse sin datter:

“Da han så kontakter politiet der siger politimanden til ham: ”Har du lavet social kontrol overfor din datter?” Så siger han: ”Nej det har jeg ikke (undrende stemmetone) så siger han: ”Er det fordi du er ved at gifte hende væk til en eller anden fætter nede i Tyskland”. Så siger han: ”Nej. Det er det ik”. Jeg tænker, at han er bekymret hvilket er helt relevant, uanset hvor fuck han end kommer fra. Som jeg sagde til min kollega, hvis det havde været min datter så havde jeg bundet hende fast til radiatoren! Ville det have været social kontrol? Nej! Det ville have været opdragelse!” (Bilag 4, s. 93f)

Vi tolker ud fra ovenstående citat, at betjenten har haft fordomme om faren, idet hans spørgsmål er negativt ladet. Betjenten spørger, om faren har været begrundelsen for hans datters forsvinden med social kontrol og tvangsægteskab. Vi mener derfor, at politibetjenten har bevæget sig væk fra fokus og derfor sagens reelle omstændigheder. Et andet vigtigt aspekt

i ovenstående citat er, at hvis det havde været en etnisk dansk forælder, som havde handlet, som Ulla beskriver, var det blevet kaldt opdragelse – og ikke social kontrol. Med dette udtrykker Ulla igen, at man er fordomsfuld over for nogle bestemte grupper i samfundet. Faren bliver således påført en slægtsbetinget stigma af betjenten, hvilket kan medføre, at faren bliver nedgraderet til en lavere og mere nedværdigende social status. Konsekvensen af dette kan være, at der opstår uoverensstemmelser i forhold til farens faktiske og tilsyneladende sociale status med risiko for, at han afviger fra det normale. Fordomme som disse kan være farlige i forhold til forebyggelsen af radikaliserings og ekstremisme, da de kan gå hen og optrappe noget, som ikke var et reelt problem til at starte med. Dette konkluderede Mørch og Christensen også i deres forskningsprojekt.

Camilla kommer også med et aspekt af fordomme, idet hun fortæller, at regeringen til tider sætter problemstillinger op, som ikke findes i hendes dagligdag. Her nævner hun et eksempel med, at burkaklædte kvinder fremstilles, som de ikke vil i aktivering, da de ikke vil røre svinnekød og mænd. Camilla fortæller dog, at det er ikke hendes oplevelse med den målgruppe, men det er fordomme forbundet dertil (Bilag 3, s. 77f).

13.2.3 Handlemuligheder

I dette afsnit vil vi kigge på de handlemuligheder, som vores informanter har for at imødekomme de krav, som handlingsplanen stiller dem, og hvad vores informanter mener om dette. Dette gøres ud fra et juridisk perspektiv, hvorfor vi ikke inddrager værestedet i dette afsnit, da de ikke handler ud fra lovgivningen og sætter tiltag i gang. De er en indsats i sig selv.

Handlingsplanen fortæller, at der politisk er foretaget de relevante ændringer af serviceloven (National handlingsplan, 2016:19) og retsplejeloven, så de offentligt ansatte kan udføre arbejdsopgaverne tilknyttet de forskellige initiativer. I forhold til serviceloven ville de ændre praktikken, så det ville være muligt for sagsbehandlerne at iværksætte indsatser for personer over 18, hvorimod der i retsplejelovens § 115 er der foretaget ændringer i forhold til udveksling af informationer i mellem myndighederne for at gøre det lettere at samarbejde (National handlingsplan, 2016:19f). Vi spurgte derfor vores informanter om dette aspekt af handlings-

planen. Her kom vi frem til nogle forskellige resultater. Nogle af vores informanter fandt lovgivningen passende, da den gav muligheden for at iværksætte de forskellige tiltag, der var behov for. Andre mente, at de aspekter, som skulle ændres, fortsat ikke var blevet implementeret. Dette vil vi uddybe i det følgende.

Ulla fortæller, at juridisk set er der en forskel på, hvad man er i stand til at iværksætte af indsatser over for personer, som er under eller over 18. Hermed at der på børn og unge-arbejdsområdet er *skal*-opgaver, mens og det modsatte er gældende myndige (Bilag 4, s. 88). En udfordring i forhold til at forebygge radikaliserings og ekstremisme opstår også i forhold til, at man ikke kan arbejde som man selv vil med dem over 18. Det kræver samtykke. Peter belyser denne problemstilling ved at sige at, det er vanskeligt, da de som regel ikke ønsker at arbejde sammen sagsbehandlere, som de ser som fjenden:

“Jo hvis man er radikaliseret og på vej mod det ekstremistiske så er man jo formodentlig i opposition til det etablerede system.. og det gør det jo i sig selv vanskeligt at gå ind og gøre en forskel. For de gider jo som udgangspunkt ikke modtage hjælp fra dem som de synes er fjenden”
(Bilag 2, s. 45).

De to andre sagsbehandlere påpeger også i relation til dette område, at selvom lovgivningen giver mulighed for forskellige tiltag, er det ikke altid muligt at udføre de indsatser, sagsbehandlere ønsker. Camilla og Yvonne fortæller begge, at ledelsen i sidste ende bestemmer, hvor meget de må bevilge til indsatser, og hvilke indsatser de må bevillige. På den måde er der tale om, at frontmedarbejderne kommer i et krydspres, hvor de kan være ressourcetsvage i forhold til at løse deres opgave (Lipsky, 1980:82). Yvonne mener således, at der i lovgivningen burde stå SKAL (Bilag 1, s. 19f), så medarbejderne i de respektive kommuner kan iværksætte de tiltag, de finder nødvendige. På den måde undgår de også krydspreset, som ledelsen kan sætte dem i. Camilla kritiserer også det kommunale regi i forhold til deres magt, hvor ledelsen forhindrer frontmedarbejderne i at skræddersy indsatserne efter borgernes behov. Hun fortæller følgende:

“(..)altså du kan jo ikke bare putte mennesker i en maskine og sige det er bare den her vej du skal køre med alle. Så hvis du ikke får lov til at få de midler til det du mener er der er behov for i den enkelte sag, så er det jo ligegyldigt at du har lovhjemmel til det, hvis du ikke har en ledelse der

bakker op til at du kan bevillige de ting, som du vurderer der lige præcis er behov for hos i det konkrete tilfælde (..) ” (Bilag 3, s. 68).

Krydspresset, som frontmedarbejderne oplever, gør, at de gør brug af coping strategies. Her uddyber Yvonne, at det er årsagen til, hvorfor frontmedarbejderne er nødsaget til at være *kreative* i deres arbejde (Bilag 1, s. 21). Man kan sige at der er diskrepans mellem, hvad regeringen fortæller de har foretaget af ændringer for at gøre sagsbehandlernes arbejde lettere, sagsbehandlernes oplevelse i praksis. Selvom de såkaldte ændringer er foretaget, så forhindrer de ikke, at frontmedarbejderne befinder sig i et krydspres mellem ledelsen og borgeren. Man kan derfor diskutere, hvor effektiv ændringen har været.

13.2.4 Ressourcer

Ressourcer er et vigtigt element at have, hvis man ønsker at iværksætte tiltag. Vi valgte derfor at undersøge, hvordan regeringen i deres handlingsplan vægter fordelingen af ressourcer på dette område. Hertil fandt vi nedenstående citat:

“Et stærkt beredskab mod terror er nødvendigt for at bevare sikkerhed, stabilitet og tryghed i Danmark, og som led i indsatsen mod terror er bekæmpelse af ekstremisme og forebyggelse af radikaliserings et højt prioriteret fokusområde” (National handlingsplan, 2016:6).

Det er tydeligt, at de på baggrund af deres udtalelse vægter bekæmpelsen af radikaliserings og ekstremisme højt. Det er interessant at se at de fortæller, det er et højt prioriteret område, hvilket får os til antage, at de afsætter tilstrækkelige ressourcer, så frontmedarbejderne kan udføre de indsatser, de finder nødvendige. Vi har på baggrund af dette ind til dette område i vores interviews for at få et indtryk af, hvordan deres ressourcerum ser ud.

Vi kan konstatere, at flere af vores informanter påpeger, at der mangler ressourcer, herunder ikke kun økonomisk, men også tidsmæssigt. Dette ser vi i citatet med Ulla, som vi nævnte på side 70 og i Camillas følgende udtalelse:

"Når jeg tænker ressourcer, så tænker jeg også på mandetimer. Jeg kunne godt tænke mig at tage med til alle kurser. Det har jeg jo ikke tid til uanset hvad" (Bilag 3, s. 72).

Disse manglende ressourcer medfører, at frontmedarbejderne føler et krydspres. Hertil mener Lipsky, at afværgemekanismerne, som frontarbejderne potentielt udvikler, opstår i den evige kamp mellem deres ønske om en faglig og optimal arbejdsindsats på den ene side og de manglende ressourcer på den anden side.

Et eksempel ser vi i nedenstående citat med Ulla. Ulla mener, at det er urealistisk at opkvalificere alle ansatte hos dem grundet manglende ressourcer. Hun er dog også kritisk i forhold til dette, da hun mener, staten bør sætte flere ressourcer af til dem:

"Altså man kan sige, nu har jeg jo fået den her uddannelse (peger på mentor uddannelsen), og tager noget løbende hver gang der er noget opkvalificerende på det. De øvrige her har ikke (andre ansatte) ej det ikke en virkelighed fordi der er jo begrænsede midler... hvis staten har den der handlingsplan så skal de jo tilføje nogle midler også.." (Bilag 4, s. 84).

Et andet eksempel fremgår af Yvones udtalelse. Noget andet vigtigt i udtalelsen er, hvilken kamp hun har haft med ledelsen og andre aktører grundet indsatser, hun har villet lave, men som ikke har været mulige grundet manglende ressourcer:

"Yvonne: (..) første år brugte jeg simpelthen på at sparke døre ind internt på kommunen. Til chefer. Op ad hele tiden. Blive ved og ved ved ved ved. Og jeg fik hele tiden at vide, det kan du ikke og det sagde jeg: Det skal jeg. Ahm men det kan du ikke. Også nu, nu har det kørt i et års tid, hvor det bare har fungeret rigtig godt. Men det har været hårdt arbejde internt...det er økonomi. Jah"
(Bilag 1, s. 18).

Et tredje eksempel ses ved informant Lisa, som fortæller, at de ikke har ressourcerne til at løse opgaven, som de har:

"Lisa: Altså vi har ikke ressourcer, som der skal til her. og det er i hvert fald ikke hvis vi skal løse den opgave, altså som vi har. og den eneste grund til at den faktisk bliver løst, det er fordi, at der

er de relationer til de unge her... så var der nogen der hjalp til. øøhm og det er jo slet, det er jo ikke optimalt i forhold til, at man skal prøve at være der for dem. Overhovedet” (Bilag 5, s. 104).

Vi ser også, at den eneste grund til, at Lisa og kollegerne klarer presset trods manglende ressourcer, kun er den gode relation til de unge borgere, som de har med at gøre, samt at de har fået hjælp udefra.

Andet fund:

Et andet vigtigt aspekt i forhold til ressourcerne er, at alle informanterne påpeger, at der er mangel på ressourcer. Alligevel nævner vores informant Camilla, at de har fået bevilget ressourcer til et projekt omhandlende cross-overs i udsatte boligområder, selv om der ikke eksisterer et cross-over-problem i det pågældende område eller i kommunen generelt. Hermed er der et ressourceproblem for informanterne, men alligevel får Camillas kommune penge til et projekt, som der ikke er behov for. Dette kan betyde, at der er en manglende viden omkring, hvordan ressourcerne skal prioriteres. Selv Lisa fortæller, at kommunen har ressourcerne, og at de bruger dem på en masse projekter, som skal bruges på at udvikle boligområdet. Hun fortæller dog, at projekterne ikke ses i boligområderne og hentyder til, at de bruger ressourcer på indsatser, som ikke realiseres (Bilag 5, s. 117f).

Opsamling

Det står klart, at der problematikker forbundet med de offentligt ansattes ressourcer, da der er blevet sat for få ressourcer af til initiativerne, skal forebygge radikaliserings og ekstremisme. Selvom ledelsen savner de ønskede ressourcer, er det vigtigt at pointere, at vores informanter er glade for deres ledelser. Det handler også om, hvad ledelsen har som budget. Efter som vores informanter er glade for deres ledelse, antager vi, at ledelsen ikke selv har budgettet til at yde de ressourcer, vores informanter efterspørger. Vi undersøgte, hvor mange penge der blev sat af på området og på Udlændinge- og integrationsministeriets hjemmeside fandt vi frem til, at der i 2017 blev afsat 70,9 mio. kr., i 2018 var det 58,4 mio. kr., og i de kommende år vil det være 56,5 mio. kr. i 2019 og i 2020 vil det være 41,6 mio. kr. (uim.dk).

Det er interessant at se, at regeringen fortæller, at de prioriterer forebyggelsen af radikalisering og ekstremisme højt, og at de uddyber vigtigheden af, at der bliver foretaget relevante indsatser, men at de samtidig skærer ned på budgettet og dermed også indsatsmuligheder. Dette gør, at vi føler, der er en uoverensstemmelse mellem regeringens budskab og handlinger. Dette kan være med til at forklare, hvorfor vores informanter mener, at der er mangler på ressourcer og bekræfter os i, at der er en manglende viden omkring, hvordan økonomien skal prioriteres. Dette så vi også i Camillas fortælling om, at de i Stor kommune 2 havde fået bevilget penge til cross-over-projektet, på trods af at de ingen cross-overs havde i kommunen. Således kan man pege kritikken mod regeringen, som ikke giver de ressourcer, der er behov for, og ikke direkte informanternes ledelse, da ledelsen i de respektive kommuner virker meget åbne over for deres ansatte.

13.4 Det tværfaglige samarbejde

I dette afsnit vil først redegøre for, hvad handlingsplanen siger i forhold til det tværfaglige samarbejde. Efterfølgende vil vi udfolde, hvad vores informanter siger om det samme.

Handlingsplanen i sig selv er baseret på et tæt myndighedssamarbejde. Med andre ord spiller det tværfaglige samarbejde en vigtig rolle i forhold til at forebygge radikalisering og ekstremisme. Selve strukturen for myndighedssamarbejdet kan ses i tidligere afsnit (jf. 4.1 - *Forebyggelsesindsatser*). Vi vil derfor ikke komme ind på, hvilke aktører vores informanter samarbejder med, men derimod formålet med dette ifølge handlingsplanen, og ved hjælp af vores interviews ønsker vi at undersøge, hvordan dette tværfaglige samarbejde fungerer i praksis, herunder informanternes mening omkring dette.

13.4.1 Formålet med det tværfaglige samarbejde

Som vi nævnte i det tidligere afsnit, prioriteres forebyggelsen af radikalisering og ekstremisme i Danmark højt af regeringen. I handlingsplanen står der som tidligere nævnt, at et stærkt beredskab er nødvendigt for at forebygge ekstremisme og radikalisering (National handlings-

plan, 2016:6), hvilket også citatet på side 24 indikerer. Hvad der er interessant ved dette citat, er retorikken om *et stærkt beredskab*, som kan ses som strategi for at bevare de danske værdier samt sikkerheden i landet. Men retorikken understreger også vigtigheden af at forebygge radikaliserings og ekstremisme ved hjælp af dette *beredskab*. Beredskabet anses for at være den danske model, som er bygget op omkring det tværfaglige samarbejde (jf. 4.1 - *Forebyggelsesindsatser*). Det tværfaglige samarbejde indgår i et samspil med en helhedsorienteret tilgang og har til formål at adressere de forskellige mål i forebyggelsestrekanten, hvorfor der også er forskellige målgrupper. Alt efter målgruppen udfolder det tværfaglige samarbejde sig på forskellige måder, men formålet er det samme: at forebygge og bekæmpe radikaliserings og ekstremisme. Dette kan ses i følgende citat:

“Den danske indsats for at forebygge ekstremisme og radikaliserings er opbygget over en årrække. Indsatsen er baseret på et tæt tværgående myndighedssamarbejde og på en forståelse af, at forebyggelse kan ske på forskellige niveauer med forskellige typer af indsatser” (National handlingsplan, 2016:6).

Citatet siger noget om en forventning til samarbejdet, nemlig at det skal være *tæt*. Man kan derfor antage, at kommunikationen og samspillet mellem aktørerne skal være godt, men forudsætningen for dette er retsplejelovens §115, som gør det muligt at udveksle relevante informationer for at forebygge kriminalitet (National handlingsplan, 2016::12). I retsplejeloven står der, at man efter ens egen vurdering skal udveksle de informationer, som man finder relevante. Man kan derfor diskutere, hvad informanterne finder relevant, da dette er baseret på deres subjektive mening. Men omkring den tværfaglige situation ser det ud til, at regeringen i deres handlingsplan erkender, at der er plads til forbedring. Dette tolker vi på baggrund af følgende citat:

“Samtidig skal det tværgående myndighedssamarbejde styrkes. Ikke mindst ved overgange fra ét myndighedsområde til et andet er det afgørende at sikre den nødvendige koordinering, opfølgning og indsats over for personer i risiko for radikaliserings” (National handlingsplan, 2016:7).

Anerkendelsen af, at der er rum for forbedring af det tværfaglige samarbejde, betyder, at regeringen ikke vender det blinde øje til omstændigheden, men selve forståelsen af konceptet

af, hvad der er relevante informationer kan have en betydning for forebyggelsesindsatsen. Regeringen har derfor som forebyggelse af ovenstående lovet relevante ændringer af retsplejeloven og uddelegering af vejledninger, som skal hjælpe aktørerne til at undgå problematikker i forbindelse med det tværfaglige samarbejde. Det kan tænkes, at regeringen forsøger at undgå, at der opstår krydspres. Lipsky mener, der kan opstå mellem frontmedarbejderne og staten (Handlingsplan, s. 20). Ved at de laver et initiativ, som skal styrke samarbejdet, mener vi, at dette kun understøtter prioriteringen af det tværfaglige samarbejde hos regeringen. De af vores informanter, som arbejder i kommunen inden for området radikaliserings, skal gøre dette i samarbejde med info-husene og de fagpersoner, som er tilknyttet dertil, som typisk vil være den lokale politikreds.

På baggrund af ovenstående har vi været interesseret i at spørge, hvordan vores forskellige informanter griber det tværfaglige og deres arbejdsopgave an – for at få et bedre overblik over, hvordan handlingsplanen er implementeret i deres arbejde og indblik i deres virkelighed i forhold til samarbejdet.

13.4.2 Sagsbehandlernes holdning til det tværfaglige samarbejde

Til at starte med har vi spurgt vores informanter, hvem deres samarbejdspartnere er i forhold til deres arbejdsopgaver. Her har der været en relativt entydig besvarelse. De arbejder oftest med politiet i forhold til radikaliseringsarbejdet, men når man spørger yderligere ind til deres samarbejdspartnere, kommer andre aktører også frem. På den måde kan man sige, at den ønskede implementering af det tværfaglige samarbejde fra regeringens side er implementeret i sagsbehandlernes arbejde. Vi har efterfølgende spurgt vores informanter ind til deres oplevelse af det tværfaglige samarbejde. Der er delte meninger omkring samarbejdet. Nogen af vores informanter mener, at det er godt, mens andre beretter om udfordringerne. Yvonne og James fortæller begge, at de er tilfredse med deres lokale info-hus (Bilag 1, s. 41). Som tidligere nævnt er vi opmærksomme på, at informanternes besvarelser kan være påvirket af hinanden, hvilket vil sige, at de potentielt kan tilbageholde noget kritik. Dog uddyber de nogle problematikker, de oplever i forbindelse med det store info-hus. Her støtter både Yvonne og James op om, at der er nogle problematikker forbundet med Kriminalforsorgens arbejdsstruktur. De fortæller, at Kriminalforsorgen ikke oplyser dem omkring relevante individer, som i

nogle tilfælde betyder, at de først tager hånd om en sag tre måneder senere, end de kunne havde gjort.

Hvis man derefter kigger på, hvad handlingsplanen dikterer, vil man kunne se følgende:

“Samtidig skal det tværgående myndighedssamarbejde styrkes. Ikke mindst ved overgange fra ét myndighedsområde til et andet er det afgørende at sikre den nødvendige koordinering, opfølgning og indsats over for personer i risiko for radikalisering. Det gælder fx ved udsusning fra fængsler eller sikrede institutioner til kommunalt regi og ved udflytning fra asylcentre til kommuner.” (National handlingsplan, 2016:7)

Det er tydeligt, at regeringen dikterer, at Kriminalforsorgen som den første myndighed skal oplyse kommunerne og politiet omkring udsusningen fra fængslerne, og at denne del af samarbejdet stadig ikke er effektivt. Men eftersom vi ikke kan udtale os om de kriterier og rammer, Kriminalforsorgen arbejder under, fravælger vi at uddybe dette punkt. Vi dog nævne, at der stadig er problematikker forbundet med dette emne for Yvonne og James.

Vores andre informanter fortæller om problematikker forbundet med udveksling af informationer mellem myndighederne, selvom de har lovgivningen at gå ud fra. Her fortæller Camilla:

“(..) Altså når vi kommer fra forskellige fagligheder og når vi kommer fra forskellige myndigheder, så kan vi nogen gange godt tale os til rette for hvilke informationer der er relevante at bringe ind i info-huset i forhold til at få lavet en helhedsorienteret vurdering. Så for eksempel, så tænker vi, at rent socialt fagligt at det er vigtigt at vide om han ikke kun er tidligere dømt for noget terror, men også at vide om han har en voldshistorik, om han har banderelationer osv, og det har vi godt kunne snakke med politiet om, hvor mange af de informationer er vigtige at bringe ind.” (Bilag 3, s. 66).

Camilla åbner op for et dilemma, der kan opstå imellem fagprofessionerne og den myndighed, man kommer fra. Vi antager, at hun mener, at grundet forskellig faglig baggrund – og derfor måske forskellig tilgang – kan der opstå uoverensstemmelser mellem, hvad hun finder rele-

vant i forhold til helhedssynet, og det samme gælder fra de andre myndigheder. Vi spørger ind til informationsudvekslingen og de problematikker, der kan være forbundet hermed:

“Altså ikke store uenigheder men vi kan godt sådan nogen gange skulle lave forventningsafstemning. Også med kriminalforsorgen. (...) det er jo heller ikke alle afdelinger der er lige vant til at arbejde præventivt. (...) på den måde så kan det godt vi skal forventningsafstemme nogen gange, fordi vi er ikke bare forskellige fagligheder i forhold til det tværfaglige, men vi er også forskellige myndigheder i forhold til hvornår vi laver indgribende indsatser.” (Bilag 3, s. 66f).

Ovenstående understreger kun Camillas dilemma forbundet med det tværfaglige samarbejde, og i tråd med Yvonne og James tydeliggør Camilla også en udfordring, der er forbundet med Kriminalforsorgen. Men derudover er det interessant at se, at de forskellige faggrupper laver forskellige indgribende indsatser, hvilket forklarer, hvorfor der er behov for en forventningsafstemning, som Camilla forklarer. Ifølge Lipskys teoriramme kan problemer føre til, at Camilla og sagsbehandlere i hendes position benytter sig af *coping strategies*, da de kan være i klemme mellem kravene (arbejde tværfagligt og opnå helhedssyn) og de begrænsede ressourcer, som de opnår (nemlig viden, så den socialfaglige vurdering kan udføres), hvorfor hun måske vil søge efter metoder (afværgemekanismer) for at opnå sit mål. På den måde kan man ikke sige, at det tværfaglige samarbejde stadig skal udvikles, da arbejdet ikke helt bliver udført.

En anden udfordring, som Ulla knytter til dette emne, er selve samarbejdet med politibetjentene og deres arbejdsopgaver. I forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt hun havde aktuelle sager med en radikaliseret borger – og hvordan hun greb det an – forklarede hun, at det sker i samarbejde med politiet. Her fortæller Ulla, at hun sammen med en politibetjent gerne går ud og snakker med den unge. Vi fandt det indgribende, at to myndigheder taler med en ung sammenlignet med de andre kommuner, hvis procedurer afviger fra Ullas kommune. I de to andre kommuner opleves det, at opgaverne bliver uddelegeret, alt efter hvem der har kontakt til den unge. Ulla fortæller, at hun gennem samtaler med de unge prøver at udvide deres forståelse af politiet og dermed inviterer dem til at tale med politiet. Men hun deler også sin fortælling om, at målgruppen bliver forvirret over rollefordelingen, samt at de ikke er positive

overfor det, men hendes kollegaer har haft flere positive fortællinger om den fremgangsmåde.

13.4.3 Værestedets perspektiv

Et andet aspekt, vi har ønsket at tage med i vores analyse, er nemlig værestedets medarbejderes syn på samarbejdet. Det skal pointeres, at disse informanter også hører under kommunen og derfor er offentligt ansatte medarbejdere, som kan belyse samarbejdet i det tværfaglige samarbejde mellem de forskellige myndigheder og dem selv.

Adspurgte omkring deres arbejdsopgaver fortæller Lisa, at hun går alt for meget til møder med mennesker, hun skal samarbejde med, hvilket indikerer, at der er et tvungent samarbejde, som hun ikke helt er tilfreds med (Bilag 5, s. 101). Vi ønskede derfor at uddybe dette område og spurgte ind til hendes forskellige samarbejdspartnere, og hvordan hun opfattede dem. De havde samarbejde med alle de aktører, som handlingsplanen har af forventning til dem (jf. 4.4 *Helhedsorienteret indsats*, s. 18), samt *alle* andre, som vil samarbejde (Bilag 5, s. 101). Men det interessante er samspillet mellem værestedet og kommunen. Adspurgte omkring problematikkerne og hendes oplevelse med dette fortæller Lisa, at hun føler, at der er en manglende respekt om deres arbejde med de unge. Hun fortæller, at de har kontakt til 163 unge på en '*god dag*', og at deres ressourcer er begrænsede. Hun fortæller, at der er manglende prioritering fra kommunen side af. Værestedet er prioriteret med to fuldtidsmedarbejdere (Bilag 5, s. 102). Dog fortæller Mike, at der generelt er mellem 50-70 unge, der opsøger stedet hver dag, og til tider er Mike alene med omkring 50 unge. Han fortæller, at der er mangel på arbejdskraft. Lipsky ville sige, at der krydspres, men også at der er en stor efterspørgsel på deres ydelser, da udbuddet har ført til mangel på ressourcer. Men det er også interessant at se, at værestedets medarbejdere ser deres arbejde som uundværligt, og at de mener, de har en vigtig rolle i forhold til forebyggelsen af kriminalitet.

De kritiserer dog også deres samarbejde med politiet og fortæller, at der er en barriere mellem aktørerne, idet politiet ønsker, at værestedet skal hjælpe dem med at opklare kriminalitet, hvor Lisa tager klar afstand og fortæller, at hendes rolle er kriminalitetsforebyggelse (Bilag 5,

s. 120). Man kan derfor sige, at der er problemer med forståelsen af ens roller og udvekslingen af oplysninger.

Opsamling

Det er tydeligt, at der er problemstillinger forbundet med det tværfaglige samarbejde. Og selvom handlingsplanen fortæller, at der er foretaget ændringer af Retsplejelovens §115 for at styrke samarbejdet, er der stadig problematikker i forhold til udveksling af informationer. Begge områder (værestedet og sagsbehandlerne) har fortalt om problematikker i forhold til dette. Sagsbehandlerne fortæller, at der er brug for en forventningsafstemning, da det ellers kan føre til coping strategies, hvor sagsbehandlerne bruger andre metoder for at opnå et helhedssyn. Men man kan også hævde, at selvom regeringen har foretaget et initiativ, som skulle styrke samarbejdet om personer i risiko for radikalisering eller andet, er dette ikke blevet opfyldt. Dette er især et bekymrende område, da indsatsen bliver forsinket, og i mellemtiden kan individet ryge længere ud i en radikaliseringsproces.

Et andet aspekt, vi fandt bekymrende i relation til handlingsplanens tværfaglige samarbejde, var Ullas samarbejde med politiet. Det skal understreges, at de andre kommuner ikke foretager samarbejdet på samme måde, men at to myndigheder her arbejder med én ung på det indgribende niveau. Hvis personen ikke synes om politiet, kan det føre til yderligere udstødelse af personen og derfor skubbe vedkommende længere ud i radikalisering.

Vi finder opsummerende derfor ikke, at målsætningerne med det tværfaglige samarbejde når i mål.

13.5 Cross-overs

I handlingsplanen er der lavet en hel sektion, som omhandler cross-overs. Under initiativet *Fængsler om kriminelle miljøer* står der blandt andet følgende:

“Forskningsprojekt om cross-over mellem kriminelle og ekstremistiske miljøer Der er igangsat et

forskningsprojekt om den stigende kontakt mellem kriminelle bandemiljøer og ekstremistiske miljøer med henblik på at kunne forbedre forebyggelsesindsatsen i forhold til den såkaldte cross-over problematik (..)" (National handlingsplan, 2016:20).

Med ovenstående citat fra handlingsplanen betoner regeringen, at der findes en cross-over-problematik i Danmark. De skriver, at de har valgt at have et forskningsprojekt, hvilket sender et klart signal til samfundet om, at der findes en bekymring omkring dette område. Men signalet fortæller også, at de vægter dette højt i det forebyggende arbejde med radikaliserings og ekstremisme.

Regeringen beskriver i indledningen af handlingsplanen, at der er sket en markant stigning i sager med bekymringer for personer, der er i en radikaliseringsproces, hvorefter de beskriver en målgruppe, som består af personer i udslusning fra fængsler samt kriminelle miljøer (National handlingsplan, 2016:7). Deres målgruppe er ikke alene de individer, som er blevet løsladt, men også de unge kriminelle, som begår sig i kriminelle miljøer. De fortæller, at truslen i Danmark er præget af voldsparate og radikaliserede personer (National handlingsplan, 2016:10). Dette er en introduktion til målgruppen, inden de kommer ind på cross-over-problematikken.

Budskabet med ovenstående fra regeringen sender et klart signal om et behov for at implementere dette fokus i de offentligt ansattes arbejdstilgang. Spørgsmålet er også, hvorvidt det er forebyggende i forhold til formålet, nemlig forebygge radikaliserings og stoppe cross-over-processen, hvis den er til stede. Men hvad skal sagsbehandleren gøre i tilfældet af, at der ikke er tale om en radikaliseringsproces, men en religiøs proces? Vil personen føle sig stigmatiseret og evt. hjælpe personen med at afvige fra normen, som Goffman fortæller det kan have af implikationer? Det er blandt andet et af de områder, som Sedgwick belyser: Da begrebet radikaliserings på et officielt niveau er absolut, medfører det forvirring om, hvad radikalisme egentlig er. Personer, der er i en religiøs proces, kan anses som værende radikale i Danmark på integrationsdagsordenen. Ser man derimod på den sikkerhedsmæssige dagsorden, ville en person i en religiøs proces ikke blive anset som en trussel og derfor potentielt radikaliseret (Sedgwick: 2010:290).

Men hvis man kigger på det i et kommunalt perspektiv, kan man diskutere, om fænomenet bliver tvunget ind i de kommunale medarbejders arbejdstilgang. De skal nu være opmærk-

somme på, om dette fænomen finder sted blandt bandemedlemmer. For at undersøge dette og se, om vi reelt har denne problematik, har vi valgt at spørge vores informanter om cross-over-fænomenet. Vi har undersøgt vores informanternes kommuner og fandt, at to af kommunerne har de hårdeste ghettoområder, den tredje kommune er udsat, den sidste kommune er ikke på listen, men det er til gengæld en stor kommune, som har flere store bander såsom LTF – Loyal To Familia – tilknyttet. Vi antager derfor, at vores informanter kan belyse denne problematik, som regeringen mener er et vigtigt fokusområde.

Vi analyserer os frem til, at der i vores informanternes kommuner ikke er en aktuelt cross-over-problematik, da ingen af vores informanter har oplevet en eneste cross-over. Et eksempel på dette ser vi i følgende:

“James: Jeg tror ikke rigtig at vi har oplevet nogen endnu. Har vi oplevet nogen endnu? Det tror jeg faktisk ikke.. (..) den reelle cross-over, den ægte cross-over, som er en bandemand (..)” (Bilag 1, s. 25).

De andre informanter har givet lignende svar, idet de siger, at de ikke har oplevet nogle cross-overs i deres arbejde. James og Yvonne har heller ikke rigtig oplevet, at kriminelle er blevet til ekstremister eller radikaliseret, til gengæld har de oplevet bandemedlemmer, som er gået hen og blevet religiøse. En anden vigtig pointe i det følgende citat er, at både James og Yvonne er bevidste omkring, hvad der reelt er en cross-over, herunder skillelinjen mellem en radikaliseret og ekstremist:

“James: En kriminel som vælger at blive voldelig ekstremistisk. Det tror jeg ikke. Jeg har oplevet mange, som har været bandefolk (..) som på en eller anden måde er blevet religiøs

Yvonne: ja, ja (..)Og på den positive måde

James: Radikaliseret på en eller anden måde. Men det er jo ikke en cross-over.

Yvonne: det er det jo først når de går over i det ekstremistiske” (bilag 1, s.25).

James og Yvonne er ikke de eneste, som har oplevet dette. Dog kan man se, at James og Yvonne ikke tilegner deres religiøse proces et negativt stigma. Dog siger James, at de bliver radika-

liseret på en anden måde, og Yvones manglende modsigelse af dette gør, at de stadig sætter personerne ind i et slægtsmæssigt stigma, så en form for kategorisering finder stadig sted.

Vores informant Mike har også oplevet folk fra bandemiljøet som er blevet mere religiøse, frem for cross-overs. Dette udtaler han således:

“Mike: jo et par stykker har jeg faktisk, hvor de er blevet en meget mere religiøse den hvad de har været tidligere. da de var .. ind og omkring bandemiljøet og er også en del tidligere venner som har oplevet det” (Bilag 5, s. 127).

Mikes udtalelse er med til at understøtte, at der findes et fænomen, hvor bandemedlemmer kommer ud af kriminalitet grundet en religiøs proces, men om det er årsagen eller metoden til at komme ud, kan vi ikke udtale os om. At vores informanter ikke møder denne problematik, fortæller noget om, at fænomenet ikke er så udpræget, som man først kunne tro.

Som vi nævnte til at starte med, har ingen af vores informanter oplevet nogle reelle cross-overs. Udover ovenstående citater omhandlende dette kan de andre informanters svar ses i bilagene, hvor de også svarer, de ikke har oplevet cross-overs. Ud fra dette kommer vi frem til, at regeringen fremstiller en problemstilling om cross-overs, som rent faktisk ikke findes ifølge vores informanter. Vi er opmærksomme på, at selvom vores informanter med deres kommunes kriminalitetsgrad ikke har oplevet en eneste cross-overs, er det ikke ensbetydende med, at der ikke har været tilfælde, hvor dette fænomen reelt er sket. Et eksempel, hvor man har set det ske, er i Omar-sagen, hvor det mistænktes, at en ung mand med en kriminalitetsbaggrund blev radikaliseret i fængslet og to uger efter sin løsladelse begik to terrorangreb på en dag, hvilket resulterede i flere sårede betjente og to civiles død (BT.dk).

Som en opfølgning på, at de ikke har oplevet cross-overs, valgte vi at spørge ind til, hvorvidt informanterne fandt det relevant, at der er en hel sektion i handlingsplanen, som omhandler en ikke-eksisterende problematik ifølge vores informanter. Dette vil vi komme nærmere ind på i det følgende.

På trods af at vores informanter ikke har oplevet cross-overs, finder alle det stadig relevant, at man har forskellige indsatser og kurser mv. inden for området. Vores informant Peter nævner også, at han arbejder på et projekt, som omhandler cross-overs. Dette udtaler han således:

“Peter: (...) vi arbejder jo på et projekt med SIRI og Rambøll. om cross-overs og altså det handler både om at lave indsatser overfor cross-overs og tage til familieindsatser (...)” (Bilag 2, s. 53).

Peter mener også, at det er relevant, at handlingsplanen har en hel sektion, som omhandler cross-overs:

“Peter: (...) hvis man holder sig til det med at det er... altså at nogen radikaliserede og ekstremister har befundet sig i øøhm voldsparate miljøer og miljøer med en gang lettere til mål, så er det relevant.(...)der har jo været eksempler på ekstremister som som har gået fra det ene miljø til det andet. det er bare ikke set inde hos os (...)” (Bilag 2, s. 53).

Ud fra ovenstående citat analyserer vi os frem til, at Peter finder relevant, at man er forberedt, selv om det ikke er aktuelt i øjeblikket. For der kunne dukke cross-overs op, da man tidligere har oplevet det. Ulla har også gennemført en uddannelse, hvor cross-overs har været inkluderet i forløbet. Hun finder cross-over-sektionen relevant; dog mener hun, at man har gjort for meget ud af det. Dette kommer vi frem til på baggrund af følgende citat:

“Ulla: (...) ligefrem at have en helt sektion synes jeg er overdrevet.” (Bilag 4, s. 95).

Ifølge Mike er det også relevant, men samtidig mener han, at det næsten er for sent at bekæmpe, når personen er nået en vis alder (Bilag 5, s. 127). Mike mener, at man skal gribe ind i en tidlig alder og arbejde forebyggende for at mindske risikoen for, at unge ender i en afvigende løbebane. Han vægter især skolen, som han anser for en afgørende faktor (ibid.). Mike udtaler således:

“Mike: (...) det skal siges at en tidlig indsats er altafgørende, fordi hjælper vi børnene med det. så ser sandsynligheden for at de kommer i kriminalitet meget meget mindre og fordi det starter

altid sådan der. kriminalitet bandemiljøet også lige pludselig mere vil have mere, så ender de også i de radikale grupper (..)"(Bilag 5, s. 128).

Skulle man evt. perspektivere det med hvad PET udtaler sig om cross-overs? Bare for at give et andet aspekt at dette?

Opsamling

Opsamlingsvis kan vi konkludere, at ingen af vores informanter har oplevet cross-overs, men at de stadig finder det relevant, at man opkvalificeres inden for området, og at der er initiativer i handlingsplanen på området. Teoretisk set kan vi konkludere, at vores informanter ikke står i et krydspres, når det kommer til arbejdet med cross-overs. Dette konkluderer vi på baggrund af, at de ikke arbejder med målgruppen i praksis. Således forkastes Lipskys teori om krydspres inden for arbejdsområdet med cross-overs.

Kigger man på Goffmans stigma, kan betydningen af kategorisering og derved tilegnelsen af status dog have en negativ effekt på de individer, der undersøges. Deres religiøse proces bliver tildelt en status, som giver dem en tilsyneladende social identitet, som kan miskreditere dem, når de bliver betragtet som mistænkte. Det skal understreges, at personer, som begår sig i bander allerede, bliver stigmatiseret med en karaktermæssig fejl, hvilket medvirker til, at de afviger fra samfundsnormen. Denne støtte for afvigelse bliver ikke nødvendigvis fjernet, hvis de får et nyt stigma, nemlig slægtsbetinget stigma. Goffman mener, at miskrediterende stigma kan medføre, at personerne henvender sig til de grupperinger, de bliver stigmatiseret i forhold til. Dette er i strid med forebyggelsen og formålet med cross-over-indsatsen.

14.0 Konklusion

På baggrund af den viden, som vi har tilegnet os under udarbejdelsen af dette speciale, vil vi nu komme ind på de konklusioner, som vi er kommet frem til gennem vores analyse.

Formålet med handlingsplanen er, at aktørerne skal forebygge og bekæmpe radikalisering og ekstremisme, herunder iværksætte de nødvendige indsatser. Hertil kan vi konkludere, at vores informanter til dels oplever et krydspres, når de arbejder med forebyggelse og bekæmpelse af radikalisering, når de skal imødekomme kravene i handlingsplanen og fra deres arbejdsplads. Jf. Lipsky kan manglende ressourcer føre til et krydspres. Informanterne ønsker en faglig og høj arbejdsindsats, hvor de kan opkvalificere deres viden på området, men de manglende ressourcer sætter dem i et krydspres. Flere af vores informanter mener, at der mangler meget viden inden for radikaliseringsområdet, og på trods af at der udbydes mange kurser af SIRI, har de respektive kommuner desværre ikke ressourcerne til at deltage på alle de kurser, som informanterne ønsker. Derudover har vores informanter ikke altid ressourcerne til at lave de indsatser, de ønsker.

Vores informanter gør os opmærksomme på, at dette til dels skyldes ledelsens prioritering af fordelingen af de økonomiske ressourcer til arbejdsområderne. Et godt eksempel er Yvonne, som brugte et helt år på at diskutere frem og tilbage med ledelsen angående indsatser, hun gerne ville lave, men som hun desværre ikke kunne få lov til. Både Yvonne og Camilla har gjort os opmærksomme på, at der er kommuner, hvor sagsbehandlerne ikke kan få tilladelse eller budget til at iværksætte de tiltag, de finder nødvendige, hvilket betyder, at der er en diskrepans mellem regeringens handlingsplan og sagsbehandlernes reelle ressourcer. Kritikken er ikke kun til ledelserne, da vi konkluderer, at vores informanters ledelser er meget lydhøre over for informanterne, og at de sikkert havde bevilget de efterspurgte ressourcer, hvis budgettet havde været der. De manglende ressourcer skyldes blandt andet budgetnedskæringer fra regeringen side. Vi konkluderer, at regeringens højt prioriterede ønske om at forebygge radikalisering ikke stemmer overens med denne budgetnedskæring på området, da nedskæringen skaber barrierer for informanterne i deres arbejde. Et andet sted, hvor vi ser, at vores informanter kommer i et krydspres, er i det tværfaglige samarbejde, som handlingsplanens

strategi er bygget på baggrund af. Alle vores informanter oplever konflikter i forhold til udlevering af oplysninger til samarbejdspartnerne. Juridisk set er de forpligtet til at arbejde ud fra retsplejelovens § 115, men de føler ikke, at loven er tilpas i forhold til deres udfordringer med det tværfaglige samarbejde. Aktørerne må kun dele de informationer, de mener kan være med til at forebygge radikaliserings. Dog gør vores informanter os opmærksomme på, at der er delte meninger om, hvad der rent faktisk anses for at være relevant information. Dette betyder, at vores informanter ikke altid kan opnå den helhedsvurdering, de har brug for, for at iværksætte de relevante tiltag.

Regeringen fortæller i deres handlingsplan, at de har foretaget den relevante ændring for at gøre arbejdet lettere for dem, men vi kan konstatere, at der er en diskrepans mellem parterne på baggrund af vores informanternes udfordringer med ovenstående. En anden udfordring i det tværfaglige samarbejde er udarbejdelsen af helhedsvurderinger. Når man kommer fra forskellige myndigheder, kan det kræve, at informanterne skal foretage en forventningsafstemning omkring, hvad der er vigtigt at have med i helhedsvurderingen, eftersom de har forskellige professioner og fagligheder. Et eksempel på dette er, når man taler om en borgers helbred. Politiet vil måske sige, at borgeren har et fint helbred, da vedkommende ikke har brækket benet, mens de i den socialfaglige vurdering vil kigge på, om vedkommende eksempelvis har psykiske lidelser, og dermed mene, at helbredet ikke er okay. Dette er eksempel som vores informant Camilla har givet. Et sidste vigtigt aspekt i forhold til det tværfaglige samarbejde er info-husene. Yvonne og James fortæller, at deres info-hus er så stort, at de ikke kan drøfte enkeltsager. Vi antager, at det samme gør sig gældende for andre info-huse, som har en politikreds, der dækker flere kommuner.

Således konkluderer vi, at ikke alle info-huse fungerer som intenderet. Stor kommune 1 har løst dette problem ved at etablere et lokalt info-hus. Vi kan dog ikke vide, om andre store info-huse har gjort brug af samme afværgemekanisme, hvis enkeltsager ikke kan drøftes.

Endvidere kan vi konkludere, at vores informanter ikke arbejder med cross-over-fænomenet, da fænomenet ikke findes hos dem. De finder det relevant, at handlingsplanen tager initiativ til fænomenet, så man kan gøre sig klog på området, hvis det skulle blive aktuelt. Ulla mener dog, at regeringen overdriver fokuset på området, mens Camilla påpeger noget meget

vigtigt, nemlig italesættelsen af cross-over- og radikaliseringsbegrebet. Som både Goffman, Sedgwick, Mørck og Christensen mener, kan regeringen og samfundet skabe noget kontraproduktivt gennem retorikken og brugen af begreberne. Ifølge Camilla påvirker det også deres forebyggende indsats på området. Ulla giver udtryk for, at politiet og andre aktører kan virke stemplende, hvilket også kan have negative konsekvenser. Selv Peter bruger tid i interviewet på at understrege vigtigheden af ikke at *tale tingene op*, da han mener, det kan starte en radikaliseringsproces.

På baggrund af ovenstående konkluderer vi således, at de offentligt ansatte i kommunerne samt dem, som er tilknyttet dertil, ikke imødekommer alle de krav, der bliver stillet i handlingsplanen, dels grundet manglende ressourcer, som vi har beskrevet, dels på grund af den manglende juridiske frihed til at iværksætte de relevante tiltag. Begge aspekter, mener vi, er med til at påvirke den forebyggende indsats mod radikalisering og ekstremisme, da de til tider ikke kan imødekomme borgernes behov. Det skal understreges, at det er ikke ensbetydende med, at de offentligt ansatte slet ikke imødekommer kravene. Som Peter giver udtryk for, lykkes det dem at lave indsatser, men det ville være mindre besværligt, hvis de havde nogle andre juridiske rammer. Vi konkluderer, at vores informanter ikke stempler deres borgere, men at der sagtens kan opstå creaming og worker bias.

Således er der stadig plads til udvikling på området.

15.0 Litteraturliste

Antoft, R., & Houlberg Salomonsen, H. (2007): Det kvalitative casestudium – introduktion til en forskningsstrategi. I R. Antoft, M. Hviid Jacobsen, A. Jørgensen, & S. Kristiansen, *Håndværk og Horisonter - tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag.

Bloksgaard, Lotte; Andersen, Pernille Tanggaard (2010): Fokusgruppeinterviewet: Når gruppedynamikken er redskabet (afsnit i Kvalitative udfordringer. red. / Michael Hviid Jacobsen; Sune Qvotrup Jensen. København: Hans Reitzels Forlag, 2012. s. 25-44)

Caswell, Dorte, 2005, Handlemuligheder i socialt arbejde – et casestudie om kommunal frontpraksis på beskæftigelsesområdet. Roskilde Universitetscenter.

Caswell, Dorte og Lotte Grove, 2010, Praksislogikker i hverdagen. AKF forlaget

Goffman, Erving, 2014, Stigma - Om afvigerens sociale identitet. Samfundslitteratur

Henriette Højberg (2014): Hermeneutik. Forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne fra Lars Fuglsang, Poul Bitsch Olsen, Klaus Rasborg. Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne. På tværs af fagkulturer og paradigmer. København. Hans Reitzels Forlag, s. 289-324)

Kasper Lippert Rasmussen, Michael Hviid Jacobsen & Peter Nedergaard (red.) (2015): Videnskabsteori - I statskundskab, sociologi og forvaltning. 1. Udgave, Hans Reitzels Forlag

Lars Fuglsang & Poul B.Olsen (red.) (2003): Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – På tværs af fagkulturer og paradigmer, 1.udg. Roskilde Universitetsforlag.

Lene Tanggaard & Svend Brinkmann (2010): Kvalitative metoder – en grundbog. 1. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Line Bech, Karina Hofma, Tarik Abu Setta & Karin C.V. Fischer (2005): Social identitet

Lipsky, Michael, 1980, Street-Level Bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services. New York; Russel Sage Foundation.

Michael Hviid Jacobsen (2007): Håndværk og horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode. Syddansk Universitetsforlag.

Michael Hviid Jacobsen (2007): Håndværk og horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode. Syddansk Universitetsforlag.

Rasmus Antoft & Heidi Houlberg Salomonsen (2007). Kapitel 1: “ Det kvalitative casestudium-introduktion til en forskningsstrategi”. I: Rasmus Antoft, Micheal Hviid Jacobsen, Anja Jørgensen & Søren Kristensen “Håndværk og Horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode”. Syddansk Universitetsforlag. s. 29-43

Regeringen: (2016). *Forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikaliserings*. Regeringen.

Sedgwick, Mark: (2010) 'The Concept of Radicalization as a Source of Confusion', Terrorism and Political Violence (vedlægges også som bilag).

Steinar Kvale: (1996): Interviews: an introduction to qualitative research interviewing, 3.udg. Sage productions, Thousand Oaks.

Svend Brinkmann & Lene Tanggaard: (2010): kvalitative metoder. En grundbog. København. Hans Reitzels Forlag (s. 185-205)

Internetsider:

Audioprint: <http://audioprint.dk/guide-til-transskribering/guide-til-udskrift/regler-for-transskribering/> (Sidst besøgt d. 23.04.18)

BT: <https://www.bt.dk/krimi/saadan-blev-omar-el-hussein-til-terroristen-alle-danskere-kender> (Sidst besøgt d. 25.05.18)

Danskelove.dk: <https://danskelove.dk/retsplejeloven/115> (Sidst besøgt d. 04.06.18)

Danmarkshistorien.dk: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/terrorlove-og-muhammed-krise/> (Sidst besøgt d. 02.06.18)

Dr.dk: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/ekspert-om-syrienkrigere-pet-kan-faa-gavn-af-faa-dem-hjem> (Sidst besøgt d. 05.06.18)

Forskningsprojekt 2017: <http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Udgivelser/E-boeger/Borderjumping - PIXI - FINAL 2017.pdf> (Sidst besøgt 28.05.18)

Justitsministeriet.dk: <http://justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2014/regeringen-skaerper-indsatsen-mod-radikalisering-og-ekstremisme> (Sidst besøgt d. 05.06.18)

Jyllands-posten.dk: <https://jyllands-posten.dk/indland/politiretsvaesen/ECE7454082/her-er-gerningsmanden-omar-abdel-hamid-elhussein/?ref=eblistermest>: (Sidst besøgt d. 05.06.18)

Kriminalforsorgen, KSP: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Kriminalpr%C3%A6ventivt-arbejde-6436.aspx> (Sidst besøgt d. 27.05.18)

Nyhederne.tv2.dk: <http://nyheder.tv2.dk/krimi/2016-03-09-terror-i-koebenhavn-her-er-de-blodige-timer-minut-for-minut> (Sidst besøgt d. 05.06.18)

Nyhederne.tv2.dk 2: <http://nyheder.tv2.dk/udland/2016-05-15-lars-vilks-flere-forstaar-mig-efter-terrorangrebet-i-koebenhavn> (Sidst besøgt d. 05.06.18)

PET risiko vurdering:

<https://www.pet.dk/Nyheder/2018/~media/VTD%202018/VurderingafterrortruslenmodDanmark2018pdf.ashx> (Sidst besøgt d. 04.06.18)

PET.dk:

<https://www.pet.dk/Nyheder/2018/~media/VTD%202018/VurderingafterrortruslenmodDanmark2018pdf.ashx> (Sidst besøgt d. 04.06.18)

Politiken.dk: <https://politiken.dk/oekonomi/art5478945/Arla-tabte-i-%C3%A5r-400-mio-p%C3%A5-Muhammed-krisen> (Sidst besøgt d. 05.06.18)

Politi, SSP: <https://www.politi.dk/da/ompolitiet/Samarbejde/sspsamarbejde/> (Sidst besøgt d. 27.05.18)

Politi, PSP: <https://www.politi.dk/da/aktuelt/nyheder/2010/PSP-samarbejde.htm> (Sidst besøgt d. 27.05.18)

Retsinformationen.dk: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=169047> (Sidst besøgt d. 04.06.18)

Socialstyrelsen.dk: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/projekt-god-losladelse> (Sidst besøgt d. 03.06.18)

Tv.2 Ghattolisten: <http://nyheder.tv2.dk/samfund/2017-12-01-bor-du-i-en-ghetto-her-er-regeringens-nye-ghettoliste> (Sidst besøgt d. 02.06.18)

Uim.dk: <http://uim.dk/arbejdsmrader/forebyggelse-af-ekstremisme-og-radikalisering/satspuljeaftaler> (Sidst besøgt d. 27.05.18)

Udlændinge – og Integrationsministeriet: <http://uim.dk/siri> (Sidst besøgt 27.05.18)